

PRÁVNÍ PORADCE
DUCHOVNÍ SPRÁVY
v otázkách církevně-politických

SESTAVIL JUDr. LUDVÍK SVATOŠ

1 9 3 2

UNIVERSUM PRAHA

Poměr církve ku státu.

Církev a stát jsou zařízení, jichž účelem jest duchovní a hmotné povznesení lidstva.

Ani církev a ani stát nemohou trvale přehlížeti, že oba mají moc, vycházející z jich vlastních zřidel a že jsou jeden od druhého neodvislími. (Lev XIII., Enc. Immortale: »Utraque est in suo genere maxima«.)

Církev a stát často rozvíjí svou činnost vedle sebe. Pokud v tomto případě dochází ke společné činnosti, jest potřebí, aby právem byla tato činnost upravena. Jinak jdou církev a stát odděleně za svým cílem.

V tomto ohledu, t. j. pokud se týče společné činnosti, rozeznáváme trojí způsob, upravující poměr církve ku státu.

Jest to především konkordát, dle něhož smlouvou podle analogie mezinárodního práva se poměr církve ku státu upravuje. Stát touto smlouvou nevzdává se sice svého výsostného práva na věcech církevních, ale smlouvá se o způsobu jich výkonu v jednotlivých smlouvou vyznačených případech.

Obsah této smlouvy podléhá schválení cestou zákonodárnou. Tím teprve jest realizován smluvený poměr mezi církví a státem. Může se však schválení státi i způsobem méně dokonalým a sice publikací té smlouvy zákonně zavazující.

Dotčený akt jest výronem moci zákonodárné nebo výkonné, jak se strany církve, tak i státu.

Církev v toho druhu smlouvě uchyluje se od *ius commune* přihlížejíc ku zvláštním poměrům ve státě dotčeném a přiznává státní moci zvláštní oprávnění. Lze tedy toho druhu smlouvu označiti jako *privilegium*, udělené církvi státu. Odvolání toho *privilegia* se děje podle zásad, které jsou směrodatny při smlouvách mezinárodních. Příslušníkům církve však odvoláním konkordátu se strany církve zaniká i zvláštní oprávnění z tohoto *privilegia* odvozované.

Stát však také upravuje svůj poměr k církvi tak, že v příslušnících církve spatřuje skupinu osob, sdružených ve státě ještě jiným svazkem, než jest svazek státní. V tomto případě hlásá stát, že jest pouze jediná moc nejvyšší ve státě, kteréž všecka ostatní moc jest podrobena. Jsou to názory, jichž původ sahá do XVI. století. Dle této nauky jest církev považována za společnost náboženskou — právně mluveno za spolek — a stát upravuje svůj poměr k církvi dle spolkového práva. Stát v tomto případě nevšímá si jednání jednotlivce (svoboda vyznání), ale má interest na činnosti a projevech kolektiva. — Ovšem stát pravidelně neobmezuje se při uplatňování svého vlivu při náboženských společnostech tak nepatrným způsobem, jako to činí při spolkovém životě. Stát se totiž snaží často při tomto poměru k církvi vykáhati náboženskému životu takové místo, aby nebyl protistátní a snaží se církev právně potlačiti. To děje se dvojím způsobem a sice:

1. Církev podléhá tak jako jiná sdružení ustanovením spolkového zákona. Náboženství jest považováno za věc soukromou a podstata církve není vůbec uznávána. V tom postavení má sice církev svobodu, ale postrádá zvláštní podpory státní na poli právním a majetkovém. Stát vůči církvi nemá práva a nemá povinnosti. Poměr ten se nazývá: »Odluka církve a

státu«. — Namnoze však pod tímto heslem zastírá se pronásledování kolektivního náboženského života, a boj proti zařízením církevním. — Z těchto důvodů papež Pius IX. odmítl v Syllabu z r. 1864 čís. 55 tento poměr státu k církvi. — I německé evangelické zemské církve jsou proti tomuto poměru státu k církvim. — V Evropě se neudrželo úplně a trvale toho druhu spojení státu s církvi. Ve státech Unie Severo-Americké se však toto spojení církve se státem udrželo a prospívá snad z toho důvodu, že v Americe není tradice jiného církevního života.

2. Stát však také propůjčuje náboženským sdružením zvláštní právo spolkové, kteréž jen pro ně stanoví. Toto zvláštní právo se nazývá »Systém státní výsosti nad církvi« — *ius majestaticum circa sacra* — při čemž přichází v úvahu suverenity státu v poměru k náboženským společnostem a k náboženskému životu vůbec. — Starší doktrina přiznávala státu jako výron církevní výsosti t. zv. *ius reformandi*, právo uznání náboženských společností, *ius inspiciendi et cavendi*, systém evidencí a kontrol a právo k normám obranným proti náboženským společnostem, jakož i *ius advocatie*, t. j. právo ochrany a obrany náboženských společností. Tento systém při poměru církve ku státu lze vyjádřiti takto: Státní moc si sama klade právní meze přiznáním svobody vyznání jednotlivci, po tom propůjčením samosprávy sdružením za účelem vykonávání náboženství.

Postavení, kteréž tato úprava přiznává církvi v její poměru ku státu, po případě důležitějším církvim k jich poměru ku státu, označuje se obyčejně jako postavení »veřejno-právních« nebo »kvalifikovaných« korporací.

Tyto posléze uvedené právní názory přejal v církevně-politickém zákonodárství náš československý

stát z rakouského státního církevního práva.

Jistě, že pro postavení církve ve státě není rozhodujícím zásadní stanovisko státu o rovnosti nebo podřadnosti církve, nýbrž rozhodujícími pro postavení církve ve státě jsou jednotlivosti v zákonodárství správním.

Zde tedy platí heslo: »Iura vigilantibus«, spojené se znalostí právních norem.

Modus vivendi

mezi Svatou Stolicí a Republikou Československou.

(Vstoupil v platnost 2. února 1928.)

I. Svatá Stolica a vláda Československá dohodly se o zákoně, že žádná část Československé republiky nebude podřízena ordináři, jehož sídlo jest za hranicemi Československého státu, a že rovněž žádná československá diecése nebude přesahovati státních hranic. Svatá Stolica a vláda Československá se dohodnou o novém ohrazení a o dotaci diecézí. K přípravě této dohody budou do dvou měsíců zřízeny dvě komise na sobě nezávislé: první utvoří Svatá Stolica z delegátů všech interesovaných diecézí, za předsednictví zástupce Svaté Stolicie v Praze, druhou vláda československá ze zástupců interesovaných diecézí a expertů.

II. Správa církevních statků nemovitých a movitých v Československu, které jsou nyní zajištěny vnucenou správou, je zatímni až do dohody dotčené v předcházejícím článku, a jest svěřena komisi za předsednictví episkopátu příslušného území.

III. Řády a kongregace řeholní, jejichž domy jsou v Československu, nebudou podléhati představeným provinciálních domů týchž řádů a kongregací v ci-

zině. Je-li zřízení provincie v Československu nemožné, budou tyto československé domy podřízeny přímo generálnímu domu.

Provinciály a představenými řeholních domů, podléhajících přímo generálnímu domu, budou státní příslušníci českoslovenští.

IV. Svatá Stolica, dříve než přikročí k jmenování arcibiskupů, diecésních biskupů, koadjutorů cum iure successionis a armádního ordináře, oznámí československé vládě jméno kandidátovo, aby se ujistila, že vláda nemá důvodů rázu politického proti této volbě. Uvedení preláti musí býti českoslovenští státní příslušníci.

Námitkami rázu politického rozumějí se veškeré námitky, které by vláda mohla podpíratí důvody, vztahujícími se na bezpečnost země, na příklad, že se vybraný kandidát provinil politickou činností irredentistickou, separatistickou aneb namířenou proti ústavě nebo veřejnému pořádku ve státě.

Jméno kandidáta, naznačeného vládě Svatou Stolicí, jakož i příslušné vyjednávání zachovají se v tajnosti.

Ustanovení o armádním ordináři vstoupí v platnost jen v tom případě, že se zachová soustava samostatné náboženské péče o vojíny. V tomto případě bude se dbáti, kromě námitek rázu politického, i námitek, vztahujících se k postavení kandidátovu v armádě.

V. Hodnostáři, uvedení v předchozím článku, vykonají po svém jmenování Svatou Stolicí, dříve než nastoupí svůj úřad, přísahu věrnosti státu Československému těmito slovy:

»Juro et promitto sicuti decet Episcopum fidelitatem Reipublicae Cechoslovacae necnon nihil me factu-

rum quod sit contra salutem, securitatem, integritatem Reipublicae.«

VI. Vláda se postará, aby platná zákonodárná ustanovení byla co nejdříve přizpůsobena tomuto modu vivendi.

(Sr. §§ 2, 3 zák. č. 50/1874 ř. z. — Pokud m. v. výslovně se nedotknul platných předpisů, zůstávají tato práva, t. zvl. jmenovací práva vlády ke kandidátům, beze změny.)

NB.: Český text je pouze překladem originálního francouzského textu. Oficiální text nebyl publikován. Tento překlad byl uveřejněn v úředním listě »Československá Republika« 1928.

Modus vivendi mezi církví a státem československým uzavřený upravuje jen hranice diecézí a řádových sdružení ve státě, jakož i jmenování těch, kteří mají samostatnou iurisdikci. — V ostatním jsou v platnosti dosavadní zákonná ustanovení. — Jako smlouva mezinárodní postrádá modus vivendi publikace ve Sbírce z. a n.

Uznání náboženských společností.

Zákon ze dne 20. května 1874 č. 68 ř. z. stanoví, za kterých podmínek se uznává státem společnost náboženská. (Učení, bohoslužba, ústava a pojmenování nesmějí obsahovati ničeho proti zákonu, mravnosti a jest zapotřebí zajištění aspoň jedné obce v ohledu hmotném, vyjma zajištění duchovního správce, kteréž bylo zrušeno novým kongruovým zákonem ze dne 25. června 1926 č. 122 Sb. z. a n. Stanovy podléhají schválení ministra záležitostí duchovních, rovněž i utvoření obce náboženské. Ustanovení obce náboženské jest oznámiti úřadu zemskému. Okresní úřady

vedou záznamy o náboženských obcích, jejich do-
vodech, dočasném duchovním správci a jejich před-
stavenstvu. Ve vládním nařízení ze dne 16. července
1926 čís. 144 Sb. z. a n., jehož § 1 čís. I byl doplněn
a opraven vl. nař. z 18. ledna 1929 č. 11 Sb. z. a n.,
jest obsažen seznam státem uznaných náboženských
společností.

Vládní nařízení ze dne 16. července
1926 č. 144 Sb. z. a n. jedná o nemocenském poji-
štění duchovních správců státem uznaných (recipo-
vaných) církví a náboženských společností. Oprave-
ný § 1 stanoví:

Pojištěním povinni a na dávky podle zákona čís.
221/1925 Sb. z. a n. jsou pojištěni:

I. Duchovní, kteří vykonávají úkony veřejné správy
duchovní, ať jsou v činné službě nebo požívají normál-
ních požitků odpočivných nebo zaopatřovacích, těchto
církví a náboženských společností:

1. církve katolické,
2. československé evangelické církve,
3. německé církve evangelické v Čechách, na Mo-
ravě a ve Slezsku,
4. augsburkské církve evangelické ve východním
Slezsku a Československu,
5. evangelické církve augsburkského vyznání (na
Slovensku a Podkarpatské Rusi),
6. reformované církve (na Slovensku a Podkar-
patské Rusi),
7. Jednoty bratrské (v Čechách, na Moravě a ve
Slezsku),
8. ortodoxní (řeckových.) církve,
9. církve československé,
10. církve starokatolické (v Čechách, na Moravě
a ve Slezsku),
11. baptistů (na Slov. a Podk. Rusi),

12. náboženské společnosti židovské.

Uznání náboženských společností jest lišiti od připuštění řádu do státu. Ministerstvo kultu a vyučování ve spojení s ministerstvem spravedlnosti stanovilo výnosem ze dne 13. června 1858 č. 95 ř. z., že jest si vyžádati nejvyšší rozhodnutí, jedná-li se o zavedení řádu, který zde není usazen.

Zákonem z 29. února 1920 č. 121 Sb. z. a n., jímž byla zavedena ústavní listina, jest § 121 zajištěna svoboda svědomí a víry. § 122 toho zákona stanoví: Všichni obyvatelé republiky českoslov. mají v těchž hranicích jako státní občané československé republiky právo, každé vyznání, každé náboženství a každou víru veřejně a soukromě vykonávati, pokud tomu vykonávání neodporuje veřejný řád a dobré mravy.

Dle § 123 téhož zákona nesmí nikdo ani přímo nebo nepřímou býti donucován k účastenství na nějakém náboženském úkonu, vyjímaje práva, pocházejícího z moci otcovské nebo poručnické.

Dle § 124 téhož zákona jsou všechna náboženská vyznání před zákonem sobě rovna a dle § 125 téhož zák. může vykonávání určitých náboženských úkonů býti zakázáno, odporuje-li tomu vykonávání veřejný řád nebo veřejná mravnost.

Zákon ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z. stanoví v § 17: Shledá-li vláda, že jsou některému nařízení církevnímu, týkajícímu se veřejných služeb Božích, na překážku ohledy veřejné, nechť nařízení to zakáže.

Obsazování beneficií.

Při obsazování vyšších beneficií (biskupství, kano-nikátů a gen. vikariátů) církve římsko-katolické snaží se vláda uplatňovati svůj vliv přes to, že byl konkor-

dát (patent ze dne 5. listopadu 1855 čís. 195 ř. z.), vliv ten panovníku zaručující, zrušen. Ovšem při zrušení konkordátu zákonem ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z. bylo v § 3 ustanoveno, že biskupství, kanonikáty a gener. vikariáty se budou obsazovati týmž způsobem jako doposud. — Ohledně jmenování těch, kteří mají samostatnou iurisdikci, viz odst. IV. »Modu vivendi«. — Právo jmenovati kanovníky, jež rakouskému panovníku přináleželo, přešlo na vládu republiky československé, jak rozhodl Nejvyšší správní soud nálezem čís. 1827/23. Dle téhož rozhodnutí nevztahuje se ustanovení § 33 zák. ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z. na obsazení kanonikátů. Tento zákon nepovažuje obsazování kanonikátů za vnitřní záležitost církve, jež jest vyhrazena církevní autonomii, ale za věc dotýkající se poměru státu k církvi a proto světským zákonodárstvím byla upravena.

Pokud se týče ustanovení duchovních správců jak u katolíků, tak i u jiných státem uznaných náboženských společností, jsou dle §§ 2 a 6 zákona ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z. a dle §§ 10 a 11 zákona ze dne 20. května 1874 č. 68 ř. z. povinni ti, kdož mají právo ustanovovati správce duchovní, oznámiti po každé úřadu zemskému, koho k tomu zvoliti. (U katolíků to oznamují biskupské konsistoře, u nekatolíků příslušná představenstva obce náboženské.) Neučiní-li úřad zemský ve 30 dnech po učiněném oznámení žádných námitek, může se bez závady dotčený za správce duchovního ustanoviti. (Okresnímu úřadu uloží zemský úřad, aby vyšetřil okolnosti s obejitím četnictva, týkající se občanské zachovalosti. Vyšetření to děje se urychleně vzhledem ke lhůtě o námitkách.) Odpor, který by byl proti ustanovení někoho za duchovního správce do 30 dnů vznesen, má býti odůvodněný, t. j. má se prokázati, že kandidát

nemá náležitostí státem k úřadu tomu požadovaných; najmě státního občanství, bezzávadné chování v ohledu mravním a občanském a příslušné vzdělání.

Odstranění duchovního.

Dle § 8 zákona ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z. (viz zákon ke konci »Právního poradce připojený) může státní správa záležitostí duchovních žádati, aby byl z úřadu neb z obročí odstraněn ten, kdo pozbyl státního občanství, nebo byl-li uznán vinným nějakým zločinem vůbec, nebo nějakým činem trestným ze zjištění, proti mravopočestnosti aneb vzbuzujícím veřejné pohoršení.

Nevyhoví-li církevní vrchnost žádosti vlády v přiměřené lhůtě, pokládá stát úřad ten neb obročí za uprázdněné. Rozhodnutí o tom, zda katolický duchovní správce své povinnosti zastává, nebo pro jich porušení má býti svého úřadu zbaven, přísluší dle §§ 14 a 27 zák. ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z. jenom církevní vrchnosti. (Rozhodnutí Nejv. spr. soudu č. 2316/23—Iud. I—A/2, č. 127.)

B r a c h i u m s a e c u l a r e :

K provedení církevních nařízení a rozhodnutí propůjčí se dle § 27 zákona ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z. pomoci státní jen za těchto podmínek:

a) bylo-li by k sesazení nebo odstranění některé osoby od církevního úřadu nebo od církevní prebendy, kteréž nařídila církevní vrchnost (Kirchenvorsteher) v mezích své moci úřední, potřebí nějakého zevního opatření, m ů ž e ú ř a d z e m s k ý toto opatření, pokud jest toho potřebí, k požádání církevní vrchnosti provésti, b y l o - l i p ř e d vynesením nálezu provedeno řádné řízení, a neodporuje-li ten nález ani záko-

nům státním ani nařízením církevním ve státě platným. — K odstranění trestním soudem odsouzeného — i když si odpykal trest — bylo by potřebí nálezu církevní vrchnosti. — Žádá-li vláda odstranění duchovního, jest potřebí kromě odsouzení resp. rozsudku v moc práva vešlého ještě, aby vláda stanovila přiměřenou lhůtu k tomu odstranění. (§ 8 zákona ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z.)

b) Též se může vrchnostem církevním, chtějí-li proti některému duchovnímu zavést vyšetřování církevní, k provedení jeho potřebné snad pomoci státní propůjčiti, když, žádající za tuto pomoc, zároveň prokáží, že zamýšlené vyšetřování jest dle práva a odůvodněné.

Osoby, které nenáležejí k duchovenstvu katolickému, může vyslýchati jedině úřad státní.

Dle § 23 zákona ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z. propůjčuje se brachium saeculare, t. j. povoluje se exekuce politická k dobývání dávek, neb ku konání jiných povinností k účelům církevním, jež příslušníkům církevním s přivolením vládním byly uloženy. — Dle § 6 zákona kongruového čís. 122/1926 Sb. z. a n. byla zrušena všechna dosavadní ustanovení o štolových poplatcích, remuneracích a platech vedle kongruy poskytovaných.

Činnost náboženských společností ve prospěch státu.

Uznané náboženské společnosti jsou veřejnými korporacemi. Těm stát svěřuje jisté úkony veřejné, jako: intervenci při sňatcích, vedení matrik, vyučování náboženství ve školách a poskytuje jim i příspěvky z prostředků státních. Pokud se týče příspěvků z prostředků státních, rozeznáváme církve kongruál-

ní a dotační. Kongruálním církvím zaručuje stát pro jejich zřízení nejnižší příjem a dotačním církvím dává stát podporu dle počtu příslušníků dotčené církve.

Zastupování náboženských společností státem uznaných

určuje se stanovami a zastupování církve římskokatolické církevním právem a státními zákony. V tom ohledu viz § 14 zákona ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z. — biskup jest zprostředkovatelem. — Jen funkcionáři vyjmenovaní v § 14 zák. č. 50/74 ř. z. jsou oprávněni dovolávati se ochrany k vykonávání iurisdikce církevních úřadů; jiné osoby potud, pokud jsou od těchto zmocněny. Tedy farář nemůže se svým jménem dovolávati ochrany státní k vykonávání iurisdikce církevní. (Rozh. Nejv. spr. soudu z 15. prosince 1924 č. 7319/23, Boh. adm. č. 4229/23.)

Jmění církevní.

Pokud se týče jmění církve katolické, lze jednotlivé objekty považovati za samostatné právnické osoby. Přes to nelze přehlížeti, a platí to zvláště v ohledu veřejnoprávním, že jmění církve katolické jest považovati jako celek, tvořící solidaritu. Dle rozhod. Nejv. spr. soudu z 25. června 1925 č. 9720 Boh. adm. 4829/25 jest pod círk. jměním řím.-katol. církve rozuměti komplex věcí a práv majících majetkově-právní cenu, náležejí církvi a jsou trvale spojeny s nějakým církevním ústavem a slouží účelům církve. I když právním subjektem jednotlivých majetko-

vých mass církv. jmění jsou jednotlivá zařízení církve a její ústavy (kostely, korporace, obročí a p.) a i když platné právo těmto ústavům přiznalo právnickou osobnost, nelze přehlédnouti, že tyto ústavy, případně jim přináležející majetkové massy mezi sebou právně souvisejí a proto svůj obzvláštní charakter a vlastnost jako člen celého velkého organismu církve neztrácejí a i v majetkově-právní podřízenosti zůstávají. Společný účel jednotlivých majetkových mass jmění církevního, sloužiti potřebám a dobru církve, vtiskuje celému jmění řím.-katol. církve charakter určité singularity, kteráž se právě v tom jeví, že ačkoli toto jmění po své soukromo-právní stránce jest decentralisováno v jednotlivé majetkové massy, přece s ohledem na veřejno-právní zájmy a účelovou jednotnost nemá ve všech ohledech onu právní samostatnost, kterou se majetkové komplexy jiných právnických osob vyznačují.

Na důkaz toho uvádím:

1. zákon ze dne 7. května 1874 č. 51 ř. z. stanoví závazek beneficií a řádových komunit k příspěvkům náboženského fondu,

2. zákon ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z. stanoví v § 22 možnost změny v dotaci duchovních správ ku zproštění nějakého břemena veřejných fondů (ex-cindace),

3. zákon ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z. stanoví v § 54, že lze části jmění církevního použítí k jinému církevnímu účelu a

4. zákon ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z. stanoví v § 53 caducum ve prospěch náboženského fondu při zrušení neb zániku církevních ústavů.

I náboženskému fondu se přiznává samostatná právnická osobnost (rozh. Nejv. správ. soudu číslo 2316/23), tato jest od státu různou a jest státem

jen podporována. (Rozh. Nejv. správ. soudu číslo 1886/23). Stát uznal, že nábož. fond ad ecclesiae proprietatem spectat. Art. 31 konkordátu — patent č. 195 z 5. listopadu 1855 ř. z. — Ustanovení toto nepozbylo platnosti, neboť zákon ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z. se o nábož. fondu nezmiňuje.

Pokud se týče jmění nekatolických náboženských společností, nevykonává stát nad nimi toho dozoru jako nad jměním církve římsko-katolické. To lze vyložití tím, že církev římsko-katolická byla státní a že svazky z tohoto poměru vyplývající nelze dosud uvolnití.

Dle nejv. reskriptu ze dne 12. září 1716 byly ohledně katolické i protestantské církve a církevních korporací u nás zavedeny zákony amortisační, t. j. bylo potřebí zeměpanského svolení k tomu, aby církev, nebo církevní korporace mohla nabýti nějaké nemovitosti. Patent ze dne 26. srpna 1771 omezoval i lukrativní nabývání statků movitých se strany církve. Zákony tyto byly zrušeny čl. 29 konkordátu z r. 1855 — patent ze dne 5. listopadu 1855 č. 195 ř. z. — ohledně církve římsko-katolické; ohledně protestantů § 18 cís. patentu ze dne 8. dubna 1861 č. 41 ř. z.

Pokud se týče hospodaření jměním církve římsko-katolické, jest dle § 38 zákona ze dne 7. května 1874 č. 54 ř. z. pravidlem, že jmění to požívá té ochrany státní, kteréž požívají nadace osobně užitečné; státní správa záležitostí duchovních má zvláště právo přihlížeti k tomu, aby se základní jmění kostelů a ústavů církevních zachovalo, jakož zjednati si jistotu, zdali toto jmění tu jest, a shledalo-li by se, že něco schází, učiniti, čeho potřebí, aby se nahradilo.

Správa jmění kostelů a ústavů církevních při nich zřízených (fundací a p.) má býti dle § 41 zákona ze dne 7. května 1874 čís. 50 ř. z. tak zařízena, aby v ní

měl účastenství správce kostela a zastupitelstvo těch, kteří jsou povinni, nestačilo-li by jmění, zapravovati náklady na potřeby kostelní a kteří jsou podpůrně právi ze závazků kostela nebo církevního ústavu. (To jest patron a přífařenci.) — Dle gubern. nař. ze 17. února 1765 (Jaksch sv. 3, str. 368—369) jsou z důvodů kontrolních zemskému úřadu ročně zasílány sumární extrakty z kostelních účtů od soukromých patronátních úřadů. Dle dv. rekr. z 19. března 1791 mohou biskupové nahlédnouti do účtů náboženského fondu. Správní soudní dvůr rozhodl dne 29. září 1897 Budwinski 10.988, že státním úřadům v záležitostech jmění církevního přísluší jen nejvyšší dozor, z něhož jen může býti odvozováno právo zabrániti nezákonným právním úkonům nebo zákonné vynutit; nikoliv však místo autonomní správy církevní samostatně správní úkony prováděti.

V Čechách však máme správu jmění kostelů a ústavů církevních v rukou patronů. Podle církevních zákonů měla by správa zádušního jmění býti svěřena duchovnímu správci pod vrchním dozorem biskupa a jemu k ruce a podpoře by měli býti přiděleni dva zádušníci — kostelní hospodáři — k obstarávání příjmů a výdajů záduší a ku skládání účtů. Též patron by se měl zúčastniti správy, a to buď sám osobně nebo svým patronátním komisařem. — Duchovní správce, zádušníci a patron dohromady by měli tvořiti správu kostelního jmění. — Za tím účelem, aby tato správa ve shodě s článkem XXX. konkordátu (cís. pat. z 5. listopadu 1855 č. 195 ř. z.) i v Čechách mohla býti zavedena, byla vydána v roce 1862 od episkopátu Českého po poradách v r. 1856 ve Vídni a v r. 1860 v Praze konaných zvláštní instrukce pro Českou provincii církevní a mělo se již přikročiti k volbě zádušníků. Od 1. března 1862 mělo zádušní

jmění býti patrony odevzdáno nové zorganizované správě. Avšak pro odpor a odmítnutí se strany patronů, kteří se dovolávali v první řadě úpravy konkurenčních předpisů cestou zákonodárnou, byla instrukce tato opět zrušena s poukazem k tomu, že brzy nastane úprava poměrů patronátních. Podle nařízení státního ministerstva ze dne 27. února 1862 č. 2211 byla zachována dosavadní praxe v Čechách, podle které zastupují v Čechách patroni jmění zádušní arcí pod spoludozorem církevních a státních orgánů. Tito církevní a státní dozorčí orgánové jsou okresní vikáři, biskupské konsistoře, okresní a zemský úřad, případně příslušné ministerstvo duchovních záležitostí. Tato praxe se vyvinula během XVIII. století, v kteréž době celé zádušní hospodářství vždy víc a více se přenechávalo patronům. Patron měl výhradní právo jmenovati si kromě representanta svého (komisaře) také svého účetního, totiž označiti ze zádušníků onoho, jemuž bylo svěřeno účetnictví, z čehož vyplývá, že patron kostela ručí za neporušené zachování kostelního jmění, svěřeného jeho správě a že tudíž jest povinen k náhradě škody způsobené jeho úředníky. Podle nejvyššího rozhodnutí ze dne 24. září 1800 v Čechách platného (sbírka zák. polit.) přísluší patronu přechovávání a správa kostelní pokladny, za kteroužto ručí sám osobně, maje arcí právo hojiti se na svých úřednících, případně i na beneficiátovi.*) (Viz k tomu Karla Blo-

*) Dle výnosu místodrž. v Praze ze dne 15. května 1902 číslo 245.174 z roku 1901 sb. předp. č. 60 přísluší fojtovnímu komisaři právo k přijímání a výmaznému kvitování.

Výmazné kvitance a výmazná prohlášení dlužno zemskému úřadu, pokud má dohled nad správou jmění církevního, v každém případě bez ohledu na výši splacením nebo promlčením zaniklé pohledávky předložiti ke klausulování ve smyslu oběžního výnosu místodržitelství ze dne 12. února 1906 č. 104.295/25.

manu: Vzorec účtu zádušního z roku 1902.)

Správa jmění obročního přísluší dle § 46 zákona ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z. beneficiátům pod dohledem biskupa a státu (§ 38).

I ohledně jmění kostelního přísluší dle § 45 zákona ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z. příslušnému biskupu účastenství ve správě, které jim dle n a ř í z e n í církevního přísluší, pokud t a t o nařízení nejsou zákonem státním na odpor.

Jmění klášterní jest spravováno členy řádu, kterým dle ministerského nařiz. ze dne 13. června 1858 č. 95 ř. z. jest se ku právnímu jednání vykázáti průkazem, že jsou povoláni k zastupování řádu. Tento průkaz je kompetentním biskupem potvrditi. U řádů novějších jest potřebí dle téhož ministerského nařízení souhlasu příslušného provinciála ohledně zastupování k právním jednáním řádu.

Dle svrchu řečeného jest k zastupování beneficia t. j. k jednotlivým právním jednáním legitimován beneficiát za dohledu patrona a biskupa (§ 46 zák. ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z.) a státu (§ 38 téhož zákona).

K zastupování jmění kostelního jest legitimován patron kostela, správce fary a osada farní za souhlasu biskupa (§§ 42 a 45 zákona ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z.). Dle § 48 zákona ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z. jest k vysvědčení právních jednání týkajících se nějakého kostela nebo církevního ústavu potřebí podpisu správce kostela a nejméně dvou členů zastupitelstva jmenovaného v § 41 zákona ze dne 7. května 1874 ř. z. č. 50.

V Čechách však platí doposud nařízení státního ministerstva ze dne 27. února 1862 č. 2211, dle kterého patron jest legitimován k zastupování kostelů za spoludozoru církevních a státních orgánů. (Při-

fařenci se nepřibírají — proti výslovnému znění §§ 41 a 42 zákona ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z.).

Duchovní řády a kongregace zastupují před veřejnými úřady místní představení, kteří — pokud jsou podřízeni provinciálnímu představenému, musí se vykázati jeho souhlasem. (Rozh. Nejv. spr. soudu čís. 1023/21.)

Procesní zastupování, pokud jde o kmenové jmění jak kostelů, tak beneficí, přísluší obligatorně finanční prokuratuře dle instrukce pro fin. prokuraturu ze dne 9. března 1898 č. 41 ř. z.

Nejv. soud v Brně rozsudkem ze dne 9. března 1927 č. j. Rv. I—1951/26 rozhodl, že kaplan jest legitimován k podání žaloby, týkající se běžných užitků, které mu připadají z benefícia. Samozřejmým jest, že i beneficiát jest ohledně běžných užitků z benefícia k žalobě legitimován. — V rozsudku Nejv. spr. soudu v Brně ze dne 5. února 1924 č. j. Rv. II—334/23, úřední sbírka č. 3471, byla procesní způsobilost přiznána i kostelnímu konkurenčnímu výboru (ve Slezsku) přes to, že chyběl plný počet členů, jako zastupců kulturních zájmů, v záležitosti stavby kostela.

Nejde-li o procesní zastupování — tedy v administrativním řízení — lze si dle téže instrukce také vyžádati hájení zájmů jmění církevního fin. prokuraturou. Zmocniti ji může politický úřad. Dle všeho i I. instance.

Prodej a zavazování církevního jmění.

Dle § 51 zákona ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z., resp. dle minist. nařízení ze dne 20. června 1860 č. 162 ř. z. prodej církevního statku v ceně nad 200 K do 16.000 K vyžaduje návrhu biskupa a svolení zem-

ského úřadu. Od 16.000 K do 40.000 K svolení ministerstva školství a národní osvěty. Při prodeji biskupské mensy jest třeba i dobrozdání metropolitní a dómské kapitoly. Při arcibiskupské mense jen dobrozdání metropolitní kapitoly. Odprodej ten podléhá při každé částce, t. j. nad 200 K, ministerskému schválení. Při značném zatížení statku církevního, které nastává, když dlužná suma převyšuje 2000 K a sice až do 30.000 K, nebo církevní statek jest pronajat na delší dobu než 3 leta, nebo jest smluveno, aby nájemné se předem platilo na delší dobu jednoho roku, jest kompetentní ku schválení zemský úřad. Nad tuto částku a delší pronájem ministerstvo školství a národní osvěty. — Propůjčení bytu kostelníku v budově tvořící součást jmění katolického farního kostela nebo pronájem takového bytu, pokud nejde o nájem delší tří let a nepřichází v úvahu větší než jednoroční placení nájemného, nebylo samo o sobě uznáno za značné zatížení jmění církevního ve smyslu minist. nařízení z 20. června 1860 č. 162 ř. z. (Rozh. Nejv. spr. soudu z 23. října 1924 č. 12.282 Boh. adm. č. 4053/24.) — Prodej a ovšem i pronájem církevního statku nemůže býti vtělen do knih bez klausulace zemského úřadu, že totiž bylo vyhověno platným předpisům o zcizení, resp. pronájmu. Svrchu citovaný § 51 zákona ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z. vylučuje ku platnosti odprodeje a závázání církevního statku schválení papežské.

Dle vládního nařízení z 18. prosince 1929 č. 187 Sb. z. a n. přenáší se na zemský úřad kompetence ministerstva školství a nár. osvěty: 1. při zcizení církevního majetku až do 40.000 Kč; 2. při zatížení církevního jmění až do 80.000 Kč.

Věci bohoslužbě věnované.

Kostely, oltáře, posvátné nářadí, roucha bohoslužebná, knihy, obrazy, zvony, hřbitovy atd. k bohoslužbě trvale věnované nejsou úkonem posvěcení vyňaty z obchodu vůbec, ale jsou předměty práv soukromých, zvláště vlastnictví; nemusí ani býti ve vlastnictví dotčeného církevního ústavu a podléhají pro své určení jen některým obchodním obmezením. — Dle § 250 exekučního řádu ze dne 27. května 1896 ř. z. č. 79 movité věci sloužící k výkonu bohoslužby, po tom ostatky kříže a relikvie jsou vyňaty z exekuce. Nemovité věci však, tedy budovy církevní, podléhají exekuci — § 38 zákona ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z. dává státní správě právo a povinnost přihlížeti i k udržování věcí posvátných, kdykoli se přesvědčiti o tom, zda zde jsou ty věci a vůbec jim věnovati ochranu, která přísluší všeobecně užitečným nadáním.

Dispoiční právo k věcem posvátným přináleží výlučně církevním orgánům bez ohledu na soukromé právní poměry dotčených věcí posvátných, takže není simultánní dispoiční právo ohledně těch věcí přípustno. — Není simultánním dispoičním právem ku hřbitovu konfesionelnímu ustanovení § 10 zákona ze dne 23. dubna 1925 čís. 96 Sb. z. a n., dle něhož nikdo nesmí brániti slušnému pohřbení na hřbitově, ani je zakazovati, ani rušiti. — Viz článek instanční rozhodování o dispos. právu nad zvony kostelními.

Erekční listina fary.

Jeden kolkovaný exemplář jest určen pro kostelní pokladnu. Druhý kolkovaný exemplář jest určen pro farní archiv. — Jeden nekolkovaný exemplář jest

určen pro příslušnou konsistoř. Druhý nekolovaný exemplář je určen pro příslušnou biskup. konsistoř.

Vzorec devinkulace knížky spořitelní.

Exp. 1.

Patronátnímu úřadu

v N

Zemský úřad za souhlasu biskupské konsistoře v N. ohledně devinkulace knížky spořitelny v N. č. , na kterou byl uložen obnos zařizuje potřebné k uvolnění dotčeného obnosu.

Tento výnos slouží zároveň za legitimaci k vybrání dotčeného obnosu.

Exp. 2.

Ředitelství spořitelny

v N

Zemský úřad svoluje za souhlasu církevního k devinkulaci knížky tamní spořitelny č. , na kterou byl uložen obnos jako náhrada za odprodej .

V dne . . .

Nájemní smlouvy.

Výnos místodržitelství Českého ze dne 1. června 1911 č. 258.131 sbírka norm. č. 67 stanoví:

1. Nájemní smlouva budiž ku prozkoumání předkládána aspoň půl roku před počátkem nového nájemného období. Budiž nejdříve předložen návrh

smlouvy. Byly-li pozemky již dříve pronajaty, buď předložena smlouva z předešlého období.

2. Všechny podstatné změny, n. př. pronájem z volné ruky, buďtež uvedeny stručně.

3. Předměty, o něž jde, buďtež vyznačeny dle poz. knihy (č. pop. a parcel.) a budiž uvedena knih. vložka.

4. Výměra pozemků budiž vyňata z katastru.

5. Spolu s nástinem smlouvy buďte přiloženy výtahy z pozemkové knihy a z katastru, které snad jsou v rukách správ církevního majetku a jež se týkají nájemních předmětů.

6. Pronajímají-li se dílce, jež v katastrální mapě nemají zvláštní čísla, buď vždy přiložen plánec.

7. Od nájemce buď vždy žádána záruka aspoň polo-ročnímu nájemnému se rovnající; táž může býti složena ve spořitelních knížkách nebo v cenných papírech, majících pupilární jistotu. Od složení záruky té může býti upuštěno, platí-li nájemce napřed celoroční nájemné. Z důvodu opatrnosti se to však nedoporučuje.

Účel jmění církevního.

(Dotace beneficiáta, úhrada kostelních schodků, příspěvky kostelním funkcionářům, stavební náklad.)

Ze jmění církevního je hraditi potřeby kultu. Je to:

1. Dotace beneficiáta. — Stát přispívá jen potud k dotaci beneficiáta, pokud příjmy místní nestačí k úhradě kongruového příjmu. (Zákon ze dne 19. září 1898 č. 176 ř. z. § 1 a zákon ze dne 25. června 1926 č. 122 Sb. z. a n. § 3.)

2. Ze jmění církevního, t. j. kostelního, hradí se běžné potřeby kostela.

Pozemková reforma u nás má za následek takové

zmenšení zádušního jmění, že správní úřady přecho-
jsou nuceny rozhodovati o úhradě nákladů, které při
postačujícím jmění zádušním v minulých dobách ne-
činily žádných potíží. To platí dnes hlavně o nákladu
na kostelní potřeby, kteroužto otázku považují za ve-
lice obtížnou k právnímu řešení a snažím se násle-
dujícím pojednáním usnadniti nejen rozhodování
o úhradě nákladu na kostelní potřeby, ale i obhájeti
stanovisko, které jedině zabráni hrozícím hořkostem
v obcích povstalým z jiného řešení této otázky, než
jest toto, které k posouzení veřejnosti předkládám.

Kostelními potřebami rozumíme předměty, týka-
jící se vnitřního zařízení kostela, jako jsou lavice,
oltáře, skříně, zvony, varhany (nikoli okna dle roz-
hodnutí spr. soudu dv. z 13. června 1914 čís. 6447-
Budw. 38, str. 857) a obrazy. — Pořízení těchto ko-
stelních potřeb se každoročně neopakuje a nepřičá-
zí tudíž v úvahu úhrada pravidelného nákladu na
ně. — Máme však kostelní potřeby, jako jest mešní
víno, oltářní svíce, olej, pořízení hostií, kadidlo a
toho druhu předměty a práce s bohoslužbou spojené,
které vyžadují pravidelného každoročního nákladu.

Dle výnosu ministerstva kultu a vyuč. ze dne 27.
února 1876 č. 1622 (Sbírka normalí č. 21 místodrži-
telství) jako maximum běžných řádných potřeb se
uznává:

vosku pro 1 kněze 30 lib. (pro 2 kněze 40 liber),
obětního vína 28.29 l,
kadidla 3 libry,
oleje do věčné lampy 52 libry,
lojových svící 2 libry,
kostelní kalendář 1 kus,
na mešní hostie pro každého kněze 3.15 zl.,
kostelní prádlo pro 1 kněze 6.30 zl.,
svaté oleje 1 zl.,

psací potřeby 1.50 zl.,
psaní zádušních účtů a výpisů 2 zl.,
pro posla 2.10 zl.,
tiskopisy, konsistorní kurrendy 1.50 zl.,
zaplacení malých příručních vydání 5 zl.

O úhradě nákladu, souvisejícího s těmito kostelními potřebami, se předem v nynější době nerozhoduje, jako se to děje při svrchu zmíněných nepravidelných kostelních potřebách, právě proto, že jich množství a rozsah pro každý rok v neztenčené míře jest stanoven. Náklad na tyto každoročně se opakující potřeby se účtuje v kostelních účtech jako řádný výdaj.

Zádušní hospodářství od XVIII. století až do vydání zákona ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z. v celém Rakousku a v Čechách až podnes přísluší patronům. Stav ten, že celá zádušní hospodářství patronům se přenechalo, byl přirozeným vývojem a měl základ v závazcích, které církevní právo (Koncil. Trid. sess. XXI. c. 7 de ref.) patronům uložilo. Dle tohoto ustanovení jest patron povinen hraditi náklad na běžné potřeby kostela při nepostačitelnosti kostelního jmění a není-li chudým. Je-li patron chudým, připadá tato povinnost dle tohoto církevního stanoviska přífařencům. Toto církevní stanovisko zaujalo při úhradě nákladu na kostelní potřeby státní zákonodárství. Dle státního zákonodárství, pokud není osoby zavázané z titulu speciálního, hlavně na základě zřizovací listiny, přichází při úhradě nákladu na kostelní potřeby v úvahu příslušné jmění kostelní. V nedostatku těchto úhradních prostředků jest dle státního zákonodárství souhlasně s církevním stanoviskem zavázán patron k úhradě nákladu na kostelní potřeby. Toto stanovisko jest jasně vyjádřeno v odůvodnění rozhodnutí správního soudu dv. ze dne 17. června 1886 č. 1629 (Budw. X. č. 3110) slovy: »Bei Fest-

stellung der Konkurrenzpflicht, wie überhaupt bezüglich der dem Patron obliegenden Leistungspflichten ist die Stiftungsurkunde die nächste Rechtsquelle, nach welcher der Umfang des Patronates (daher auch der Patronatspflichten) zu beurteilen ist. Der Inhalt der aus einem Patronate entspringenden Verpflichtungen ist überhaupt durch die nur subsidiären gesetzlichen Bestimmungen hierüber nicht erschöpft, sondern der Patron kann „auf Grund seines Patronates“, wie nach allgemeinen kanonischen, so auch nach partikulär österreichischen Bestimmungen zu allen verhalten werden, was er in limine foundationis übernommen hat, indem alles dies im einzelnen Falle den Inhalt der patronatischen Verpflichtungen bildet.« — Kanonista Helfert (Kirchenvermögen I., 301) praví: »Erwachsen die Auslagen (für die Kirchenbedürfnisse) zu einem solchen Betrage, daß sie aus dem eigenem Kirchenvermögen oder eigentlich den kurrenten Einkünften desselben nicht mehr getragen werden können, so hat der Patron, es mag dies eine Privatperson oder ein öffentlicher Fonds sein, den Abgang zu leisten. Es ist dies eine alte Verbindlichkeit, welche sich aus der Natur des Patronatsrechtes und zugleich daraus ergibt, daß dem Patron die Oberaufsicht über die Verwaltung des Kirchenvermögens und die Würdigung der Kirchenrechnung zugestanden ist.« Při tom se Helfert odvolává na dvorní dekrety ze dne 23. září 1813 a ze dne 11. dubna 1822. — V témž smyslu praví Wahrmund: »Die Auslagen für Kirchenparamente, wenn und insoweit das Kirchenvermögen nicht ausreicht, müssen vom Patron bestritten werden, welcher Grundsatz auch auf die sonstigen laufenden Kirchenverordnungen Anwendung findet.« (Das Kirchenpatronatsrecht Bd. II. S. 196.)

Dekret dv. kanceláře ze dne 11. dubna 1822 stanoví, že jest patronu hraditi výroční ksotelní výdaje, pokud nemohou býti uhrazeny z běžných příjmů. Na zákl. tohoto dekretu bylo povinností patronů v Hor. Rakousích za zmíněného předpokladu starati se o kostelní potřeby.

Stejná praxe se vyvinula i v ostatních zemích, jak to vysvětluje ze zpráv zemských úřadů, podávaných dv. kanceláři. (Viz archiv kat. práva církv. sv. IX., 375. Schlens, Praha, »Patronatspflichten«.)

V Tyrolsku, Voralbersku a Solnohradsku byla tato subsidierní povinnost patronů stanovena dv. dekretem ze dne 24. dubna 1805, nebylo-li by postačujícího jmění kostelního a nebylo-li jinak postaráno o kostelní potřeby. Na tento dekret se odvolává dekret dv. kanc. ze dne 16. května 1839 č. 12.688 (Cultus-gesetze II., 504), který vysvětluje, že subsidierně podle dv. dekretu ze dne 24. dubna 1805 patron má povinnost hraditi schodek, který by povstal při použití kostelního jmění, k úhradě běžných kostelních potřeb (Burkhard: Gesetze und Ver. in Kultussachen II., 507 f).

Rovněž v Přímoří byla tato povinnost subsidierně uložena patronům dekretem dv. kanc. ze dne 14. května 1840 (arch. IX. 381).

Následkem zprávy gubernia v Tyrolsku ze dne 30. ledna 1841 č. 619 a jejího přednesu dv. kanceláři ze dne 20. května 1842 č. 3072, v níž bylo pojednáno o tom, zda má zůstat při posavadním postupu, aby patron konkuroval při kostelním zařízení, anebo zda jest z toho hlavně u soukromých patronů činiti výjimku, bylo vydáno nejv. rozh. ze dne 30. července 1842 intimované guberniu dekr. dv. kanc. ze dne 5. srpna 1842 č. 24.277 (Prov. 9. S. XXIX, Nr. 84) tohoto obsahu: Podle nejv. rozhodnutí ze dne 30. pře-

dešlého měsíce nestanoví J. V. normu o závazku patrona k pořízení církevních rouch, má však v tom ohledu zůstatí při dosavadním obyčeji. Ostatně jest vůlí J. V., aby i v těch případech, ve kterých patronátní právo přísluší státu nebo nějakému veřejnému fondu, bylo postupováno podle dosavadního obyčeje. — Tato zásada měla platnost nejen pro Tyrolsko, ale i pro Čechy, neboť dekret. dv. kanc. ze dne 18. července 1846 č. 23.720 (Pr. G. C. XXVIII, Nr. 243) stanovil, že nejv. rozh. ze dne 30. července 1842 o kostelním zařízení nemá se jen na Tyrolsko vztahovati.

Správní soudní dvůr v rozhodnutí ze dne 31./III. 1892 (Budw. XVI, 6981) pro Čechy vydaném připomíná, že při úhradě nákladu kostelního zařízení přichází v úvahu především dosavadní obyčej. Že byl právní obyčej i při úhradě nákladů na kostelní potřeby každoročně pravidelně se opakující, potvrzuje nám zpráva komise, přednesená v r. 1863 o reformě církevního patronátu v českém zemském sněmu. Podle této zprávy patroni v Čechách podle delšího než stoletého usu a podle zákonů dosud platných sami hradí náklad na řemeslníky, kostelní roucha, zařízení a j. potřeby, jakož i mají se starati o hmoty při kostelních stavbách. Těchto břemen, vysvětluje taťto zpráva, se nemůže patron zbaviti ani tehdy, když se vzdá práva patronátního. (Arch. kat. cír. práva XVI. sv., 1866, str. 134.)

K tomu, co bylo svrchu uvedeno o úhradě nákladu na kostelní potřeby pravidelně se opakující, připomíná ustanovení dv. dekr. ze dne 2. září 1800 č. 34, podle kterého při soukromém patronátu jest patron povinen hraditi schodky, povstávající v zádušním účtu za kostelní potřeby pravidelně se opakující, není-li k tomu zvláštního závazku osoby jiné a není-li

postačujícího jmění kostelního. — Totéž platí o kostelích patronátu náboženského fondu podle dekretu dv. kanc. ze dne 6. srpna 1809 (Jaksch, 1801—1825, f—k, str. 441, resp. podle dekr. ze dne 27. března 1786 dv. č. 919 gub. č. 7906). Názor gubernia Českého ze dne 19. ledna 1805 č. 41.292, založený na dv. dekretu ze dne 27. března 1786 dv. č. 919 gub. č. 7906 jest téhož znění. Tento dekret týká se úhrady výloh na kostelní potřeby ve Zbraslavi a končí: Podle tohoto způsobu je nejen ve Zbraslavi, ale u všech far stejné kategorie postupovati, jichž patronem je náboženský fond.

K tomu můžeme říci: I když se postavíme na stanovisko rozhodnutí Nejv. spr. soudu ze dne 16. února 1929, č. 3216/29, že tato ustanovení nejsou normami všeobecnými, přece nám ustanovení tato objasňují právní stav, podle kterého patron jest subsidierně zavázán k úhradě nákladu na kostelní potřeby. K tomu stanovisku můžeme i citovati výnos ministerstva kultu a vyuč. ze dne 7. listopadu 1884 č. 20.112, podle kterého nelze najíti normu pro Čechy, stanovící povinnost patronovu hraditi schodek, povstálý v kostelních účtech. (Laufende Gebarungsdeficite.) — Než těžko jest uvěřiti tomuto výnosu ministerskému, když § 57 zákona ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z. stanoví, že se v moci zachovávají všechna nařízení, vydaná v každém království a v každé zemi stran zřizování a udržování katolických kostelů a stavení obročních, též stran opatrování kostelních rouch, náradí a jiných potřeb. — V r. 1874, kdy dotčená ustanovení svrchu citovaný zákon kodifikoval, bylo v Rakousku pouze království České a Polské. Zákon výrazem v každém království se zachovávají všechna nařízení jistě nechtěl vyloučiti království České. Nejv. správní soud ve svrchu cit. roz-

hodnutí se sice nezmiňuje o království, ale jen o zemích, avšak zákon sám království nevylučuje. Dle toho zákon dotčeným nařízením v Čechách všeobecnosti neupírá.

Nikde není zákonem stanoveno, že u kostelních potřeb je rozlišovati mezi pořizem rouch, lavic, obrazů atd. a mezi pořizem jiných kostelních věcí, jako svící, vína atd. Můžeme tedy ke svrchu citovanému dekretu dv. kanc. ze dne 18. července 1846 č. 23.720 (Pr. sb. z. XXVIII, č. 243) jako všecky kostelní potřeby zahrnujícímu poukázati.

Končím tím, že nejlepší interpretaci právního stavu v naší otázce nám podává výnos ministerstva kultu a vyučování ze dne 27. února 1876 č. 1622, daný místodržitelství v Praze, podle kterého veřejné fondy hradí z titulu patronátu schodky kostelní, nezavinili-li je nikdo, není-li nikoho, kdož by byl povinen k té úhradě a nelze-li najíti úhradu v místních pramenech.

Na Moravě byla otázka tato upravena zák. ze dne 2. dubna 1864 z. z. č. 11, v Haliči zák. ze dne 15. srpna 1866 z. z. č. 28, zák. ze dne 15. listopadu 1888 z. z. čís. 96, zákonem ze dne 16. dubna 1896 z. z. čís. 25, zákonem ze dne 20. srpna 1905 z. z. č. 100. Pro Čechy, Bukovinu, Hor. a Dol. Rakousy, Tyroly a Terst jsou ustanovení příslušná v četných různých dekretálech dv. kanceláře. Tato ustanovení v platnosti zachoval (kodifikoval) § 57 zákona ze dne 7. května 1874 čís. 50 ř. z. Jen ve dvou věcech zákon ze dne 7. května 1874 č. 50 způsobil změnu a sice: a) předpisy konkurenční rozšířil na farní osadu, t. j. dle § 35 zákona ze dne 7. května 1874 čís. 50 ř. z. všechny katolíky téhož obřadu, bydlící v jednom okrsku farním, ač dříve se vztahovaly jen na osadu; b) v druhé věci ustanovil, že patron není povinen hraditi zvětšené potřeby kultové. Viz k tomu § 32 zákona ze dne 7.

května 1874 č. 50 ř. z. — Srovnej Hussarka: »Grundriss des Staatskirchenrechtes«, II. vyd., str. 41.)

3. Ze jmění kostelního jest hraditi příspěvky různým funkcionářům kostelním jako varhaníku, kostelníku a jiným zřízencům. V té příčině bylo stanoveno nejvyšším nařízením ze dne 31. prosince r. 1777 a dekretem dvorní kanceláře ze dne 18. září 1828 čís. 21.252/3113, který byl intimován bisk. ordinariátům v Čechách výnosem čes. gubernia ze dne 5. října 1828 č. 45.188 takto:

Jmění kostelního lze dočasně použíti ku zlepšení dotace učitelů a pomocníků:

- a) má-li kostelní jmění přebytek,
- b) jsou-li patron a ordinariát s tímto dočasným příspěvkem na tyto osoby srozuměny,
- c) přestane-li tento příspěvek ze jmění kostelního ihned, není-li přebytečného jmění kostelního.

Zákonem ze dne 24. února 1873 č. 16 z. z. pro království České se upravilo zřizování a vydržování veřejných škol obecných a bylo stanoveno, že náklad na věcné potřeby, zejména též za topení školních místností zapravuje školní obec (§ 2) a že pouze této jisté příjmy mají býti zachovány, které nadáním anebo na základě důvodů soukromého práva byly věnovány školám (§ 5).

Následkem toho rozhodl také správní soudní dvůr nálezem ze dne 5. června 1896 č. 3368 (Budwinski č. 9712), že církevního jmění a církevních fondů pro budoucnost k účelům školským užito býti nemá, poněvadž staré dekrety dvorské kanceláře, dle nichž bylo povoleno přebytku z církevního jmění užití ke školním účelům, byly derogovány zákony o zřizování a vydržování veřejných škol obecních a veškeré veřejnoprávní normy konkurenční tohoto druhu po-

zbyly platnosti, ježto ráz a povaha nynějších škol jsou docela jiné než bývalých.

Nejvyšší soud rozsudkem ze dne 12. prosince 1922 č. j. R I 1405/22 (úřední sbírka č. 2088) v záležitosti naturální dávky palivového dříví pro školu (v Držkově, soudní okres Železný Brod) rozhodl, že účelem této dávky jest příspěvek na umožnění školního veřejného vyučování, tedy příspěvek k účelu veřejnému, z čehož jasně plyne, že jde o nárok veřejnoprávní a nikoli soukromoprávní; není též soukromoprávního subjektu, jemuž by sporná dávka byla k prospěchu.

Pokud se týče nákladu na kostelní hudbu (řiditele kůru), nelze dle rozhodnutí správního soud. dvora ve Vídni ze dne 27. ledna 1898 č. 456 (Budw. XXII. — 11.365 — Čechy) k úhradě nákladu toho přidržovati patrona nebe beneficiáta.

V případě, že patron dosud dobrovolně platil na řiditele kůru, není farní osada zproštěna povinnosti k úhradě tohoto nákladu; rovněž odměna poskytovaná patronem neprejudikuje stanovení jiné přiměřené odměny. (Rozh. spr. soud. dvora ve Vídni ze dne 27. ledna 1898 č. 456, Budw. XXII. — 11.365 — Čechy.)

Duchovní správce je legitimován k zakročení, aby náklad na organistu byl zapraven. Odměna organisty platí za místně obvyklou, byla-li placena po delší řadu let konkurenčními činiteli, t. j. přífařenci. (Rozhod. správ. soud. dvora ve Vídni ze dne 21. června 1902 č. 5605 — Budw. XXVI. — 1121 — Morava. Viz Judik. T. č. 377.)

Správní úřady mohou před rozhodnutím o povinnosti k úhradě nákladu na hudbu na kůru rozhodnouti i prejudiciální otázku, zda v konkrétním případě jest hudba na kůru nutnou. Ježto však jde o otázku cír-

kev. rituálu, jest nutno před rozhodnutím slyšeti příslušného diecévního biskupa, (Rozh. spr. soud. dv. ve Vídni ze dne 3. dubna 1888. — Viz sbírka zák. Manz. 26. sv. II. str. 124 č. 151.)

Z oprávnění patrona propůjčovati místa týkající se služby kůru nelze odvozovati povinnost, aby dotčený patron přispíval k úhradě nekrytého nákladu dotčených míst. (Rozh. spr. soud. dv. ve Vídni ze dne 29. ledna 1890 — Budw. XIV. — 517.) Oprávnění to se zakládá obyčejně na zvyklosti. Nelze totiž citovati ani ustanovení práva církevně-politického a ani práva kanonického ohledně propůjčování míst kostelním zřízencům (řiditeli kůru, kostelníku atd.).

Dle rozh. spr. soud. dv. ve Vídni ze dne 21. listopadu 1884 čís. 2323 jest patron při jmenování zřízenců kostelních vázán na církevní předpisy, nikoli však na souhlas církevního úřadu.

Zaměstnavatelem kostelních zřízenců je ve smyslu zákona o pensijním pojištění ze dne 16. prosince 1906 ř. z. č. 1 ex 1907 a cís. nař. ze dne 25. června 1914 ř. z. č. 138 a zákona ze dne 5. února 1920 čís. 89 farní osada, kteráž ve smyslu § 36 zákona ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z. hradí náklad na potřeby farní osady, pokud není jiných úhradních prostředků církevních.

Není-li jiné oprávněné osoby ku jmenování varhaníka, přísluší dle výnosu ministerstva kultu a vyuč. ze dne 5. října 1879 č. 18.067 příslušnému faráři ustanoviti varhaníka, jelikož služba varhanická jest dle téhož výnosu vnitřní záležitostí církve. Ředitel kůru katolického kostela, jenž od obce za souhlasu faráře byl ustanoven k obstarávání kostelní hudby, není ve smyslu rozhodnutí Nejv. spr. soudu čís. 953/21 zřízencem obecním.

Úhrada nákladu na hudbu na kůru spadá pod usta-

novení § 36 zákona ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z., správní úřad před rozepsáním příslušného příspěvku na přifařence má ve smyslu § 57 zákona ze dne 7. května 1874 ř. z. č. 50 naříditi ústní jednání, při kterémž jest zjistiti, zde jest výloh těch skutečně potřebí a po tom se má hleděti k tomu, aby všichni účastníci se shodli na způsobu úhrady těch výloh.

Při filiálních kostelech hradí se náklad na kostelní hudbu dle dekretu dvorní kanc. ze dne 25. května 1820 čís. 14.341, t. j. interesenty.

4. Ze jmění církevního jest hraditi udržování, po případě zřizování farních a filiálních kostelů a farních budov. Správní soudní dvůr ve Vídni rozhodl dne 21. dubna 1887 č. 570, že stavební konkurence, týkající se kostelů a far, zahrnuje v sobě i zřízení studny na faře a v domě kostelníka.

Dne 20. března 1882 č. 676 rozhodl správní soudní dvůr ve Vídni, že patron není povinen hraditi náklad spojený se zaopatřováním vody pro farní budovu, není-li stavba studně možnou, nebo není-li v ní vody, třebaž jest povinen přispívati tangentou patronátní ku stavbě studny ve farní budově. — Vládní nařízení čís. 124/1928 Sb. z. a n. (ke kongruovému zákonu čís. 122/1926 Sb. z. a n.) v § 100 f) přiznává stále kromobyčejné výdaje na zabezpečení potřebné vody při upravě obroční fasse.

Nastane-li potřeba úhrady nákladu na udržování, po případě zřizování kostelů a farních budov, jest v p r v é ř a d ě použití zvláštního účelového jmění nebo příspěvku osob k tomu buď smlouvou neb jiným právním titulem zavázaných. V d r u h é ř a d ě jest použití postrádatelného jmění kostelního. Podle dekretu dvorní kanceláře ze dne 24. září 1785 č. 361 je kostelní jmění postačitelým k úhradě stavebního nákladu potud, pokud z běžných užitků po úhradě ná-

kladu na běžné kostelní potřeby (na př. bohoslužbu) jest přebytek. Dle odst. 3. česk. konk. norm. z 23. května 1806 (intim. dekret dv. kanc. z 18. dubna č. 22.616 ex 1805) nečiní se rozdíl, je-li kostel a fara pod týmž, nebo různým patronátem a různost patronátu nemá vlivu na povinnost kostelního jmění přispívat k opravám farní budovy se týkajícím, neboť znění zákona označuje tuto povinnost jako bezpodmínečnou, přiměrní — ostatních konkurenčních faktorů jako eventuelní. (Rozh. spr. soud. dvora z 19. listopadu 1880 sv. IV. 994.)

Dle § 40 zákona ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z. lze docela i části podstaty jmění zádušního a prebendního použití, jejíž užitků není potřebí na úhradu běžných potřeb kostela neb prebendy.

V e t ř e t í ř a d ě lze při stavebním nákladu, po případě při úhradě jiných potřeb farního kostela použití jmění filiálního kostela, spojeného s farním (mateřským) kanonickým svazkem, pokud má filiální kostel postrádatelného jmění. (Dekret dvor. kancel. ze dne 20. listopadu 1786 č. 2799, Jaksch II., str. 443; z 28. října 1791 tamtéž III., str. 332; dvorní dekret z 9. prosince 1785 tamtéž III. č. 387, ze dne 11. dubna 173 sb. pol. zák. II. č. 375; dekret dv. kancel. ze dne 20. května 1820, Jaksch VII., str. 124.)

Rozhodujícím znakem pro filiální kostel dle rozhodnutí správního soudního dvora ve Vídni ze dne 30. prosince 1880 sv. IV., 971 a ze dne 12. října 1881 sv. V., 1176, jest, že kněz (kaplan) ustanovený u mateřského (farního) kostela dočasně buď bohoslužbu ve filiálním kostele excurrando vykonává anebo v místě filiálního kostela úředně bydlí.

Patron, který bez ohledu na dané předpisy dal příčinu k tomu, že jmění filiálního kostela bylo protizákonně použito, jest k náhradě povinen. (Rozhodnutí

spr. soud. dvora ze dne 3. června 1892 č. 1805, Budw. č. 6652.) Dle dekretu dv. kancel. ze dne 29. ledna 1783 č. 436 (Jaksch sv. I., str. 194) může však i mateřský kostel přispěti k udržování filiálního kostela, má-li dosti výdajného jmění.

Na základě § 54 zákona ze dne 7. května 1874 čís. 50 ř. z. může po slyšení ordinariátu ministerstvo školství a nár. osvěty povolit, aby se část jmění kostelního přiměřeně k tomu, co v průměru činí roční přebytek, obrátila na jiné účely církevní, k jichž úhradě není dostatečného nadání. Toho bývá nejčastěji použito v případě, že jiný kostel téhož patronátu (kompatronátní) buď farní, buď filiální, má přebytečné jmění.

V e č t v r t é ř a d ě, pokud není možnou úhrada nákladu stavebního na zřizování a udržování kostelů katolických z prostředků svrchu zmíněných, jsou ve smyslu dekretu dvor. kanceláře z 24. prosince 1782 č. 283, rozšířeného dekretem dv. kanceláře z 29. ledna 1783 č. 436 povinni k úhradě nákladu toho patron a přífařenci. Dekrety těmi se stanoví, že tam, kde farní neb jiné kostely mají vlastní jmění, jest tohoto použití k vystavění a ku zřízení nových a k opravám filiálních kostelů a že obce mají přispívati buď třetinou, buď mají býti přidržovány k poskytování prací nádenických a dovozů. Interpretací bylo ustanovení těchto dvorních dekretů používáno nejen ohledně znovuzřízení farních kostelů, ale také i na stavební opravy kostelů, což bylo schváleno dekretem dv. kancel. ze dne 20. září 1804 č. 15.385 pro Štýrsko. Pro Čechy lze poukázati na dekret dvorní kancel. ze dne 3. června 1788 č. 1034, daný česk. místodržitelství. Dekret dv. kancel. ze dne 18. dubna 1806 č. 22 616 ex 1805 (pro Čechy cirkulář ze dne 23. května 1806 č. 14.774) stanoví patronovu povinnost při stavebních opravách

farních budov, pokud není zvláštního závazku se strany patrona a přífařenců a pokud nestačí jmění kostelní neb příspěvek beneficiáta, majícího příjmy přesahující kongruu. Přífařenci dle téhož dekretu mají přispívatí poskytováním dovozů a prací náde-
nických. Týž dekret stanoví, aby každý rok při visi-
taci patron neb jeho zástupce prohlédl farní budovy
s okresním vikářem a o tom podal zprávu svým úřa-
dům, které mají zemskému úřadu učiniti návrh na
opravu do 8 neděl pod zodpovědností zúčastněných
a patrona.

N o r m y, týkající se zřizování a udržování cír-
kevních budov jsou sice v jednotlivých zemích bývalé
rakouské říše různé, ale většinou spočívají na stej-
ných základech z doby konce XVIII. století. Normy
ty vyznačují se tím, že zatěžují patrona ve vyšší
míře než stanoví právo kanonické. (Viz Hussarek:
»Grundriss des Staatskirchenrechts« II. vyd., 41.)

Dekret dv. kancel. ze dne 24. června 1840 č. 19.665
(sbírka prov. zák. pro Čechy sv. 22, str. 380) sta-
noví, že nelze poddaného přidržovati k tomu, aby bez
svého souhlasu v penězích reluoval naturální svou
povinnost, týkající se stavebních oprav.

Výnos místodržitelství českého ze dne 26. února
1857 č. 8607 č. 13 věstníku vlády zemské všeobecně
nařizuje, že náklady na dělníky a povozy mají hraditi
přífařenci. (Na Moravě hradí se náklad ten dle
třetin.)

Tangenta přífařenecká se hradí dle míry daně po-
zemkové, domovní (činžovní a třídní), rentové a vý-
dělečné. Dle zákona ze dne 29. ledna 1920 č. 72 Sb.
z. a n. daň z příjmu zavedená zákonem ze dne 25.
října 1896 čís. 220 ř. z. a upravená zákonem ze dne
23. ledna 1914 č. 13 ř. z., není základem pro vyměro-
vání a vybírání přirážek a příspěvků pro samospráv-

né svazky. Totéž platí i o dani důchodové dle zákona ze dne 15. června 1927 č. 76. — K tomu jest podotknouti, že dle správného nazírání osvobození jednotlivých tříd na př. úřednictva od obecních přirážek nemělo by se vztahovati na přirážky kultové. Praxe však osvobození to i u přirážek kultových uznává. (Hussarek: »Grundriss des Staatskirchenrechts«.) — Dle zákona ze dne 31. prosince 1894 č. 7 ř. z. z r. 1895 jsou k této přifařenecké povinnosti zavazáni i ř. katolíci a osoby právnické, když nelze sice o jejich bydlišti v příslušném farním okrsku mluvit, ale mají v tom okrsku předepsané přímé daně. Právnické osobě nevyměřuje se tangenta přifařenecká z celého obnosu přímých daní, nýbrž jen z kvoty rovnající se kvotě ř. katolíků v dotčené obci. — K tomu jest poukázati k § 8 zákona ze dne 23. dubna 1925 čís. 96 Sb. z. a n. (Viz článek: »Příspěvky ve prospěch jiné církve nebo náboženské společnosti«.) — Stýká-li se tangenta patronátní s přifařeneckou u osob právnických, jakož i u osob ve farním okrsku nebydlících, hradí se dle § 6 svrchu cit. zákona tangenta přifařenecká jen potud, pokud by převyšovala tangentu patronátní.

Patron ve farním okrsku bydlící platí jen tangentu patronátní.

Beneficiát, i když má beneficium nemovitosti, jichž užívá, neplatí tangentu přifařeneckou, nýbrž přispívá ku stavebnímu nákladu farních budov dle dekretu dv. kancel. z 18. dubna 1806 č. 22.616 ai 1805 (pro Čechy cirkulář ze dne 23. května 1806 čís. 14.774) dle míry přebytku kongruového.

Přijde-li v úvahu ohledně úhrady nákladu na stavby církevních budov a jiných potřeb kostelních t. zv. konkurence, jest postupovati dle § 57 zákona ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z.; týž úřad správní má na-

říditi ústní jednání, při kterémž jest zjistiti nutnost a neodkladnost výloh, spojených se stavbou, respektive stavebními opravami nebo jinými kostelními potřebami, o něž jde. Potom jest působiti k tomu, aby všichni účastníci se shodli o tom, jak se mají příslušné výlohy zapraviti.

Při stavebních výlohách jest přizvati ke konkurenčnímu (ústnímu) řízení patrona, beneficiáta a zástupce přifařenců.

Dle výnosu místodržitelství ze dne 31. května 1903 č. 44.493 lze připustiti, aby zákonití, jinak však speciální, plnou mocí obecního výboru neopatření zástupcové přifařených obcí (dle § 55 obecního řádu zemsk. zákona čís. 7 z r. 1864 jsou to starostové obcí) byli slyšeni ohledně n u t n o s t i dotčené stavby. Dle rozhodnutí spr. soud. dvora z 31. prosince 1892 sv. 16 č. 6981 nelze odepřít i l e g i t i m a c i o b c i (Orts-gemeinde), zastupující zákonně katolíky její území obývající, k vedení rekursu v církevních věcech konkurenčních. Ohledně krytí výloh však jest třeba svolení výboru obecního (§§ 27 a 867 obč. zák. a min. nař. z 31. prosince 1877 ř. z. č. 5 ex 1878 a § 92, al. 2, 31 al. 5, 73 a 88 řádu obecního) buď hned nebo dodatečně k prohlášení, jež podal starosta obce při řízení konkurenčním. — § 7 zákona čís. 76 ze dne 7. února 1919 Sb. z. a n. stanoví, že jest třeba průkazu o tom, že na podání stížnosti z výměru obec zavazujícího se usnesla obecní rada.

Obecní rada, dle toho zákonného ustanovení, tvoří sbor, který za předsedání starostova usnází se o všech věcech, které podle zákona nejsou výslovně vyhrazeny obecnímu zastupitelstvu aneb podle nařízení zákonných, po případě usnesení obecního zastupitelstva, nejsou vzneseny na starostu. — Dle výnosu ministerstva kultu a vyučování ze dne 31.

prosince 1877 číslo 21.540 a připojeného výkladu českého místodržitelství ze dne 22. ledna 1878 číslo 2325 nesmějí se nekatoličtí členové obecních zastupitelstev účastniti při rozhodování o všech záležitostech katolické farní osady. — Dle rozhodnutí spr. dvora soud. ze dne 27. října 1887 čís. 2877 (Budw. 3726) nepotřebují závazky farních obcí schválení okresního výboru, neboť pro pravoplatnost usnesení orgánů farních obcí neplatí § 97 zřízení obecního (zákon ze dne 16. dubna 1864 vyhlášený pod č. 7 v II. částce zákonů a nařízení pro království České, vydané dne 18. května 1864), neboť takové schválení citovaným nařízením není výslovně ustanoveno.

Příspěvky přifařenců, resp. interestů u fil. kostelů (ohledně kterých bude ještě promluveno) nejsou ve smyslu příslušných zákonů dobrovolnými. Ve smyslu § 3 cís. nařiz. ze dne 20. dubna 1854 č. 96 ř. z. jest příspěvky ke kostelům z nařízení politických úřadů orgány obce vybírat. Ministerské nařízení (kultu a vyuč.) ze dne 31. prosince 1877 č. 5 ř. z. z r. 1878 stanovilo v rámci tohoto zákona, aby i nadále obecní zastupitelstva obstarávala funkce zákonem přikázané farním osadám. (§ 35 zákona ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z.)

Dle toho obecní zastupitelstvo nemůže odmítnouti vybírání příspěvků přifařenců z toho důvodu, že mu není známa přifařenecká příslušnost jednotlivých přifařenců. Ovšem, že jednotlivci přísluší obrana proti repartici příspěvků přifařeneckých z toho důvodu, že dotčený není příslušníkem farní osady. O té obraně bylo by instančně rozhodnouti okresnímu úřadu.

Berní úřad nemůže odmítnouti vydání výkazu o přímých daních přifařenců s poukazem na zákon z 15. června 1927 č. 77 Sb. z. a n., neboť § 5 tohoto zákona upravuje jen finanční hospodářství svazků teritori-

ální samosprávy, čímž však nejsou dotčeny předpisy speciálních zákonů a sice § 35 zák. ze dne 7. května 1874 čís. 50 ř. z. a zák. z 31. prosince 1894 ř. z. č. 7 z r. 1895. — Korespondence civ. soudů s duch. správami, jde-li o záležitosti náboženské, manželské a školní a vůbec úřední, je osvobozena od porta. (Zákon ze dne 2. října 1865 č. 108 ř. z. Art. II, 8. odst.) Vyřízení soudní, dané duch. správám jako soukr. stranám, podléhá portu. (Výnos min. pošt. z 23. dubna 1922 číslo 26.899.)

Dle rozhodnutí správního soudního dvora ze dne 28. ledna 1885 č. 2880 ex 1884 Budw. 2384 náleží ke konkurenčnímu břemenu stavebnímu i placení poplatku pojistného.*)

Dle § 32 zákona ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z. vztahují se břemena patronátní toliko k určitému kostelu a k určitému obročí a nemohou se zvětšiti, rozmnoží-li se duchovní potřeby osady k tomuto kostelu a k tomuto obročí příslušející.

Dle nařízení ministerstva věcí duchovních a vyuč. a ministra financí ze dne 15. dubna 1894 č. 76 vydaného ku provedení zákona, daného dne 7. ledna

*) Dle výnosu min. kultu a vyuč. ze dne 5. ledna 1887 čís. 25.560 a výnosů místodrž. v Praze ze dne 13. února 1887 číslo 4365 (sb. předp. čís. 217) a ze dne 24. července 1887 čís. 61.682 (sb. předp. čís. 296) není přípustno farní a kostelní budovy na účet nábož. matice pojišťovati; po vypršení dosavadních smluv nebudtež tyto již obnoveny.

S poukazem na výnos min. kultu a vyuč. ze dne 17. července 1900 čís. 122.728 jest každoročně technickými orgány zkoušeti zařízení hromosvodů na budovách podřízených ressortu minist. kultu a vyučování.

Ohledně instruování elaborátů, týkajících se zařízení hromosvodů na kostelích a budovách k nim náležejících, jde-li o kostely veř. patronátu, poukazují na normativní výnos ze dne 20. ledna 1892 čís. 63.348 a 1891, Norm. č. 212. Příslušné návrhy jest podati u ministerstva.

1894 (z. ř. č. 15) o zlepšení příjmů dignitářů a kanovníků při metropol., kathedrálních a konkathedr. kapitolách kat. církve ritu lat., řeckého a armensk. (§ 6-IIe) mohou větší výdaje stavební býti započteny náboženskému fondu jen potud, pokud předběžné jejich schválení bylo dáno ministrem věcí duchovních.

Instanční rozhodování.

Nelze-li docíliti shody ohledně úhrady nákladu na potřeby kultu dle konkurenčního řízení nutného, jest dle § 57 zák. ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z. o povinnosti, o kterou je spor, dle skutečných a právních poměrů při jednání nebo po jednání vyhledaných rozhodnouti pravidelným pořadem instancí a to dle povahy okolnosti buď s konečnou platností neb jen prozatím (§§ 55 a 56). — V § 56 zák. ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z. jest pomoc prozatímní a okamžitá — nejen při stavbách, ale při dávkách k účelům církevním vůbec.

Pod toto ustanovení § 57 zákona ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z. spadá náklad na kultové potřeby vůbec, z nichž pokud se týče dotace beneficiáta a jiných funkcionářů církevních, spadají tyto pod pojem dávek k účelům církevním a pokud se týče kostelních potřeb, jest rozeznávati pravidelně se opakující potřeby, o nichž byla svrchu řeč při úhradě schodku v kostelních účtech. — Pokud se týče jiných kostelních potřeb pravidelně se každoročně neopakujících — mluvíme o vnitřním zařízení kostela — ku kterému se počítají varhany, oltáře, obrazy, roucha mešní a pod. předměty, k jichž úhradě jsou povinni přífařenci dle § 36 zákona ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z., pokud by k tomu nebyl dle zvyklosti ve

smyslu dvor. dekretu z 18. července 1846 č. 23.720 sb. pol. zák. sv. 28 č. 243 patron povinen. — Ku vnitřnímu zařízení kostela náleží i kostelní zvony. Ohledně nich rozhodl Nejv. správní soud pod čís. 17.928/28 z 26. června 1928, že nepřislúší obci právo disposiční k nim. Rozhodnutí to bylo takto odůvodněno: Rituelní akt konsekrační vykonaný jako po daném souhlasu vlastníka nějaké věci, následkem jehož tato věc jest určena k bohoslužebným úkonům katolické církve, má zásadní význam právní i pro obor práva státního, alespoň potud, že i stát uznává věnování nějaké věci k účelům bohoslužebným a že taková věc tímto věnováním spadá do sféry vnitřních záležitostí církve, jichž správa těm orgánům přísluší, které dle § 14 zákona ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z. mají církevní úřední moc.

Zbývá nám tudíž šíře se zmíniti o postupu politických úřadů při stavební konkurenci.

Jedná-li se o stavební opravy, po případě novostavbu církevních objektů (kostelů, farních budov obytných a hospodářských), jest nutno, aby byl především sestaven rozpočet stavební, který přezkouší příslušný státní technik. Na základě zjištěné nutnosti rozpočteného stavebního nákladu projednává se rozpočet stavební, vyjímaje rekurs, s konečnou platností u první instance, nepřichází-li v úvahu jmění kostelní, obroční nebo veřejného fondu; jde-li o úhradu nákladu stavebního ze jmění kostelního (vyjma kompatronátního), povoluje první instance politického úřadu náklad nepřesahující 1000 Kč na základě oběžných výnosů býv. místodržitelství v Praze ze dne 20. července 1870 č. 18.375 sb. norm. 174 a ze dne 12. června 1876 č. 30.870 sb. norm. č. 52.

Dle gubern. dekretu ze dne 4. srpna 1786 č. 18.313.

ze dne 17. července 1827 č. 24.069 a ze dne 31. ledna 1834 č. 4415 smí v Čechách beneficiát ve shodě s patronátním úřadem ze jmění zádušního až do výše 10 zl. 50 kr. = 21 K bez vyššího schválení pořizovati menší opravy a drobné výlohy kostelní.

Jde-li o úhradu nákladu ze jmění kostelního přes 1000 Kč až do 16.000 Kč, povoluje náklad II. instance politická a od 16.000 až do 80.000 třetí instance. Náklad převyšující 80.000 Kč povoluje ministerská rada. (Výnos ministerstva ze dne 20. června 1860 č. 162 z. ř.)

Pokud jde o úhradu nákladu na objekty patronátu Nábož. Matice a etátu kultu, povolovala dle nejvyššího rozhodnutí ze dne 19. ledna 1853 č. 10 druhá instance politická stavební náklad do 3000 zl., t. j. 6300 K. — Náklad přes 6300 K až 80.000 K ministerstvo školství na zákl. výnosu ministerstva ze dne 20. června 1860 čís. 162 ř. z. — Přes 80.000 K spadalo dle téhož výnosu do kompetence vlády. — Vládní nařízení z 18. prosince 1929 čís. 187 Sb. z. a n. stanovilo, že povolení stavebních oprav na budovách veřejného patronátu až do 20.000 Kč patronátní tangenty přenáší se na zemský úřad.

Pokud jde o jmění kostelní a Náboženské Matice, jest si vyžádati ve smyslu § 45 zákona ze dne 7. května 1874 ř. z. č. 50 souhlasu příslušného biskupa. Břemena patronátní nelze ve smyslu § 32 zákona ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z. rozšiřovati, i když by se rozmnožily duchovní potřeby osady k tomuto kostelu a k tomuto obročí příslušející.

Kláštery a kostely mendikantů.

Dle výnosu ministerstva kultu a vyučov. ve Vídni ze dne 6. července 1896 č. 25.536 z r. 1895 se náklad

stavební na kláštery a kostely mendikantů převezme na náboženský fond, jen když se prokáže úplná nemožnost k úhradě nákladu stavebního se strany kláštera; jinak povinnost náboženského fondu nepozůstává.

Vzorec konkurenč. nálezu, týkajícího se stavebních oprav.

V ý m ě r.

Č.:

K požádání patronátního úřadu v N. nařídil okresní úřad v N. konkurenční řízení, týkající se stavebních oprav kostela a fary v N.

Po zjištění nutnosti a neodkladnosti stavebních oprav bylo jednáno o úhradě nákladů rozpočteného penízem, z kteréhož připadá na hmoty a práce řemeslné (tangentu patronátní) částka a na dovozy a práce nádenické (tangentu přífaře-neckou) částka

Zástupce patrona souhlasí s převzetím tangenty patronátní. Zástupci přífařenců byli všichni přítomni, uznali sice nutnost a neodkladnost stavebních oprav kostela a farní budovy v N., prokázali se plnou mocí k příslušnému prohlášení o úhradě nákladu tangenty přífaře-necké, ale odmítli placení příslušného nákladu a nepřevzali ani závazek, že budou in natura poskytovat dovozy a práce nádenické.

Vzhledem k tomu, že nebylo ohledně úhrady tohoto nákladu docíleno dohody a při nepostačitelnosti kostelního jmění a jiných úhradních prostředků a vzhledem k tomu, že nelze ani beneficiátovi v N. uložit, aby přispěl k úhradě nákladu na opravu farní budovy v N., jelikož kongruální jeho příjem se do-

plňuje z Náboženské Matice, rozhoduje okresní úřad v N., že patron N. jest povinen hraditi částku nákladu, připadající na hmoty a práce řemeslné a přífařenci, t. j. ř. katolíci, bydlící v okrsku fary v N., že jsou povinni hraditi částku nákladu, připadající na dovozy a práce nádenické. K této přífařenecké povinnosti jsou zavázáni i ř. katolíci a osoby právnické, pokud nelze sice o jejich bydlišti v tomto farním okrsku mluvit, ale mají v okrsku farní osady v N. předepsané přímé daně a jsou zavázáni dle zákona ze dne 31. prosince 1894 č. 7 ř. z. z roku 1895.

Rozhodnutí toto se zakládá na § 57 zák. ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z., na dekretu dvorní kanceláře ze dne 3. června 1788 č. 1034, daném českému místodržitelství a upravujícím povinnost k úhradě nákladu na stavební opravy kostelů, resp. na dekretu dvor. kanceláře z 24. prosince 1782 č. 283, rozšířeného dekretem dvor. kanceláře z 29. ledna 1783 č. 436, na dekretu dv. kanceláře ze dne 18. dubna 1806 č. 22.616 ex 1805 (pro Čechy cirkulář ze dne 23. května 1806 čís. 14.774), upravujícím povinnost k úhradě nákladu na stavební opravy farních budov a na zákonu ze dne 31. prosince 1894 č. 7 ř. z. z r. 1895, upravujícím povinnost k úhradě tangenty přífařenecké osob ve farním okrsku nebydlících a právnických osob a na dv. dekretu ze dne 24. června 1840 č. 19.665 opravňujícím k poskytování tangenty přífařenecké in natura.

Z výměru tohoto lze se odvolati ve lhůtě 15 dnů počínaje dnem po dni doručení následujícím prostřednictvím okresního úřadu v N. k zemskému úřadu v Praze.

Dne

Podpis:

Dle min. nařízení ze dne 30. srpna 1868 čís. 116 ř. z. nelze měniti výměr, když vzešlo jiné osobě z toho oprávnění. (Vešel v moc práva.)

Změna dotčenou instancí je možnou, bylo-li podáno proti rozhodnutí odvolání, kterému sluší vyhověti. K tomu viz § 78 vládního nařízení ze dne 13. ledna 1928 č. 8 Sb. z. a n.

Filiální kostely — úhrada nákladu.

O p a t r o n á t u.

Konkurence, týkající se úhrady nákladu na filiální kostely, je upravena dekretem dvorní kanceláře ze dne 25. května 1820 č. 14.341, který stanoví, že filiální kostel nemusí míti patrona a nemusí míti jmění. V případě potřeby k udržování filiálního kostela jest věcí interestů, aby přispěli.

Dle výnosu ministerstva kultu a vyuč. pro Čechy (platí jako normální výnos) ze dne 7. listopadu 1884 č. 20.122 jest hraditi deficit kostela především vnitřní cestou, t. j. sbírkami, ofěrami, poplatkem z lavic atd. Když tímto způsobem nelze deficit uhraditi, má povinnost ta býti uložena těm, pro něž kostel jest ustanoven.

Podle rozhodnutí správního soudního dvora ve Vídni ze dne 25. června 1897 č. 3603 — Budwinski čís. 10.870 — lze postačitelého jmění fil. kostela užiti k opravám mateřského kostela i bez souhlasu patrona, je-li různý patron nad kostelem farním a nad kostelem filiálním. — Nejv. spr. soud vyslovil v rozhodnutí č. 145/19 (Bohuslav, Jud. I. A/2, čís. 78), že postačitelého jmění fil. kostela bez ohledu na ostatní konkurenční faktory při stavbách mateřského

kostela je použití, je-li jmění mateřského kostela k úhradě nákladu nepostačujícím. — Dle dekretu dv. kanceláře ze dne 29. ledna 1783 č. 436 (Jaksch, sv. I., str. 194) může však i mateřský kostel přispěti k udržování filiálního kostela, má-li dosti výdajného jmění. — Dle rozsudku Nejv. soudu v Brně ze dne 7. dubna 1925 č. j. R. I. 295/25, úř. sb. č. 4880, jest patronát spojen s kmenovým zbytkem statku, s kterým jest spojen reální patronát.

Reální povaze patronátu není na závadu, že závazky z patronátu plynoucí nejsou vyznačeny v knihách (na vložce desk zemských). — Viz rozhodnutí správ. soud. dvora ve Vídni ze dne 8. ledna 1892 č. 69. (Budwinski, č. 6349.)

Správní soudní dvůr rozhodl nálezem z 25. ledna 1882, Budw. VI. č. 1279, že okolnost, dle níž někdo při vykonávání svého úřadu po nějaký čas byl považován za patrona kostela, neprokazuje nabytí patronátu, a že rovněž nelze prokázati původ patronátu z toho, že v jednotlivých případech byly uloženy při stavbách patronátní závazky anebo že byly ve skutečnosti převzaty.

Není-li knihovních dokladů, mohou dle nálezu spr. soudního dvora z 6. června 1888 č. 4145, Budw. XII., delším než čtyřicetiletým uznáním a vykonáváním patronátu dotčené doklady býti nahrazeny.

Dle rozhodnutí správního soud. dvora z 13. dubna 1887 č. 805 jest při patronátních sporech ve smyslu zákona ze dne 7. května 1874 ř. z. č. 50 správní úřad k rozhodování povolán, tvoří-li předmět sporu originerní nabytí patronátu — na př. vydržení, t. j. nabytí, jež se neodvozuje od jiného.

Tvoří-li předmět sporu derivativní nabytí patronátu, na př. darování, dědictví, koupě, směna a p., jest k rozhodování příslušný soud.

I na býv. území uherském (Slovensku) náleží spory o existenci a rozsah práva patronátního před úřady správní, nikoli však před řádné soudy. (Rozh. Nejv. spr. soudu z 13. dubna 1927 č. 4715 Boh. adm. 6476.) Je-li zjištěn stav věcného patronátu, jest definitivně a nikoli proviisorně rozhodnouti o konkurenčním plnění patrona. (Rozh. spr. soud. dvora z 8. ledna 1892 č. 69, Budw. 6349.)

Pokud není rozhodnuto ve smyslu § 33 zák. ze dne 7. května 1874 ř. z. č. 50 řádným postupem instancí úřadem politickým, je-li kostel nebo fara pod patronátem, může státní správa záležitostí duchovních rozhodnouti, komu připadají k tíži břemena patronátní. (Rozh. správ. soud. dvora z 21. září 1882 č. 1472.) Toto rozhodnutí jest vydati na základě § 56 zákona ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z.

Rozhodl-li politický úřad právoplatně, že nějaký kostel neb nějaká fara jest pod patronátem a jen jde o otázku, komu přísluší patronát, rozhodne soudce. (§ 33 zákona ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z.)

Ministerstvo kultu a vyučování výnosem ze dne 22. června 1872 č. 1816 poukázalo k tomu, že v opětovných nálezech říšského soudu správním úřadům byla přiznána kompetence ke konečnému rozhodnutí sporných práv patronátních. Říšský soud dne 28. dubna 1871 č. 34 rozhodl, že patronátní právo, týkající se církevních obročí, není právo soukromé, nýbrž veřejné a proto spory, týkající se práv patronátních, náležejí do kompetence úřadů správních.

Zřízení a udržování soch a kaplí.

Ohledně zřízení, obnovy a udržování soch a kaplí veřejných poukazuje místodržitel. výnos v Praze ze

dne 7. prosince 1864 č. 68.559 ke gubern. dekretu z 19. září 1834 č. 38.940 a z 30. května 1835 č. 19.886 s tím, že okresní úřad má dbáti zřízení obecního v těch případech, kde není zajištěn zvláštní udržovací fond nebo kde jednotlivci udržovací závazek na svých realitách knihovně nezaručují, nýbrž kde obec udržování přejímá. Okresní úřad v tomto případě má k tomu hleděti, aby obecní výbor na základě usnesení obecního zastupitelstva se zavázal ve jménu obce k udržování kaple, vnitřního zařízení a potřebných rekvizit pro všechny časy především z běžných příjmů obce a (při jejich nedostačitelnosti) z obecních přirážek, k čemuž obec s vyloučením cesty práva dle zákonů administrativních a nařízení může býti přidržována. Okr. úřad dle téhož výnosu má poučiti obec, aby v těchto záležitostech postupovala v porozumění s příslušným duchovním úřadem. — Zvláštní účelové jmění, věnované určitému církevnímu zřízení (kapli), i když toto zůstane soukromým vlastnictvím, bylo-li bez obmezení věnováno bohoslužebným účelům katolické církve a toto věnování od příslušných orgánů církevních bylo přijato, neztrácí charakter jmění církevního ani tehdy, když správa zůstala tomu, kdo to věnoval. Výtahy z účtů jest tedy ve smyslu gubern. nařízení z 20. dubna 1837 č. 15.521 předkládati k revizi. (Rozh. Nejv. spr. soudu z 19. ledna 1924 č. 710, Boh. adm. č. 3140.)

Kostely a farní úřady, inkorporované řádům, které platí příspěvek do náboženského fondu.

Při větších kostelních a farních stavbách, převyšují-li tyto stavební náklad 400 K, jest při oznámení u první politické instance, učiněném za účelem úřed-

ního projednávání dotčené stavební záležitosti, vyšetřiti a rozhodnouti, v jaké výši dotčená korporace má ke konkurenci přispěti. — Korporace ta může žádati, aby jí byl obnos, kterým má k úhradě tohoto nákladu přispěti, započítán do příspěvku k Náboženské Matici, placeného z tak zv. kompetenčního přebytku. (§ 9 prováděcího nařízení ze dne 25. března 1875 č. 39 ř. z. k zákonu ze dne 7. května 1874 č. 51 ř. z. a nařízení ministerstva kultu a vyučování ze dne 21. srpna 1881 č. 112 ř. z.)

Dle výnosu ministerstva kultu a vyučování ze dne 11. října 1882 č. 9376 nesmí se za žádných okolností započítati do kompetenčního přebytku obnos, který by konkurenční tangentu dotyčného řádu převyšoval. Tím jest vyloučeno, aby tangenta přífařenců byla do kompetenčního přebytku na inkorporovaných farchách započtena.

Vliv zákona náhradového a zákona o drobných pachtýřích na církevně-politické poměry.

Následkem pozemkové reformy vyskytují se u nás veliké obtíže ohledně úhrady nákladu, spojeného s udržováním církevních budov.

Poukazuji k rozsudku Nejvyššího soudu v Brně ze dne 3. července 1926 č. j. R. I. 395/1926, kdež k porozumění dnešního stavu v otázce patronátních břemen, týkajících se především udržování církevních budov, byl podán následující historický vývoj a sestrojen soustavný obraz právní materie této otázky:

Patronáty začaly vznikat v našich zemích za jich ranného křesťanského středověku. Patronátní práva,

k nimž mimo čestná práva čestná jako *ius sedis*, *ius sepulturae* a j. patřilo též právo alimentace patrona v případě schudnutí a zvláště právo presentační, znamenající největší omezení práv církve, velice se v původních dobách cenila, takže ještě traktát *de iuribus incorporalibus* Leopolda I. z r. 1679 definuje patronát jako právo presentační (*pars pro toto*) a také jej tak jmenuje (*ius praesentandi*), charakterisuje jej jako duchovní léno, t. j. právo od církve propůjčené. (Mayerhoffer IV., str. 114, pozn. 4.) Proti tomu břemena patronátní nepokládala se za nic, neboť ani břemeno stavební, z nich všech nejtěživější, nebylo břemenem, neboť lomů a lesů (kamene a dříví) bylo s dostatek a feudální poddanství dodávalo patronátnímu pánu (velkostatku) pracovní síly ve formě povinnosti robotní zdarma, takže z pokladny nemusel vydati ani haléře.

Odkud to, že ještě traktát *de iuribus incorporalibus* Leopolda I. z r. 1679 v titulu I § 20 zapovídá, aby při prodeji statku patronát se zvláště oceňoval a jeho cena k ceně statku přirážela, míně, že je to duchovní léno, jakéž prodávati bylo by svatokupectvím (*simonií*). Jak vidno, klade důraz jen na práva, neboť jen tak může mu přikládati cenu a míti za to, že by ho bylo možno zneužít k dosažení hříšného zisku; břemena ještě vůbec nečítá. Ale i kdyby je čítal, tedy by vždy došel k výsledku, že břemena jsou při nejmenším právy vyvážena, takže na nějakou srážku na patronátní břemena při prodeji statku mysliti ho ani nenapadlo a představuje si věc jen tak, jakoby patronát cenu statku zvyšoval. Stejně nařizuje ještě cirkulář ze dne 31. prosince 1787 (viz jej u Wahrmonda, str. 269, pozn. 71, jenž ho arcicituje z jiného důvodu), že prodává-li se státní statek, má patronát bezúplatně kupci se přenechat.

Zřejmo tedy, že panoval nešvar, že si dávali zaň platiti a pouze to traktát zakazuje.

To se však změnilo v XIX. století, když poddanství bylo zrušeno a síly pracovní bylo nutno najímat a platit a také stavební materiál nabyl rozvojem průmyslu a obchodu se vznikem světové komunikace a rozmnožením populace nebývalé ceny, kdežto zase vývojem duchovních názorů (nastalou svobodou svědomí a poklesu autority a moci církve) práva patronátní znevážena byvše začala se pokládati za imponderabile; tu téměř přes noc práva stala se bezcennými a břemena hrozně tísnivými, takže sám zákonodárce v motivech § 32 zákona ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z. patronát nazývá »útrapou«, míně, že by všichni patronátní páni patronátních »práv« (nožičky jsou ironií, značící bezcennost práv) velmi rádi se zbyli.

Tak nyní teprve rozumíme, proč článek XIV. uv. zákona k exek. ř. při patronátu docela pomíjí práva a stará se jen o břemena řka, že starší předpisy, stanovící přechod jich na vydražitele, zůstávají nedotčeny a proč § 21 odh. řádu dává sčítovati při oceňování statku jen břemena patronátní, nezapočítává však práva.

Co se týče poměrů patronátních, tož od Maverá (1824), jímž se u nás literatura patronátní počíná, až po Wahrmonda (1896), jímž končí, uznávají všickni, že kompatronát vzniká buď, bylo-li více zakladatelů fundace (confundato-res) anebo zůstalo-li po patronu více spoludědiců; a že zakládá kompatronát povinnosti i práva solidární. Sám traktát (I § 7, 19) dí, že dědicové pokládají se za jednu osobu. Tak tedy tomu je při ideálním podílnictví (spoluvlastnictví) statku čili podílnictví pro indiviso.

Za to nepraktická byla otázka podílnictví pro di-

viso čili hmotného rozdělení, zejména rozparcelování velkostatku a proto se žádná praxe v tom směru nevyvinula. Mayer tu otázku vůbec nezná. Wahrmund probírá derivativní způsoby nabytí statku (str. 264 a násl.), dědictví, darování, koupi, směnu, vydržení (to je však způsob originální) a nakonec konfiskaci jmění, nezná však vyvlastnění, natož ovšem náš zábor neb všechna praxe datuje se ze starých dob. — Wahrmund ovšem proti Vehringovi (str. 279, pozn. 104) v případě parcelace dává vznikatí kompatronátu (str. 268, 269 a pozn. 70) a jen připouští, když oddělená část nepůsobí značnou změnu (správně úbytek), aby patronát zůstal jen při kmenovém statku. Ale takto není žádné meze, kdy úbytek se má pokládati za značný a kdy ne, i měl proto říci aspoň, že mezí je, když sirotčí jistota zůstane zachována (§ 1374 obč. zák. a § 9 zák. ze dne 6. února 1869 č. 18 ř. z.). Mínění Wahrmundovo jest ovšem pouhý náhled, o němž on sám praví, že není nesporný — zkrátka není pro něj jako vůbec pro žádný náhled, ani pro opačný, nejen předpisu zákonného, ale ani právní normy vyvinuté praksí; pouhá však nauka není pro praxi směrodatná, nýbrž dlužno hleděti k právní potřebě.

Dle § 20 traktátu de iuribus incorp. v případě zcizení statku přechází patronát jako akcesorium na nového nabyvatele. Judikatura Nejv. správ. soudu v Brně nemá dle svrchu zmíněného za vhodné, aby patronát přecházel s každou oddělenou částicí. Dle § 29 zákona ze dne 8. dubna 1920 č. 329 Sb. z. a n. přecházejí dnem knihovního vtělení práva vlastnického k zabranému statku na stát všechny veřejno-právní povinnosti a všechna veřejno-právní břemena, tedy i patronátní. Břemena soukromoprávní přecházejí jen potud, pokud je pozemkový úřad pře-

vezme. S vkladem práva vlastnického vymaže dle § 26 zákona čís. 329/1920 Sb. z. a n. soud z moci úřední všechna knihovní břemena a dluhy, pokud pozemkový úřad neučiní jiného návrhu.

Státní Pozemkový úřad nemá dle § 27 zákona čís. 329/1920 Sb. z. a n. zabrané nemovitosti přejímati se závadami, tedy s hypotečními pohledávkami, výměnky a jinými reálními břemeny a dávati tyto závady na oddělenou část knihovně přenášeti. Státní Pozemkový úřad určí přejímací cenu převzatého pozemkového majetku dle § 41 zákona č. 329 Sb. z. a n. z průměru cen v letech 1913 až 1915 docilovaných při prodeji statků z volné ruky v rozloze přes 100 ha. I cena závad čítá se dle § 48 zákona č. 329/1920 Sb. z. a n. dle let 1913—1915. Dle rozhodnutí Nejvyššího soudu v Brně ze dne 22. června 1926 R. I. 347/26 potvrzeném i v rozsudku Nejvyššího soudu v Brně ze dne 3. července 1926 č. j. R. I. 395/1926 byla by to anomalie, která by vedla ke křiklavým důsledkům, kdyby se jen patronátní břemena čítala dle cen přítomných.

Tuto ztrátu potvrzuje citovaný rozsudek Nejv. spr. soudu, nesou tedy církevní ústavy zrovna tak jako ji nese výměnkář a jiní z břemen věcných oprávnění. — Státní Pozemkový úřad po stanovení přejímací ceny dle § 41 zákona č. 329/1920 Sb. z. a n. dá rozhodnutí své o přejímací ceně doručiti všem účastníkům skrze příslušný soud (§ 44 odst. 1 cit. zákona) a když rozhodnutí to nabylo právní moci (§ 46 cit. zák.), požádá příslušný soud, aby právoplatně stanovenou přejímací cenu rozvrhl (§ 47). Jestliže přejímací cena byla sjednána dohodou mezi Pozemkovým úřadem a vlastníkem, jest dle § 44 cit. zákona dohoda pro stát závaznou teprve okamžikem, kdy podepíše smlouvu předseda pozemkového úřadu.

Do rozhodnutí Pozemkového úřadu o přejímací ceně lze si vlastníku a oprávněným z knihovních práv do 30 dnů ode dne jeho doručení stěžovati k příslušnému soudu II. instance v hlavním městě a jest zachován další pořad instanční.

Přejímá-li Státní Pozemkový úřad část zabraného majetku, tu rovně sice nepřecházejí patronátní břemena s oddělenou částí, ale Státní Pozemkový úřad stihá povinnost postarati se o zajištění poměrné kvoty patronátních břemen. Viz rozhd. č. 4880 Nejv. soudu v Brně. To ovšem dle rozhodnutí Nejvyššího soudu v Brně ze dne 3. července 1926 č. j. R. I. 395/26 neznamená, že zajištění musí zříditi ze svého, nýbrž to že půjde vždy na účet zcizovatele — vyvlastněnce zrovna tak, jako zaplacení hypotečních dluhů, krytí výměnku a jiných břemen (§ 49 odst. 1. náhr. zák., § 216 ex. ř., § 48—50, 51 náhr. zák.), neboť i patronátní břemena jsou břemena jeho, zcizovatele, jako všechny jiné svrchu vyjmenované povinnosti.

V řízení s drobnými pachtýři dle zák. č. 318/1919 Sb. z. a n. § 10 tohoto zákona uložil pachtýři převzetí pozemkové služebnosti a reální břemena, vážnoucí na požadovaném pozemku v době vydání tohoto zákona, pokud jich k hospodaření na panujícím pozemku nadále bude zapotřebí, a to bez započtení do ceny přejímací. Tedy patronátní břemena, respektive jich část v řízení s drobnými pachtýři nepřechází na nového nabyvatele.

I tangenta přifařenecká, t. j. náklad na dovozy a práce nádenické, nezatěžuje půdu. Přifařeneckou tangentu při nákladu na stavby církevní, t. j. na dovozy a práce nádenické, hradí dle zákona z 31. prosince 1894 č. 7 ř. z. z roku 1895 i právnické osoby, nelze-li mluvíti o jich bydlišti v dotčené farní osadě, pokud jim přímé daně jsou předepsány. Právnické

osobe se nevyměruje tangenta přifařenecká z celého obnosu předepsaných přímých daní, nýbrž jen z kvoty, odpovídající počtu ř. katolíků dotčené obce, kde jest podnik, resp. sídlo právnické osoby.

Kostely před válkou a před zákonem o drobných pachtýřích č. 318/1919 Sb. z. a n. měly většinou jmění soběstačné, z něhož se udržování budov kostelních a kostelní potřeby uhradily. Po válce však a uskutečnění zákona o drobných pachtýřích pozbyly kostely z velké části svého jmění a náklad na udržování církevních budov příkře postihl při nezměněných zákonech o konkurenci (viz § 57 zákona ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z.) patrony budov církevních, neboť jim nejen že nebylo možno sáhnouti při úhradě nákladu na udržování církevních budov k účelovému jmění, ale i jich majetek nemovitý, s nímž plnění patronátních břemen bylo dosud v souvislosti, byl zákonem zabrán. — K tomu nezapomeňme, že movité jmění kostelů za války bylo půjčkami válečnými znehodnoceno a že tento neblahý stav byl dovršen zákonem o drobných pachtýřích. Kostelní pozemky byly drobným pachtýřům za nepatrné ceny, platné v roce 1913, předány. Po patronech byli postiženi i přifařenci, jimž se půdy drobnopachtýřské nedostalo. Dokud měl jmění kostel, neplatili ani přifařenci na udržování budov církevních a na úhradu kostelních potřeb. Ovšem i stát větším doplňováním platů kongruových následkem zmenšení příjmů beneficiátových o příjem z půdy drobným pachtýřům předané trvale doplácí na náboženské účely větší mírou než doposud. Kromě toho velikými obnosy patronátními jest stát zatěžován pod tituly patronátu náboženského fondu a etátu kultu.

Z předání půdy drobným pachtýřům vzešly tedy státu a jednotlivcům veliké škody. Nemyslil-li záko-

nodárce při zákonu záborovém č. 215/19 Sb. z. a n. vůbec na patronátní břemena a na jich úpravu zapomněl, jak to praví rozsudek nejvyššího soudu v Brně ze dne 3. července 1926 č. j. R I—395—1926, platí to ve zvýšené míře o zákonu o drobných pachtýřích č. 318/1919 Sb. z. a n. Nebyla uvážena ta okolnost, že velikým penízem zákonem tím bude zatížen jak stát, tak osoby na drobném pachtu nesúčastněné.

V těchto tísnivých poměrech jest prostředek v mezích zákona.

Jmění církve řím.-katolické přes to, že jednotlivé majetkové objekty jsou samostatnou osobou právnickou, jest hlavně v ohledu veřejnoprávním jedním majetkovým celkem. Může tedy bez porušení práva za souhlasu příslušných činitelů státních a církevních býti použito jmění církevního na jiné objekty, než jimž je bezprostředně určen. To zřejmě uznává § 54 zákona ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z. Myšlenka ta může vésti i ke koncentraci jmění církevního. Z toho by pro všeobecný účel církevní mohl vzejíti prospěch uspořádáním a využitím dosavadních zřídél majetku církevního.

Samozřejmým jest, že by postup ten nebyl možným bez součinnosti státu vzhledem k dosavadním zákonným kulturním závazkům státu, týkajícím se i dozoru nad jměním církevním dle § 38 zákona ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z. — Státu by se takto ulehčilo; i zákonně zavázaným k nesení břemen církevních by se ulehčilo. Po tom by i štědrejší ruka státní a dobrodinců mohla zdolati náklad na zachování těch památek, jež vyžadují mimozákonné pomoci. — K tomu poukazují k rozhodnutí Nejv. spr. soudu ze dne 25./VI. 1925 č. 9720 Boh. adm. 4829/25, viz článek: „Jmění církevní“ str. 14.

Ochrana lesů.

Zákonem ze dne 29. února 1928 č. 37 Sb. z. a n. byla stanovena provis. ochrana lesů. Zákon ten byl vyhlášen dne 23. března 1928. Za 14 dní po vyhláše vešel v platnost. — Dle guberniálního výnosu ze dne 22. ledna 1836 č. 847 nesmí vlastník panství (patron) v kostelním lese bez úředního povolení dříví káceti. Toho nařízení jest i tehdy dbáti, kdy se les neobhospodařuje podle schváleného hospodářského plánu.

Dle patentu z 15. května 1779 č. 2069 se vybírá při poukazu dříví z kostelního lesa (t. j. při běžném kácení dle hospod. plánu) 2 kr. konv. m. z 1 zl., tedy 7 haléřů z 2.45 K.

Dle svrchu citovaného zákona v § 6 dává povolení k mimořádné lesní těžbě při ploše přes 50 hkt. ministerstvo zemědělství, při menší ploše politický úřad II. instance. Na Podkarpatské Rusi státní lesní úřad.

Žádost k ministerstvu zemědělství se podává prostřednictvím příslušné okresní lesní inspekce, která k žádosti připojí svůj odborný posudek. Okresní lesní inspekce předloží žádost k zemskému úřadu, kterýž ji předloží ministerstvu zemědělství dle výnosu ministerstva zemědělství ze dne 10. července 1924 čís. 52.920—XIV—1924.

Ministerstvo zemědělství zmocnilo výnosem ze dne 19. září 1923 č. 60.326/XIV okresní úřady, aby povolily při hrozícím nebezpečí kůrovců mimořádné mniškové těžby (spis 17 A čís. 635 z r. 1925) — ovšem proti dodatečnému schválení.

Výnosem ministerstva zemědělství ze dne 10. července 1924 č. 52.920—XIV—1924 bylo stanoveno, aby za účelem jednotnosti ve vyřizování a evidence byly spisy, kde se jedná o mimořádnou lesní těžbu, postupovány tomuto ministerstvu prostřednictvím lesno-technického oddělení zemského úřadu.

O dávkách k účelům církevním.

Císařským patentem ze dne 17. září 1848 č. 235 prov. sb. české byl zrušen svazek poddanský a bylo stanoveno zrušení břemen, vyplývajících ze svazku poddanského. Císařským patentem ze dne 4. března 1849 č. 152 ř. z. (kterýž byl vydán na provedení vyvazení břemen po zrušení svazku poddanského) bylo vyvazení břemen rozšířeno a dle tohoto patentu byly předmětem vyvazení kromě oněch, která vyplývala ze svazku poddanského, ještě i dávky naturální, které se odváděly kostelům, farám a školám jako dávky *neproměnlivé*. Dávky naturální *proměnlivé*, odváděné k účelům církevním, jako alikvotní část výtěžků (desátek) a dávky peněžité k účelům církevním nespádaly pod toto vyvazení dle císař. patentu ze dne 4. března 1849 č. 152 ř. z. Peněžní dávky *neproměnlivé* k účelům církevním bylo možno v Čechách vyvazovati teprve na základě zákona ze dne 11. května 1869 č. 87 z. z. — (V době platnosti tohoto zákona bylo tudíž v Čechách možným vyvazení *neproměnlivých dávek naturálních* k účelům církevním na základě císař. patentu ze dne 4. března 1849 č. 152 ř. z. a *peněžních dávek neproměnlivých* na základě zákona ze dne 1. května 1869 č. 87 z. z.)

Zákonem ze dne 27. února 1885 č. 16 z. z. bylo sta-

noveno, že žádosti za vykoupení břemen dle zákona ze dne 11. května 1869 č. 7 z. z. mohou býti podány a přijímány toliko do 31. prosince 1885. — Dle § 16 zákona ze dne 11. května 1869 č. 87 z. z. má první instance politického úřadu konati úřad, když jde o dávky, které nebyly vyvazeny, ačkoli dle zákona o vyvazování pozemků měly býti vyvazeny, nebo když nějaká závada pozemková zdarma nebo za plat zrušená není posud z knih pozemkových vymazána. — Vzhledem k tomuto znění zákona nelze vztahovati platnost lhůty praeklusivní, t. j. dne 31. prosince 1885 k podání žádosti za vyvazení, jedná-li se o knihovní pořádek při dávkách neproměnlivých k účelům církevním.

Co se týče náhrady za dávky církevní, vyvazené dle cís. patentu ze dne 4. března 1849 č. 152 ř. z., t. j., co se týče náhrady za dávky *n a t u r á l n í n e p r o m ě n l i v é* k účelům církevním, byla ta cena dávky stanovena, která dle téhož patentu (§ 6) byla po vyšetření uznána za přiměřenou. Ministerským nařízením ze dne 27. června 1849, v Čechách pod č. 119 z. z. vyhlášeným, měly býti v jednotlivých zemích k provedení vyvazení zřízeny zvláštní komise. Cís. patentem ze dne 25. září 1850 ř. z. bylo nařízeno, aby byly v každé zemi zřízeny zvláštní fondy vyvazovací. Tyto vydávaly oprávněným zvláštní dlužní úpisy, za které ručily nejen důchody fondu vyvazovacího, nýbrž i země, ba celá říše. Oprávněné osoby obdržely na náhradu jim přisouzenou 5% obligace vyvazovací, jejichž zúročení a znenáhlá amortisace prováděla se pravidelným slosováním na základě docházejících splátek. — V Čechách jsou již veškeré vyvazovací úpisy slosovány a splaceny.

Vyvazování ve smyslu zákona ze dne 11. května 1869 č. 87 z. z. dělo se za náhradu *t o l i k o k ž á d o*

stí stran a nikoli z povinnosti úřední. Bylo potřebí souhlasné žádosti obou stran, jednalo-li se o dávky k účelům církevním, spojené s nějakou funkcí. Jinak stačilo, žádala-li za vykoupení jen jedna strana. Cena stanovila se znalci, z jejichž výroku nebylo odvolání. (§ 7 zákona ze dne 11. května 1869 č. 87 z. z.)

Dle nynějšího stavu zákonodárného, pokud přicházejí v úvahu dávky k účelům církevním, lze dosud podati žádost za vykoupení neproměnlivých dávek naturálních, ohledně kterýchž neplatí praeklus. lhůta 31. prosince 1885, jelikož vyvazení těchto dávek jest stanoveno již cís. pat. ze dne 4. března 1849 č. 152 ř. z. a nikoli teprve zákonem ze dne 11. května 1869 č. 87 z. z., ku kterémuž se vztahuje výše zmíněná praeklusivní lhůta. Pokud nebyl proveden knihovní pořádek ohledně peněžitých dávek neproměnlivých, které na zákl. zák. ze dne 11. května 1869 č. 87 z. z. zdarma nebo za plat byly již zrušeny, má dle § 16 téhož zákona první polit. instance rozhodovati a dle zákona postupovati. Na případy tohoto druhu se rovněž nevztahuje praeklusivní lhůta 31. prosince 1885, stanovená zákonem ze dne 27. února 1885 č. 16 z. z.

Ve všech případech, ať jde o jakékoli dávky k účelům církevním, jest souhlasná vůle obou stran způsobitou ke zrušení dávky za souhlasu církevního a státního.

K dávkám k účelům církevním jsou zavázány buď farní osady (t. j. dle § 35 zákona ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z. všichni katolíci téhož obřadu, bydlící v jednom okrsku farním), nebo politické obce, nebo osoby soukromé.

Spor o povinnosti k dávce k účelům církevním.

Právo církve k dávkám jest zákonem uznáno a vymáhání plnění povolením politické exekuce (*brachium saeculare*) jest zaručeno dle § 23 zákona ze dne 7. května 1874 čís. 50 ř. z. Podmínkou jest však, aby povinnost k dotčeným dávkám byla s přivolením vládním uložena.

Během času přeměnil se veřejnoprávní charakter dávek k účelům církevním, hlavně vlivem josefínského státního církevnictví, v soukromoprávní; t. j. dávky ty se staly dluhem typu soukromoprávního.

V novější době v § 36 zákona ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z. byly zavedeny přírážky veřejno-právního charakteru, uložené příslušníkům farní osady k úhradě nákladu na místní kultové potřeby, k jichž úhradě není jinakých prostředků.

Nepřihlížíme-li ku sbírkám v kostele, k nimž není třeba státního povolení (viz k tomu pro Čechy výnos ministerstva kultu a vyučování ze dne 7. listopadu 1884 čís. 20.122) a k poplatkům štolovým, zrušeným § 6 zákona kongruového č. 122/1926 Sb. z. a nař., shledáváme se ještě u četných far s pozůstatky povahy desátku církevního v našich zemích. (Viz článek »Dávky k účelům církevním«.)

Dle svrchu zmíněného bylo možno za mírný peníz vlastní desátek církevní vykoupiti. Pokud však dávky povahy desátku jsou při četných duchovních místech v platnosti, jsou stanoveny určitým kvantem peněžním nebo naturalii a nikoli kvotou, plynoucí z hospodářských výtěžků, jako to bylo při desátku. Toho druhu dávky podobají se tedy desátku, neboť mají za účel dotovati duchovního.

Závazky jednotlivých osob hlavně vlastníků určitých nemovitostí, potom obcí, týkající se dávek cír-

kevních, spočívajících na konkrétních konstitutivních důvodech nabývacích jako smluv, narovnání atd. a nikoli na důvodu přifařenosti, spadají, nastane-li ohledně plnění spor, do kompetence soudní, ať titulus, z kterého nemovitost byla nabyta a s níž závazek dávku plniti jest spojen, má původ v právu soukromém nebo veřejném.

Vzejde-li rozepře o povinnosti k dávce k účelům církevním, rozhodují dle § 55 zákona ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z. úřady správní postupem instancí o tom, žádá-li se příspěvek takový na někom z obecného důvodu příslušnosti k některé osadě farní. Žádá-li se však příspěvek tento z nějakého speciálního titulu, rozhodují o něm soudy. (Dle rozhodnutí správního soudního dvora ze dne 27. října 1887 č. 2877 — Budwinski 3726 — jest dávka k účelům církevním spornou ve smyslu § 55 zákona ze dne 7. května 1874 ř. z. č. 50, když dlužník se zdráhá platiti, poněvadž neuznává právo k ní.) — Dle rozhodnutí správního soudního dvora ze dne 13. dubna 1887 č. 805 — Budwinski 3481 — jest uznána příslušnost správních úřadů k meritornímu rozhodnutí sporu o dávky k účelům církevním potud, pokud není zjištěn speciální důvod k dávce, ježto jest při těchto dávkách praesumovati všeobecný důvod příslušnosti k osadě farní. — Úřady správní rozhodují i o existenci dávek, jež jsou založeny na erekčních instrumentech, potvrzených na př. kamerálním úřadem, takže jde tímto potvrzením o dávky povahy veřejnoprávní. (Správní rada pivovaru, která nastoupila na místo purkmistra a konšelů k plnění dávky piva beneficiu se zavázavších, jest také pasivně legitimována k tomuto plnění, ježto pivovar spravuje a jej reprezentuje.) — Jde-li o desátek a není-li o jeho vzniku nic bližšího známo a není-li opak prokázán, platí

zásada, že povinnost plniti desátek jest soukromým závazkem vlastnickým (dvorský dekret ze dne 5. listopadu 1829 a ze dne 9. března 1815 Sb. zákonů pol. XLIII. str. 130 — rozhodnutí správního soudního dvora ze dne 30. června 1892 — Budw. XVI. — 6705), kterýž zápisem do pozemkové knihy by se také mohl státi závazkem věcným, účinným proti každému nabyvateli. Na této zásadě ničeho nemění to, že beneficiát požívá této dávky z důvodu veřejnoprávního svého služebního postavení, neboť tím není dotčen soukromoprávní poměr mezi beneficiem neb jeho držitelem a osobou zavázanou.

Dle § 29 náhr. zákona ze dne 8. dubna 1920 čís. 329 Sb. z. a n. přecházejí zabráním na stát břemena veřejnoprávní (kterými však desátky nejsou), břemena soukromoprávní však pouze potud, pokud St. Pozemk. úřad je převezme. Jinak se i knihovní břemena na převzatých nemovitostech váznoucí dle § 26 náhr. zákona vymažou. — Viz k tomu článek: »Vliv zákona náhradového a zákona o drobných pachtýřích na církevně-politické poměry«.

Je-li třeba hraditi náklad, k němuž jest zavázána farní osada, nepatří výlohy toho druhu do výročního obecního rozpočtu. (Dr. Wolski v č. 534 knihy judikátů správního dvora soudního — rozhodnutí správního soudního dvora ze dne 7. února 1880 č. 2282 — Budw. č. 692 — ze dne 9. března 1883 č. 396 — Budw. č. 1691.) — Pokud však jest obec politická zavázána k plnění dávky k účelům kultovým, jest výlohy tyto vřaditi do výročního rozpočtu obecního. V č. 305 knihy judikátů správního soudního dvora Dra Lud. Wolskiho se tvrdí, že obec politická může býti zavázána k poskytování dávek k účelům kultovým pouze z poměru patronátního plynoucím. Sem by ovšem spadaly kromě závazku k úhradě tan-

genty patronátní (nákladu na hmoty a práce řemeslnické) i úhrada kostelních schodků, pokud by povstaly z běžných potřeb každoročně se opakujících. (K tomu viz předchozí článek: »Účel jmění církevního«, odst. 2.), jakož i výlohy ku hrazení celého nákladu na vnitřní zařízení kostela, pokud by patron — t. j. v tomto případě obec (nikoli tedy farní osada) — dle zvyklosti ve smyslu dv. dekr. ze dne 18. července 1846 č. 23.720 Sb. pol. zák. sv. 28 č. 243 k tomu byl zavázán, aby i hradil vnitřní zařízení kostela jako náklad na opravu oltářů, varhan, lavic atd. K tomu viz rozh. Správního soudního dvora ze dne 26. června 1880 č. 1130 (Budw. č. 1815), z 1. července 1881 č. 1073 (Budw. č. 1134), ze dne 25. listopadu 1881 č. 1717 (Budw. č. 1218), ze dne 4. ledna 1883 č. 2530 (Budw. č. 1616), z 21. června 1883 č. 1368 (Budw. č. 1806) a ze dne 2. listopadu 1883 č. 2380 (Budw. č. 1892). Z patronátního poměru plyne však také závazek obce k dotaci byť jen částečné beneficiáta, když tento závazek obce byl příčinou, že té obci byl udělen patronát dle zásady (regule iuris): Patronum faciunt dos, aedificatio, fundus. C. 25. X. h. t. et ex conc. Tridentino sess. XXV. de ref. c. 9 (»ex fundatione vel dotatione«) et sess. XIV. de ref. c. 12 (»in casu fundationis aut dotationis«). — V těchto případech, jde-li o závazek obce z důvodu patronátu, rozhodují o sporných dávkách úřady správní. Nejde-li o dávky z titulu patronátu, rozhoduje o sporných dávkách k účelům církevním, ku kterým obec jest zavázána, soud. — Viz i § 34 odst. 2. zákona ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z.

§ 35 odst. 2. zákona ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z. stanoví, že všeliká práva a povinnosti nějaké církevní věci se týkající, jež v zákonech jsou přiřknuta, pokud se týče uloženy obcím, přísluší osadám farním.

Toliko práva patronátní mohou příslušet také některé obci místní. — K tomu je podotknouti, že po zákonu jest při stavební konkurenci (dle § 57 zák. ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z.) farní osadě uložena povinnost hraditi náklad na dovozy a práce nádenické a při konkurenci ohledně jiných potřeb farní osady jest hraditi dotčený náklad přirážkou, kterouž jest vypsati na členy farní osady — dle § 36 zákona ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z.

Pokud dávkou k účelům církevním jest zavázána obec — ať jde o titulus patronátu neb jiný — nelze při rozhodování o rozpočtu, ve kterém jsou tyto dávky zařaděny, vylučovati ty členy obecního zastupitelstva, kteří nejsou členy neboli příslušníky farní osady ve smyslu § 35 zákona ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z. — Dle výnosu ministerstva kultu a vyučování ze dne 31. prosince 1877 č. 21.540 a připojeného výkladu česk. místodržitelství ze dne 22. ledna 1878 č. 2325 nesmějí se nekatoličtí členové obecních zastupitelstev účastniti při rozhodování o všech záležitostech katolické farní osady. — Dle § 89 vládního nařízení čís. 124/1928 Sb. z. a n. jest vyloučiti z fassovního příjmu beneficiáta výnos mešních nebo s úkony bohoslužebnými spojených nadací, s určitým obnosem nadaných. Ustanovení to se shoduje s § 5 zák. č. 176 z roku 1898 z 19. září. — Dle výnosu ministerstva kultu a vyučování ze dne 6. března 1899 č. 4359 z roku 1899 (m. č. 46.425), interpretujícího posledně citovaný zákon, jest zjistiti, je-li v konkrétním případě s místem faráře spojena povinnost bohoslužebný výkon persolvovati anebo zdali se tato povinnost zakládá na dohodě s dcčasným držitelem obročí, které sice od nepamětných dob trvá, ale přes to se vždy od případu k případu obnovovala.

Je-li s místem určitým spojena povinnost bohoslužebný výkon persolvovati, mluvíme o nadaci dotační (erekční), jejíž výnos se nevylučuje z příjmů fassovních. — Dle nálezu správního soudního dvora ze dne 20. února 1901 č. 1387, Budw. 122 A, nadace je pouze mešní a nikoli erekční, lze-li prokázati, že intence nadační se nesla k tomu, aby byly mše persolvovány a nikoli místo duchovního (stálého) funkcionáře zřízeno. — Nebyly-li splněny povinnosti nadační, ač předpoklady závazku ke splnění jsou po právu dány, jest nárok na konkrétní plnění uplatňovati pořadem civilního práva dle dekretu dvorské kanceláře ze dne 21. května 1841 č. 54 sb. z. s.

Při velikém nedostaku průkazního materiálu jest často nesnadno zjistiti, zda povinní jsou k dávce k účelům církevním zavázáni ze zvláštního titulu nebo z důvodu přifaření a zda tedy ve smyslu § 55 zákona ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z. nastává kompetence soudních nebo správních úřadů.

V době novější jest titulus speciální, kterým se zavazuje obec k dávkám k účelům církevním, prokázati tím, že bylo při kontrahování dotčeného závazku dbáno § 31 česk. zřízení obecního (zákon ze dne 16. dubna 1864 vyhlášený pod č. 76 v II. částce zákonů a nařízení pro království České vydané dne 18. května 1864), jelikož závazek toho druhu přesahuje meze obyčejné správy obecního jmění, po tom, bylo-li dbáno ustanovení § 97 č. 3 citovaného zřízení obecního, jelikož jest potřebí ku splatnosti takového závazku schválení okresního úřadu a po tom, bylo-li dbáno § 5 téhož zřízení ohledně náležitostí listiny zavazovací. Jako titulus speciální jest uvést i vydržení na základě § 1472 obč. zákoníka. — (Dle § 7 zákona č. 76 ze dne 7. února 1919 Sb. z. a n. jest třeba průkazu o tom, že

na podání stížnosti, bylo-li ve sporu rozhodnuto, se usnesla obecní rada.)

Nelze-li, pokud se týče obce, prokázati titulus patronátní dle svrchu podotčeného neb titulus speciální, nelze mluvit o závazku obce, nýbrž o závazku farní osady a dávka dotčená nepatří do rozpočtu obecního.

Stejně i jednotlivec může býti zavázán k dávkám k účelům církevním z důvodu patronátního, přifaře-neckého nebo speciálního a dle toho rozhoduje o sporné dávce buď úřad správní nebo soud.

V případě vyfaření (excidace) přiřknou se novému beneficiátu jen ony dávky dosavadnímu beneficiu odváděné, které byly poskytovány z důvodu farní příslušnosti, nikoli však ony praestace, které buď nefarníci nebo farníci, ale z důvodu s farním příslušenstvím nesouvisícího (jako břemeno reální) odváděli. (Viz k tomu právní zásadu Dra L. Wolskiho čl. 291 dle rozhodnutí správního soudního dvora ze dne 26. října 1876 č. 321 — Budw. č. 1 a Sb. I., 150 a ze dne 15. prosince 1876 čís. 439 — Budw. č. 15.)

Dle čl. 292 právní zásady Dra L. Wolskiho vylučují se při vyfaření z dosavadního benefícia jen faktické dávky, které v době excidence dotčení farníci, kteří jsou nyní vyfaření, poskytovali a nikoli příjmy z dávek již vykoupených a tedy již nepozůstávajících, jakož nelze požadovati i praestace od osob, které druhdý náležely svazku farnímu. Rozhodnutí správního soudního dvora ze dne 15. prosince 1876 č. 439 (Budw. č. 15) a ze dne 16. ledna 1877 č. 518 a 79 (Budw. č. 22 a 23). Dle čl. 293 právní zásady Dra L. Wolskiho, stanovené na základě rozhodnutí správního soudního dvora ze dne 21. února 1883 č. 212 (Budw. č. 1670), nelze k dávkám, jichž při vyfaření dosavadní beneficiát pozbude, čí-

tati užívání pozemku témuž od farníků (třeba nyní vyfařených) přenechaného.

Jsou-li dávky k účelům církevním rázu veřejnoprávního, mohou jednotlivé ty dávky býti promlčeny jen tehdy, stanoví-li to výslovně speciální zákon. K promlčení dávek z titulu patronátu nelze však v žádném speciálním zákoně nalézt normu toho druhu. (Rozhodnutí správního soudního dvora ze dne 28. dubna 1895 č. 1983, Budw. 8582.) Jinak při reálním břemenu i dávkách církevních rázu soukromoprávního se právo k jednotlivé dávce promlčuje ve 3 letech (§ 1480 obč. zák.) a právo k celku ve 30 letech, respektive při dávkách k účelům církevním platí 40letá doba promlčení dle § 1472 obč. zák., pokud se týče promlčení práva k celku. — Týká se i reluta.

Výkon exekuce dávek k účelům církevním přísluší na základě nařízení ze dne 20. dubna 1854 politickým úřadům. — K tomu viz i § 23 zákona ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z.

Vzejde-li rozepře o příspěvek k účelům církevním, bývá zpravidla ve smyslu § 56 zák. ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z., vyhledává-li toho pilná potřeba správy duchovní, vydáno politickým úřadem prozatímní opatření dle posavadního pokojného držení, nebo nedá-li se toto držení ihned vyšetřiti, dle skutečných a právních poměrů stručně vyhledaných. Prozatímní toto opatření jest odůvodněno tím, že dávky pro beneficia se pravidelně započítávají do fasovních příjmů beneficiáta, t. j. dotčenému beneficiátu se dle odhadnuté ceny strhnou z doplňku kongruového. (Rozhodnutí správního dvora ve Vídni ze dne 16. června 1883 č. 2629 Budw. 1911 a ze dne 24. února 1892 č. 3543 Budw. 6896.)

Jde-li však při vzejití rozepře o dávku k účelům

církevním o povinnosti nadační, které nebyly splněny přes to, že předpoklady závazku ke splnění jsou po právu dány, jest dle dekretu dvorské kanceláře ze dne 21. května 1841 čís. 54 Sb. z. s. nárok na konkrétní plnění uplatňovati pořadem civilního práva. — Dle rozhodnutí Nejv. soudu v Brně ze dne 9. března 1927 č. j. Rv. I—1951/26 úř. sb. č. 6885 jest pro obsah zapsaného závazku rozhodující listina, nikoli však zápis knihovní.

Naturální dávky.

(¹) Dle § 98 vlád. nař. ze dne 17. července 1928 č. 124 Sb. z. a n. může minist. škol. a nár. osvěty zmocniti politické úřady II. stolice, aby z příjmů v přiznávce, dle vládního nařízení čís. 124/1928 Sb. z. a n. k úpravě předložené, uvedených vyloučily:

a) naturální dávku (plnění) veřejno-právní i soukromoprávní povahy, která po dobu 40 let nebyla odváděna,

b) naturální dávku (plnění), jejíž skutečná nynější peněžitá hodnota, zjištěná politickým úřadem I. stolice, nepřesahuje u žádného z jednotlivců touto dávkou povinných částku 20 Kč ročně.

(²) Tyto dávky mohou však býti z příjmů vyloučeny pouze tehdy, požádá-li o to zvláště příslušný duchovní a vzdá-li se zároveň za sebe a své právní nástupce trvale nároku na tyto dávky a biskupská konsistoř toto vzdání schválí.

Dle § 99 vládního nařízení č. 124/1928 Sb. z. a n. bylo možno ostatní dávky naturální (nikoli peněžní) vykoupiti do konce roku 1930 se slevou. Po roce 1930 lze vykoupiti dávky za normálních podmínek bez úlev.

Ve smyslu § 51 zák. ze dne 7. května 1874 č. 50

ř. z. schvaluje se strany státní ujednání týkající se výkupu dávek — podle ministerského nařízení ze dne 20. června 1860 č. 162 Sbírky zák. a podle vlád. nař. ze dne 18. prosince 1929 č. 187 Sb. z. a n. buď zemský úřad nebo minist. školství a nár. osvěty dle výše docíleného výkupu, požádá-li o to příslušný duchovní, vzdá-li se týž za sebe a své právní nástupce nároku na tyto dávky a biskupská konsistoř toto vzdání schválí.

Příspěvky ve prospěch jiné církve nebo náboženské společnosti.

Dle zákona ze dne 23. dubna 1925 č. 96 Sb. z. a n. § 8 smějí příslušníci církve nebo náboženské společnosti býti donucováni k peněžitým a naturálním příspěvkům nebo k poskytování prací pro kultové a dobročinné účely ve prospěch jiné církve nebo náboženské společnosti jen tehdy, jsou-li k tomu vázáni věčným patronátem nebo spočívá-li povinnost k těmto příspěvkům na soukromoprávních důvodech listinami prokazatelných nebo je-li knihovně zajištěna. — V rozhodnutí Nejv. spr. soudu z 27. dubna 1926 č. 8866 Boh. adm. 5609/26 bylo vysloveno, že v § 124 ústavní listiny vyjádřená zásada rovnosti všech vyznání náboženských v tom byla zákonem porušena, že jinověrci se ukládá určité břemeno reálního patronátu na základě vlastnictví k určitým nemovitostem bez ohledu na náboženské vyznání toho kterého vlastníka.

Žádný duchovní nesmí od příslušníka druhé církve nebo náboženské společnosti žádati taxy, poplatky štolové a pod., leč za úkony skutečně vykonané k jich žádosti, a to jen v téže výměře,

jako je oprávněn žádati od příslušníků své církve nebo náboženské společnosti.

K exekuci dávek k účelům církevním jest použití těchže exekučních prostředků, kterých se užívá při vymáhání daní. (Rozhodnutí správního soud. dvora ve Vídni ze dne 23. března r. 1878 č. 391. — Budw. číslo 237.)

Pokud se týče výše štolových poplatků, bylo toto ustanovení zrušeno kongruovým zákonem ze dne 25. června 1926 č. 122 Sb. z. a n.

O náboženském vyznání.

(Zákon ze dne 23. dubna 1925 č. 96 Sb. z. a n.)

§ 1.

(¹) Děti v manželství zrozené nebo jim na roveň postavené, jsou-li oba rodiče téhož vyznání, následují ve vyznání své rodiče. Není-li tomu tak, následují děti mužského pohlaví otce, děti ženského pohlaví matku. Manželé mohou však smlouvou stanovit, že tomu má býti opačně nebo určit, kterému vyznání děti mají příslušeti. Vyznání dětí nemanželských řídí se podle matky. Jsou-li rodiče neznámí, rozhodne o náboženském vyznání dítěte, kdo má právo dítě vychovávat.

(²) Předchozí ustanovení neplatí, určí-li osoby k tomu oprávněné dítěti do 14 dnů po jeho narození jiné náboženské vyznání. Oprávnění k tomu jsou: U dětí manželských oba rodiče souhlasně, u dětí nemanželských matka, u dětí osiřelých ten z rodičů, který žije, zemřeli-li oba, zákonný zástupce dítěte. — Zákonný zástupce úplně osiřelého dítěte je poručník, nikoli však pěstoun. (Rozh. Nejv. spr. soudu z 5.

února 1927 č. 2061, Boh. adm. 6284.) Rovněž rozhoduje jen zákonný zástupce dítěte o účasti na vyučování náboženském. Určení o náboženském vyznání stane se přihláškou k zápisu do matriky narozených.

(³) Reversy o vyznání dětí, dané komukoliv, jsou bezúčelné.

§ 2.

Kdo má podle předchozího ustanovení právo určití vyznání dítěte, je oprávněn vyznání toto způsobem v § 6 upraveným potud měniti, dokud dítě samo nenabylo práva o svém vyznání rozhodovati. (§ 4.)

§ 3.

(¹) Rodiče a poručníci, jakož i orgány církevní a náboženských společností jsou zodpovědni za přesné dodržování předchozích předpisů.

(²) Pro porušení jich přísluší nejbližším příbuzným, jakož i představeným církví a náboženských společností právo, dovolávati se pomoci úřadů, které mají věc vyšetřiti a učiniti opatření podle zákona.

§ 4.

Po dokonaném 16. roce svého věku jest oprávněn každý svobodně a samostatně rozhodovati o svém náboženském vyznání.

§ 5.

(¹) Změnou náboženského vyznání zanikají veškerá společností práva opuštěné církve nebo náboženské společnosti vůči vystoupivšímu stejně jako nároky jeho vůči ní.

(²) Týž jest pouze povinen plniti opuštěné církvi nebo náboženské společnosti náboženské závazky, splatné do dne výstupu.

§ 6.

(¹) Aby vystoupení z církve bylo po zákonu účinné, jest nutno, aby vystupující nebo podle § 1, 2 oprávněný ústně nebo písemně oznámil je okresnímu politickému (služnovskému, městskému notářskému) úřadu místa svého bydliště nebo, nemá-li v obvodu platnosti tohoto zákona svého bydliště, jmenovanému úřadu své obce domovské. Písemné oznámení o vystoupení několika osob smí býti učiněno jen za členy téže rodiny.

(²) Právní účinky vystoupení z církve nastávají dnem tohoto oznámení. Úřad v prvním odstavci uvedený vydá do jednoho měsíce podateli písemně vyřízení a zároveň zpraví o tom představeného nebo duchovního správce opuštěné církve.

(³) Vstup do nově zvolené církve oznámí vstupující představenému nebo duchovnímu správci této církve.

Všeobecné poznámky, týkající se instančního rozhodování úřadů politických. — Odvolání.

Záležitosti, upravené zákonem ze dne 25. května 1868 č. 47 ř. z. a ministerským nařízením ze dne 1. července 1868 č. 80 ř. z. a záležitosti, upravené zákonem ze dne 25. května 1868 č. 49 ř. z. a upravené zákonem ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z., jsou vyňaty z agendy politických expositur, což bývá stanoveno při zřízení té které expositury.

Vládní nařízení ze dne 13. ledna 1928 č. 8 Sb. z a n., týkající se řízení ve věcech náležejících do působnosti politických úřadů, zmiňuje se o těchto opravných prostředcích: Odvolání, změna z moci úřední a navrácení v předešlý stav a obnova řízení. Odvolání podávají strany z rozhodnutí úřadu, není-li opravný prostředek vyloučen buď ustanovením zákona nebo vyčerpáním pořadu instancí, nebo proto, že strana se po doručení nebo prohlášení rozhodnutí písemně nebo do protokolu vzdala odvolání.

Dle vlád. nař. č. 8/1928 Sb. z. a n. § 76 je odvolání podati vždy u úřadu, který ve věci rozhodl v první stolici. Ve věcech kongruových tedy u zemského úřadu. Úřad, u něhož se odvolání k vyšší instanci podává, odmítne odvolání, které bylo podáno opožděně nebo není přípustné. (§ 76 [²] vl. nař. č. 8/1928 Sb. z. a n.) Tento úřad může také sám vyříditi odvolání v tom případě, že dospěje k názoru, že lze vyhověti odvolacímu návrhu, ovšem nedotýká-li se rozhodnutí, proti němuž odvolání jest podáno, nikoho jiného než odvolatele. — Vyjma tento případ rozhoduje o odvolání úřad odvolací. Tedy v kongruových záležitostech odvolání z výměru zemského úřadu se prostřednictvím zemského úřadu podá ministerstvu školství a nár. osvěty v Praze. Odvolání jest opatřiti osmikorunovým kolkem za arch.

Odvolací lhůta jest ve všech případech 15denní, počítaje od dne doručení rozhodnutí, proti němuž odvolání směřuje. Odvolání pokládá se za podané včas, je-li nejpozději patnáctý den dáno na poštu, o čemž je třeba míti potvrzení poštovního úřadu pro eventuelní případ pochybnosti.

Ve věcech kongruových odvolání k ministerstvu školství a nár. osvěty se nepodává přímo u ministerstva školství a nár. osvěty a ani prostřednictvím okr.

úřadu. Rozhoduje ohledně doby podací datum, kterého odvolání dojde zemského úřadu.

Odvolací úřad může rozhodnutí instance, od níž se kdo odvolává, buď zrušiti a vrátiti věc nižšímu úřadu znovu k projednání a k novému rozhodnutí, nebo vydá ve věci nové rozhodnutí.

Při tom jest důležité, že úřad jest vázán návrhem odvolání, není-li na konečném vyřízení věci zúčastněn veřejný zájem. Úřad politický nemůže změnití rozhodnutí v neprospěch odvolatele, není-li současně podáno a projednáno odvolání strany druhé.

Jestliže v odvolání jsou uváděny nové skutečnosti nebo důkazy, vyrozumí úřad odpůrce a vyzve je, aby nejdéle do patnácti dní podali svoje vyjádření. Nové skutečnosti a důkazy může odvolatel uváděti s úspěchem jen tehdy, když se jimi nemění předmět řízení a když nejsou vyloučeny na př. pro praecclusi, t. j. že nebyla lhůta stanovená dodržena.

Není-li ustanoveno jinak, má odvolání včas podané odkladný účinek, t. j. suspenduje se účinnost rozhodnutí do té doby, až o odvolání bude rozhodnuto. V některých zákonech jest odkladný účinek výslovně vyloučen, na př. zákon o očkování, o zamezení přenosných nemocí, o potírání pohlavních chorob, o zvířecích nákazách atd.

Úřad, vydávající rozhodnutí, může vyloučiti odkladný účinek odvolání, je-li to v naléhavém zájmu veřejném nebo je-li nebezpečí v prodlení v zájmu strany, v jejíž prospěch rozhodnutí jest vydáno.

Proti výroku o vyloučení odkladného účinku odvolání nelze si stěžovati ani samostatnou stížností a ani v odvolání ve věci samé.

Vládní nařízení ze dne 13. ledna 1928 č. 8 Sb. z. a n. o řízení ve věcech, náležejících do působnosti politických úřadů (správním řízení) stanoví v § 23

odst. 1.: »Nahlížení do spisů, že strany v úředních hodinách si mohou ze spisů činit spisy a výpisy pod dohledem úřadu, pokud znalosti jejich potřebují k hájení svých právních zájmů.

Z nahlédnutí jsou dle § 23 odst. 2. vyloučeny poradní protokoly, úřední referáty, návrhy vyřízení a jiné spisy (sdělení jiných úřadů, hlášení, zprávy a p.) jsou z nahlédnutí vyloučeny, brání-li tomu veřejný zájem nebo byly-li by tím ohroženy oprávněné zájmy některé strany s předmětem spisů nesouvisící nebo zájmy třetích osob. — Z nahlédnutí nelze však vyloučiti spisy nebo jejich části, pokud obsahují zjištění okolností, které jsou podkladem rozhodnutí. — Hlavně dle § 48 (3) cit. vl. nařízení musí stranám býti dána příležitost, aby nabyly vědomosti o výsledku provedeného důkazu, pokud se ho použije k odůvodnění v rozhodnutí a vyjádřily se o něm.

Výnos presidia zemské správy politické v Praze ze dne 25. června 1924 č. 19.140 stanovil na základě výnosu presidia ministerstva vnitra ze dne 29. května 1924 č. 7834, že má první instance při instančním rozhodnutí připojiti dva opisy výměru a druhá instance jeden opis výnosu — při rekursech.

Rozhodnutí jest formálně vadné, byl-li pojat za pravý — skutkový podklad, který se spisům přičítá, nebo že byly pomínuty podstatné formy řízení správního. Materiální nezákonnost nastává, odporuje-li rozhodnutí nebo opatření zákonu.

—□—

O hřbitovech a pohřbívání.

Dvorní dekret ze dne 23. srpna 1781 č. 2951 stanovil, aby byly všechny hřbitovy uzavřeny, které byly uvnitř osad a hřbitovy v budoucnu aby byly zřizovány v náležité vzdálenosti od osady. Tato náležitá vzdálenost nebyla zákonem stanovena a výměra této vzdálenosti byla ponechána uvážení odborného úřadu, který dle výše polohy, směru větrů, vod, povahy půdy atd. má rozhodovati o náležité vzdálenosti od obce pro zřízení hřbitova požadované. (Rozhodnutí správního soudního dvora ze dne 1. května 1885 čís. 901.)

Jakmile jest vyhlédnut pozemek pro hřbitov, jest též ohraditi zdí.

(Dekrety dv. kanceláře ze dne 23. srpna a 13. září 1784. — Sbírka pol. zák. sv. 6.)

Hřbitovy obecní a konfesionelní.

Dle zdravotního zákona ze dne 30. dubna 1870 č. 68 ř. z. § 3 lit. d) bylo zřízení, udržování a rozšiřování hrobových míst nebo hřbitovů předmětem zdravotní policie a bylo přikázáno do samostatného oboru působnosti obce. Politické úřady byly oprávněny dohlížeti k tomu, aby se zachovávala zákonná ustanovení ohledně pohřbívání a míst hrobových; politické úřady však nebyly oprávněny k tomu, aby

bezprostředně prováděly tyto zákony. Podle § 1 zákona ze dne 15. dubna 1920 č. 332 Sb. z. a n. provedeného zákonem ze dne 13. července 1922 č. 236 Sb. z. a n. má však o výkon zdravotní policie — obstarávané dosud obcemi — pečovati stát; při čemž podle § 3 zákona č. 332/20 Sb. z. a n. obsahuje zdravotní policie vše, co dosud podle platných ustanovení náleželo v oboru tom do samostatné i přenesené působnosti obce a co v budoucnosti zvláštními zákonnými neb jinými ustanoveními bude do zdravotní policie pojato. Při výkonu zákona č. 332/20 jsou povinny spolupůsobiti obce (§ 14, odst. 1. tamže), které mají (podle § 17 čl. 6 zákona č. 236/22) hraditi zejména věcné náklady těch zařízení zdravotní služby, jež jim posud náleží hraditi podle platných a tímto zákonem nezrušených předpisů.

Podle § 3 lit. d) zákona ze dne 30. dubna 1870 č. 68 ř. z. náleželo obcím v samostatné působnosti zřizovati, udržovati a dozírat k úmrlčím komorám a pohřebištím; podle § 4 lit. b) téhož zákona v přeneseném oboru působnosti přihlížeti k tomu, aby se zachovávala nařízení a předpisy o pohřbech, pokud se týče zdravotní policie.

I když zákon ze dne 30. dubna 1870 č. 68 ř. z. v § 3 lit. d) zřízení a udržování pohřebišť a dozor nad nimi zařazuje do výkonu zdravotní policie, spadajícího do samostatného oboru působnosti obce, přikázaného obci obecním řádem, jelikož jak konfesionelní, tak nekonfesionelní hřbitovy jsou zařízeními zdravotními, nebyly tím dosavadní konfesionelní hřbitovy svého charakteru jako kultová zařízení zbaveny a ani pro budoucnost nebylo znemožněno zřídit hřbitovy jako kultová zařízení. (Rozhodnutí Nejv. spr. soudu ze dne 17. března 1926 č. 5334.) Ovšem, podléhají i konfesionelní hřbitovy ve smyslu §§ 2 a 3 cit. zák.

z roku 1870, jakož i dle § 1 a 4 zák. z 15. dubna 1920 č. 322 Sb. z. a n. a čl. I. zák. z 13. července 1922 č. 236 Sb. z. a n. zdravotním předpisům, zvláště zdravotnímu doзору státní správy, řídí se však současně podle § 14 zák. č. 50/1874 v hranicích státních zákonů dle církevních předpisů a podléhají správě církevních orgánů.

Nemůže býti pochyby, že ode dne účinnosti zákona čís. 236/22, t. j. dne 1. srpna 1923 náleží správě státní a tedy v první stolici okresním úřadům, aby vykonávající zdravotní policii pečovaly o zřizování a udržování umrlčích komor i pohřebišť a dohlížely na ně v mezích platných zákonů i nařízení; zbývá toliko rozhodnouti, zdali i věcný náklad s tím spojený náleží správě státní či zdali dosavadní předpisy o úhradě zmíněného věcného nákladu jest pokládati za zrušené.

Sluší míti za prokázáno, že tyto předpisy nebyly zrušeny a že státní správa není povinna ku zmíněným věcným nákladům.

Již zákon č. 332/20 projevil zřetelně úmysl převzít pouze úhradu osobních nákladů, spojených s výkony veřej. zdravotní služby z pokladny státní.

Jest to zřejmo:

1. Z ustanovení § 2 cit. zákona v souvislosti s jeho § 1, dle něhož má býti pro výkony zdravotní policie obstarávané dosud obcemi ustanoven potřebný lékařský personál a pomocný personál zdravotnický.

2. Z výpočtu § 14 cit. zákona o věcných nákladech a nutných opatřeních, kteréžto ustanovení bylo recipováno i do § 17 zák. čís. 236/22, při čemž by k případné otázce — vztahuje-li se ustanovení odstavce 6. § 17 cit. zákona pouze na povinnosti uložené obcím podle §§ 15, 16 a 19 téhož zákona či též na povinnosti jiné — bylo odpověděti záporně. Svědčí tomu

nejen uvozovací slova § 17 zejména slovo »dále«, jež poukazuje k tomu, že jde o další povinnosti než ty, které byly vypočteny v ustanoveních předchozích, nýbrž i ustanovení § 19, jež vytýká zvláště závazek obcí plniti povinnosti, uložené jim zákony epidemi-ckými nad rozsah závazků podle říš. zák. z r. 1870 č. 68 i zákonů, vydaných na jeho základě.

Jest tedy věcné náklady spojené se zřizováním a udržováním umrlčích komor i pohřebišť zapraviti právním subjektům, které byly k tomu povinny podle předpisů, platných před 1. lednem 1923 a v rozsahu těchto předpisů. (Výnos zemské správy politické ze dne 24. února 1926 č. 59.733 ai 1926/22 C-95-1 ai 1926, vydaný v souhlase s presidiem min. veřejného zdravotnictví a těl. výchovy, projeveném ve výn. ze dne 19. ledna 1926 č. 7670 pres. ai 1924.)

Obecními hřbitovy jsou pravidelně ty, které jsou zřízeny z prostředků obecních, při jichž zřízení nebylo výslovně církevním orgánům přiznáno právo spolusprávy a spoludozoru. Hřbitovy obecní jest považovati za ústavy obecní, které dle obecního řádu pro Čechy ze dne 16. dubna 1864 § 33 spadají do oboru působnosti obce.

Přes to, že zřízení, udržování a dohled ohledně hřbitovů je přikázán do vlastního oboru působnosti obcí, nestanoví se dle výnosu mnisterstva kultu a vyučování ve Vídni ze dne 22. května 1874 č. 14.903 ve zdravotním zákoně ze dne 30. dubna 1870 ř. z. č. 68 v § 3, aby hřbitovy byly všude zřizovány z prostředků obce. Dle tohoto výnosu nejsou dotčeným zdravotním zákonem zrušena nařízení, která prohlašují hřbitovy konfesicelní za součástky budov bohoslužebných, které podléhají zákonu konkurenčnímu. — Znaky konfesijního hřbitova jsou:

1. Knihovní zápis, prokazující, že kostel jest vlastníkem hřbitova.

2. Hřbitov jest konfesionelní, je-li zřízen nebo rozšířen od farní osady, nebo od jednotlivých přifařených obcí a je-li v pozemkových knihách zapsán jako »vlastnictví kostelní osady«. (Rozh. správního soudního dvora ze dne 30. září 1885 Budw. IX. č. 2696 a ze dne 18. prosince 1885 Budw. IX. č. 2832.)

3. Církevní požehnání hřbitova na základě zřízené nadační listiny nebo reversu; je-li totiž hřbitov »věnován« k pohřbívání farníků. Charakter takového hřbitova zůstává nedotčen i tehdy, když místní obec jest knihovně zapsána jako vlastnice toho hřbitova. (Rozh. správního soudního dvora ze dne 19. května 1882 č. 870 Tom. IV. 1411.)

4. Okolnosti jako vybírání poplatků za místa hrobová, ustanovování hrobařů, udržování pořádku na hřbitově společností náboženskou, jakož i dosavadní hrazení nákladu na opravu hřbitova osvědčují ráz hřbitova konfesionelního, pokud nelze prokázati, že vlastníkem hřbitova jest obec.

Při starších hřbitovech jest praesumpce pro konfesionelní ráz hřbitova. (Před r. 1870 zřízených.)

Nejvyšší soud rozhodl rozsudkem ze dne 26. října 1885 č. 2701, že ingerence obce, pokud se týče hřbitova, na př. opraví-li obec hřbitovní zeď, ustaví-li hrobníka, má-li užitek z výnosu trávy hřbitovní, přesadí-li kříž (hlavní) na jiné místo atd., nepůsobí praejudic proti vlastnickému právu kostela.

Dle rozh. správního soud. dvora ze dne 7. listopadu 1883 čís. 2556 přísluší správa konfesionelního hřbitova úřadům církevním kromě výkonu zdravotní policie.

Dle rozhod. správ. soud. dvora ze dne 2. března

1895 čís. 1113 hřbitov knihovně připsaný obci jest přece zádušním, je-li na základě právoplatně zřízené nadační listiny nebo reversu církevně požehnán a podléhá správě místního faráře a nikoli obce.

Rozšíření a přeměna hřbitova.

Rozšíří-li obec politická hřbitov konfesíonelní z důvodů zdravotních (§ 30 zák. ze dne 30. dubna 1870 č. 68 ř. z.) bez přibrání konfesíonelních činitelů, není takto povstala nová místa hrobová považovati za konfesíonelní hřbitov, nýbrž za obecní a požadované poplatky za používání těch hrobových míst za hrobky a hroby je považovati za poplatky, odváděné za používání obecních zařízení. (Rozh. správního soudního dvora ze dne 19. května 1882 č. 870, Budw. č. 1411.)

Než konfesíonelní hřbitov jako ústav církevní nemůže bez právní dohody nebo bez úředního rozhodnutí vzešlého v právní moc býti přeměněn v ústav obecní, třebaže obec týž hřbitov spravuje a je knihovně zapsána jako vlastnice hřbitovního pozemku. (Rozh. správ. soud. dvora ze dne 19. května 1882 č. 870, Budw. 1411.) Knihovní držba jest pro určení rázu hřbitova nerozhodující, neb jest myslitelno, že hřbitov při právu obce ve knihovní držbě následkem »věnování« se stal ústavem konfesíonelním.

Odmítne-li farní osada přispěti na opravu neb rozšíření konfesíonelního hřbitova a hřbitov ten jest z ohledů zdravotních nezpůsobilým ku pohřbívání, nastává obci politické povinnost postarati se o přiměřené pohřebiště. (Rozh. spr. soud. dvora ze dne 3. března z roku 1880 č. 388, Budw. č. 720.)

Politickým úřadem nemůže tudíž býti uloženo farní osadě, aby z ohledů zdravotních hřbitov konfesio-
nelní rozšířila.

Rozšíření hřbitova ležícího uvnitř obce, kterýž tedy dle zákona by měl býti uzavřen, není přípustno. (Rozh. správního soudního dvora ze dne 31. ledna 1878 č. 196, Budw. č. 202.)

Obecní hřbitov vedle konfesionelního.

Zřízením obecního hřbitova se nezrušuje povinnost přifařenců ke zřízení konfesionelního hřbitova; povinnost ta se zrušuje jen potud, pokud by zřízením obecního hřbitova se stal konfesionelní hřbitov pro dotčenou farní osadu postradatelným, tak jako zase zřízením konfesionelního hřbitova nezaniká závazek obce ke zřízení obecního hřbitova bezpodmínečně, nýbrž jen potud, pokud zřízením konfesionelního hřbitova se nestává nutným zřízením obecního hřbitova. (Rozhodnutí správního soudního dvora ze dne 3. února 1888 sv. XII., 3911.)

Vůle zúčastněných rozhoduje o rázu hřbitova.

Při zřízení nebo rozšíření hřbitova rozhoduje vůle zúčastněných, má-li býti hřbitov konfesionelní nebo obecní. — Dá-li politický úřad obci příkaz, aby z ohledu zdravotního zřídila neb rozšířila hřbitov a obec nevyřídí záležitost tu ve vlastním oboru působnosti, nýbrž žádá politický úřad, aby další zařídil, rozhoduje to o konfesionelním rázu hřbitova dle rozhodnutí správního dvora ze dne 3. února 1888 sv. XII. 3911 již svrchu citovaného. — Rozhodnutí to před-

pokládá, že konfesionalní činitelé chtějí z ohledů zdravotních zříditi nebo rozšířiti hřbitov konfesionalní.

Náklad na zřízení a udržování hřbitovů.

Dle dvorního dekretu z 20. října 1825 č. 28.457 publikovaného guberniálním dekretem ze dne 8. listopadu 1825 č. 58.843 v české prov. sb. z. VII. č. 181 hradí náklad na zřízení a udržování hřbitova konfesionalního titíž konkurenční faktoři jako při stavbě kostelů. Jen v tom případě, že někdo jiný než konkurenční faktoři vybírá hřbitovní poplatky nebo jest v konkrétním případě jiná zákonná zvyklost, mají ti, kdož dotčené poplatky vybírají nebo dle zákonné zvyklosti jsou zavázáni, svrchu zmíněný náklad na hřbitov hraditi. — Nejsou-li poplatky vybírány a nelze prokázati zvyklost, jest dle svrchu citov. dvor. dekretu vyjednávati s interesenty a nelze-li docíliti dohody, jest uložiti farnímu kostelu, aby hradil náklad na opravu hřbitova, začož jest farnímu kostelu přiřknouti poplatky za místa hrobová, kteréž by bylo ovšem nutno zavésti. Tento postup v poslední větě vylíčený týká se zřejmě jen oprav a nikoliv zřízení hřbitova. — Rovněž nelze o konkurenčních faktorech mluvit, jedná-li se o hřbitov u filiálního kostela. Dle dvorních dekretů ze dne 3. června 1788 č. 1034 a ze dne 14. března 1822 č. 6358 (Jaksch sv. VII. str. 129) jest náklad na stavební opravy příslušného kostela a fary jakož i hřbitova náležejícího do vlastnictví kostela, tvořícího dle dvorních dekretů součástku budov bohoslužebných (viz výnos ministerstva kultu a vyučování ze dne 22. května 1874 č. 14.903) hraditi z kostelního jmění jen potud, pokud má kostel postrádatelné kmenové jmění. Ne-

ní-li toho jmění, jest ohledně opravy farních kostelů a tedy i hřbitovů, pokud jsou ve vlastnictví farních kostelů, postupovati dle dekretu dvor. kancel. ze dne 24. prosince 1782 č. 283, rozšířeného dekretem dvor. kanceláře ze dne 29. ledna 1783 č. 436, kterými se stanoví, že tam, kde farní neb jiné kostely mají vlastní jmění, jest tohoto použití k vystavění a ku zřízení nových a k opravám filiálních kostelů a že obce mají přispívati buď třetinou, buď mají býti přidržovány k poskytování prací nádenických a dovozů. Interpretací bylo ustanovení těchto dvorních dekretů používáno nejen ohledně znovuzřízení farních kostelů, ale také ohledně stavebních oprav farních kostelů. Tato interpretace byla schválena dvor. dekretem ze dne 20. září 1804 č. 15.385. Ohledně far platí dv. dekret ze dne 18. dubna 1806 č. 22.616 ex 1805 (pro Čechy cirkulář ze dne 23. května 1806 čís. 14.774) sb. pol. zák. sv. XXVI. str. 49 č. 3. Dekr. dv. kanc. ze dne 24. června 1840 č. 19.665 (sbírka prov. zák. pro Čechy sv. XXII. str. 380) stanoví, že nelze poddaného přidržovati k tomu, aby bez svého souhlasu v penězích reluoval naturální svou povinnost, týkající se stavebních oprav. Výnos místodržitelství ze dne 26. února 1857 č. 8607 č. 13 věstníku vlády zemské všeobecně nařizuje, že náklady na dělníky a povozy mají hraditi přífařenci. (Na Moravě hradí se ten náklad dle třetin, t. j. patron hradí dvě a přífařenci jednu třetinu.)

Dle rozhodnutí správního soudního dvora ve Vídni ze dne 14. listopadu 1878 č. 1781 náklad na udržování konfesíonelního hřbitova není hraditi z prostředků obecních, nýbrž cestou kostelní konkurence i v tom případě, že hřbitov je vlastnictvím obce, ale dle nadačního ustanovení jest konfesíonelním.

Ohledně hřbitovů u filiálních kostelů viz níže.

Je-li rozšířen konfesionelní hřbitov a správa kostelního jmění (§ 42 zák. ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z. — správce fary, osada farní a patron kostela) uzná nutnost rozšíření konfesionelního hřbitova, je tím vyjádřena i vůle příslušných faktorů, aby i nový (rozšířený) hřbitov byl konfesionelní, při čemž jest lhostejno, z jakých důvodů dotčení faktori uznávají nutnost tohoto rozšíření a zda to činí výhradně z důvodů zdravotních. (Rozh. Nejv. správního soudu ze dne 17. března 1926 č. 5334, Boh. adm. 5497/26.)

Je-li však hřbitov zřízen neb rozšířen z důvodů veřejného zdravotnictví z moci úřední, jest příslušný náklad, přes to že by tomu hřbitovu byl propůjčen ráz konfesionelní, hraditi dle předpisů obecního řádu a nikoli kostelní konkurencí. (Výnos ministerstva kultu a vyučování ze dne 15. května 1878 č. 794.)

Dle výnosů ministerstva vnitra a spravedlnosti ze dne 10. června 1849 ř. z. č. 382 a ze dne 9. dubna 1870 č. 2969 přísluší hejtmanství řídit konkurenční jednání, týkající se zřízení hřbitova.

Povolané církevní orgány nebo konkurenční činitelé jsou povinni k zavedení konkurenčního řízení dle § 57 zákona ze dne 7. května 1874 ř. z. č. 50 zažádati o intervenci u příslušného politického úřadu. (Rozhodnutí správního soudního dvora ze dne 5. července 1889 č. 2407.)

Obec nemá zákonnou povinnost, aby opravila konfesionelní hřbitov. Správní soudní dvůr svrchu citovaným rozhodnutím ze dne 5. července 1889 č. 2407 v tom ohledu rozhodl takto:

Ustanovením § 3 lit. d) zákona ze dne 30. dubna 1870 č. 68 ř. z. (dle kterého zřízení hrobových míst bylo prohlášeno za předmět příkázaný zdrav. policii, spadající do oboru samostatné působnosti obce) jest

obec označena jako právní subjekt, který jest zavázán vůči státu v případě potřeby k opravě hřbitova. Tím bylo podstatně změněno státní zákonodárství ohledně hřbitovů; neboť dřívější zákonodárství, znající jen konfesionelní hřbitovy, mohlo v případě, že se stalo rozšíření nebo znovuzřízení hřbitova z ohledů zdravotních nutným, jen církevní orgány k odpomoci přidržovati. Za nynějšího zákonodárství může však stát z důvodů zdravotních jen obce k opravám, resp. ku znovuzřízení hřbitova přidržovati. Nutnost požadovati od obce uskutečnění této povinnosti cvšem odpadá, vyhoví-li se té potřebě hřbitovem konfesionelním. — To jest v souhlase i se zákonem ze dne 15. dubna 1920 č. 232, provedeného zákonem ze dne 13. července 1922 č. 236 Sb. z. a n.

Ohledně konfesionelních hřbitovů nastává integrence státní jen tehdy, když od povolaných církevních orgánů nebo konkurenčních faktorů bylo usneseno, že má býti konfesionelní hřbitov zřízen nebo opraven a dovolávají-li se titíž zakročení státního úřadu podle § 57 zák. ze dne 7. května 1874 ř. z. č. 50, jak svrchu bylo podotknuto.

Hřbitovy u kostelů veřejného patronátu.

Výnos ministerstva kultu a vyučování ze dne 30. května 1888 č. 3559 vyslovil zásadu, že zpravidla nemá býti použito ke zřízení, přeložení a rozšíření katolických hřbitovů u kostelů veřejného patronátu (etátu kultu a nábož. matice) prostředků veřejných a že ministerium kultu a vyučování vyhrazuje povolení v každém jednotlivém případě, pokud by měla býti učiněna výjimka z toho pravidla.

Totéž platí i ku povolení, ku prodeji nebo zatížení

kmenov. jmění kostelů veřejného patronátu za účelem zřízení, přeložení a rozšíření katolických hřbitovů, pokud by nebylo úplně vyloučeno, že by patron (etát kultu, náboženský fond) následkem výloh toho druhu z kostelního jmění měl povinnost během času přispěti k jiným výlohám, které jinak zcela neb z části by mohly býti hrazeny z kostelního jmění.

K výjimečnému povolení ministerskému k úhradě nákladu na zřízení, přeložení a rozšíření hřbitova z veřejných prostředků se požaduje, aby dotčený hřbitov byl ve vlastnictví kostela a aby takto mohly poplatky za místa hrobová vybírané plynouti do jmění kostelního.

Návrh na povolení úhrady nákladu na zřízení, přeložení a rozšíření hřbitova z prostředků veřejných nutno doložiti výtahem z účtů za poslední 3 leta, jakož i výkazem výtěžku poplatků za místa hrobová za týž čas kromě průkazu, že dotčený hřbitov je vlastnictvím kostela veřejného patronátu.

Poznámka: Etátu kultu (studijnímu fondu) připadlo veškeré jmění klášterů řádu Jesuitského dne 21. července v roce 1773 papežem Klementem XIV. zrušeného. Jmění to připadlo studijnímu fondu s výhradou, že část bude náležeti fondům náboženským a část fondu nadačnímu (cís. resoluce ze dne 17. září 1773 a 25. června 1774). Z dekretu dvor. kanceláře ze dne 7. července 1781 plyne zásada, že studijní fond, který měl sloužiti k účelům vyučovacím, má býti státním fondem a nikoli jměním církevním jako fondy náboženské matice. Od roku 1903 přestaly studijní fondy býti formálně vedeny jako fondy a od té doby se důchody studijních fondů jak ze jmění nemovitého, tak i movitého odvádějí do všeobecného jmění státního. — Podotknouti sluší, že od roku 1867 bylo důchodů ze studijního fondu užíváno

k účelům školským bez rozdílu vyznání, proti čemu hrabě Lev Thun v panské sněmovně v řeči ze dne 30. března 1868 vystoupil.

Hřbitovy u filiálních kostelů. — Správa.

Hřbitovy jsou často zřízeny kolem filiálních kostelů. Podle dvorního dekretu ze dne 25. května 1820 č. 14.341 nemusí míti filiální kostel patrona a v případě, že se jedná o úhradu stavebního nákladu na opravu fil. kostela, nemajícího ani postačitelého jmění kostelního k úhradě toho nákladu a ani patrona, hradí náklad ten, kdož na udržení dotčeného filiálního kostela mají zájem. (Mayerhofer IV. sv. str. 290 pod čarou.)

To, co v ohledu stavebního nákladu platí o filiálním kostele, platí i o konfesionálním hřbitově, spojeném s filiálním kostelem, s tím doložením, že podle svrchu citovaného guberniálního dekretu ze dne 8. listopadu 1825 č. 58.843 v česk. prov. sb. z. VII. č. 181 v tom případě, že někdo jiný než konkurenční faktoři vybírá hřbitovní poplatky neb ohledně úhrady stavebního nákladu jest jiná zákonná zvyklost, mají ti, kdož dotčené poplatky vybírají nebo podle zákonné zvyklosti k úhradě toho nákladu jsou zavázáni, náklad na opravu hřbitova hraditi.

Okolnost, že někdo od některého úřadu byl považován za patrona nějakého kostela nebo v jednotlivém případě fakticky převzal jemu uložené stavební patronátní břemeno, nemůže nahraditi důkaz o vzniku, t. j. o nabytí patronátu. (Rozh. správ. soudního dvora ze dne 25. ledna 1882 č. 16. — Budw. č. 1279.)

Podle nařízení českého gubernia ze dne 20. dubna 1838 čís. 15.521 a ze dne 22. dubna 1841 č. 8364 jest

spravovati jmění filiálního hřbitovního kostela jako jmění církevní a jest povinné účty skládati a předkládati dozorčím orgánům církevním a zeměpanským se všemi doklady ku prozkoumání.

Umrlčí komory.

Dvorním dekretem ze dne 11. října 1819 bylo uspíšeno zřizování umrlčích komor u kostelů a opravování starých nařízených již v roce 1771.

Zřízení umrlčích komor patří do oboru místní zdravotní policie. (Nejvyšší usnesení ze dne 8. dubna 1845, dekret dv. kanceláře ze dne 13. dubna 1845 čís. 12.427.)

Zákon ze dne 30. dubna 1870 ř. z. č. 68 § 3 lit. d) stanovil, že zřízení a udržování umrlčích komor a dozor nad nimi je zákonnou povinností obce spadající do samostatného oboru působnosti. Dle § 1 zákona ze dne 15. dubna 1930 č. 332 Sb. z. a n. provedeného zákonem ze dne 13. července 1922 č. 236 Sb. z. a n. má však o výkon zdravotní policie — obstarávané dosud obcemi — pečovati stát. Věcný náklad však na umrlčí komory postihuje i nyní obec s výjimkou, že konsens ku zřízení nového nebo rozšíření starého hřbitova by byl dán pod podmínkou, že zřizovatelé budou pečovati i o umrlčí komoru. (Rozhodnutí správního soudního dvora ze dne 7. února 1890 č. 183.)

Nejsou-li v městech a větších obcích umrlčí komory nebo jsou nedostatečné, jest politickým úřadem k tomu působiti, aby byly zřízeny nebo lépe vypraveny, při čemž jest si vyžádati dobrozdání okresního lékaře. — Pokud v menších místech nejsou ještě zřízeny umrlčí komory, mají místní staro-

stové toho dbáti, aby byly mrtvoly dávány do oddělených, v zimě vytápěných místností v domě až do pohřbu; jakmile by však mrtvoly přišly do silnějšího rozkladu, aby rakve byly uzavřeny. Vzhledem k tomu je povinnost obcí, aby na náklad obecní zřizovaly a udržovaly umrlčí komory, na jichž zřizování a udržování nelze aplikovati speciální konkurenční předpisy. — Umrlčí komory mají býti vystavěny z kamene, mají míti okna zamřížovaná, mají býti v nich kamna k zamezení zmrznutí zdánlivě mrtvého. Na podlaze jest zříditi přiměřeně vysokou podložku, aby bylo možno na ni rakve položit. V těch komorách jest mrtvoly, pokud nemohou doma býti ponechány, ponechati 48 hodin. Rakev má býti otevřena a na ruku v nich uloženo jest upevniti šňůru, kterou jest spojití se zvonkem, nalézajícím se v bytu poblíže bydlícího hrobaře. V noci jest tyto umrlčí komory osvětlovati. Dveře zvenku mají býti uzavřeny, ale uvnitř lehce mají býti k otevření. (Dekret dvorní kanceláře ze dne 22. prosince 1796 nejv. usnesení ze dne 19. února a dekret dv. kanceláře ze dne 25. února 1797.) Za umrlčí komory nelze označovati přístavek ku hřbitovní zdi, kterého se užívá za schránku mar a náradí hrobaře.

Ustanovení hrobaře a hřbitovní řád.

Při hřbitovech obecních spadá i ustanovení hrobaře do samostatného oboru působnosti obce ve smyslu zdravotního zákona ze dne 30. dubna 1870 ř. z. č. 68 § 3 lit. d).

Při hřbitovech konfesionelních přináleží dle rozhodnutí správního soud. dvora ze dne 7. listopadu 1883 č. 2556 ustanovení hrobaře kostelnímu před-

stavenstvu. Rozhodnutí to jest motivováno takto: »Ustanovení hrobaře jest aktem správním, jelikož vykonávání povinností hrobaře se vztahuje na používání hřbitova. Jest samozřejmým, že v tom ohledu nutné příkazy mohou býti dávány jen od toho, kdo má disposiční právo nad hřbitovem a sice tomu, kdo jest od něho ustanoven.« Než hrobař i na konfesionálním hřbitově podléhá v ohledu zdravotním státnímu úřadu: zdravotní policie. Dle výnosu ministerstva vnitra ze dne 28. července 1877 č. 7647 lze meze těchto dvou autorit ustanoviti jen po zjištění rázu hřbitova cestou instanční — hřbitovním řádem schváleným politickým úřadem. — Vzhledem k § 6 zákona ze dne 25. června 1926 č. 122 Sb. z. a n., dle kterého všechny dosavadní předpisy o poplatcích štolových se zrušují, nepodléhá hřbitovní řád ohledně změny poplatků pohřbívání schválení vlády, t. j. (ministerstva školství a nár. osv. ve smyslu § 24 zák. ze dne 7. května 1874 ř. z. č. 50). — V ohledu policejně zdravotním poléhá však schválení hřbitovního řádu politickému úřadu ve smyslu zákona ze dne 15. dubna 1920 č. 322 Sb. z. a n. a 13. července 1922 č. 236 Sb. z. a n.

O pohřbívání.

Dle rozhodnutí správního soudního dvora ze dne 31. března 1882 č. 6365 (Budw. čís. 1357) není farář oprávněn. aby vykonávání povinné duchovní správy ve svém farním okrsku, a třeba týž sestával i z více obcí, činil odvislým od poskytování povozů. Obce v tom ohledu nemají žádnou zákonnou povinnost.

Dle rozhodnutí správ. soudního dvora ze dne 3. července 1880 č. 1200 (Budw. č. 822) nemá farář

i při větší vzdálenosti hřbitova od místa fary žádný nárok ani na poskytování povozu a ani na poplatek na povoz. — Předpisy, týkající se pohřbívání, jsou obsaženy v zák. ze dne 23. dubna 1925 č. 96 Sb. z. a n.

Dle § 10 tohoto zákona

1. nesmí nikdo brániti slušnému pohřbení na hřbitově, ani je zakazovati, ani rušiti. Slušným pohřbením rozumí se výkon pohřebních obřadů a projevů, jakož i pohřbení v rodinném hrobě nebo ve zvláštním oddělení pro souvěrce zemřelého, zřízeném se souhlasem politického řádu (administrativní vrchnosti) I. stolice nebo, není-li takového oddělení, v běžné řadě hrobů. — Totéž platí o náhrobcích, pomnících a jinakých zařízeních památce zemřelého sloužících. Obřady, projevy, náhrobky a pomníky nesmějí obsahovati ničeho, čím by city náboženské obce (společnosti), jíž hřbitov patří, byly uráženy.*)

2. Duchovní správci nebo jiní představitelé náboženské obce (společnosti, spolku) smějí odepříti pohřbení mrtvoly zemřelého, jenž nebyl příslušníkem, na svém hřbitově jen, je-li v obvodu místní obce, kde smrt nastala nebo mrtvola byla nalezena, hřbitov obecní nebo hřbitov pro příslušníky církve nebo náboženské společnosti, jíž zemřelý patřil. — Pohřbení v rodinném hrobě nesmějí však ani v těchto případech odepříti.**)

*) K tomu viz ohledně ukládání urn s popelem § 14 odst. 2. zákona ze dne 7. prosince 1921 čís. 464 Sb. z. a n.

**) Nelze dosud poukázati k judikatuře Nejv. správního soudu při stanovení pojmu rodinného hrobu. Praxe zaváděná spatřuje znak rodinného hrobu v tom, že jest místo hrobové zapláceno na delší dobu než je doba tlecí. — Z ustanovení § 10 tohoto zákona, týkajícího se eventuelního pohřbení jinověrce i na konfesionálním hřbitově, nelze odvozovati právo spoluzívání kostelů a kaplí na konfesionálním hřbitově jinou náboženskou společností. (Rozh. Nejv. spr. soudu z 8. října 1927 č. 16.107/26.)

3. Je-li v politické obci více cizích náboženských hřbitovů, ale žádný obecní, pohřbí se zemřelý na hřbitově dle přání toho, kdo objednává pohřeb.

4. Kdo jedná proti ustanovením odst. 1. až 3. tohoto paragrafu, budiž potrestán politickým (policejním) úřadem první stolice (administrativní policejní vrchností) pokutou do 1000 Kč, za přitěžujících okolností však pokutou do 4000 Kč nebo vězením (uzamčením) do 14 dnů. Nedobytná pokuta budiž proměněna v přiměřené vězení (uzamčení) do 14 dnů.

Dle § 7 zákona ze dne 23. dubna 1925 č. 96 Sb. z. a n. nesmějí

(¹) orgány nebo příslušníci církve nebo náboženské společnosti vykonati náboženský úkon ani úkon duchovní správy vůči příslušníkům jiné církve nebo náboženské společnosti, o nějž nebyli oprávněnými k tomu osobami požádáni.

(²) Výjimka jest přípustna jen v těch jednotlivých případech, když příslušní duchovní správci nebo zřízení jiné náboženské společnosti požádali o provedení úkonu jim příslušejícího nebo když statut a předpisy téže dovolují provedení úkonu. — Dle rozhodnutí Nejv. správ. soudu z 26. června 1928 č. 17.927/28 rozhoduje především vůle zemřelého o způsobu pohřbu. Nebyla-li projevna, předpokládá se, že si zemřelý přál býti pohřben dle ritu své církve.

(³) Mimo tyto případy jest dotýčný úkon právně bezúčinný a jest povinností úřadů, aby na žádost postižených osob soukromých nebo náboženské společnosti poskytly přiměřenou pomoc.

Nejvyšší správní soud rozhodl rozsudkem ze dne 20. března 1926 čís. 4212/26, že manžel jest zákonně oprávněnou osobou k tomu, aby dal vykonati bohoslužebnou funkci pohřební knězem jiné náboženské

společnosti. (Byl dožádán kněz československý k pohřbení příslušnice řím.-katolické církve.)

Zvony na městské věži, jež byly zasvěceny bohoslužebným účelům římsko-katolické církve, nelze — i když jsou ve vlastnictví obce — použítí k náboženským obřadům jinověrců, tedy nelze jich použítí ku zvonění při pohřbech jinověrců, jelikož disposiční právo výhradně přísluší orgánům římsko-katolické církve i vlastníkům zvonů nepřísluší právo, proti církevním orgánům připustiti jiného použití zvonů. — (Rozh. Nejv. spr. soudu z 24. února 1928 č. 26.528/27. Boh. adm. č. 7096. V témž smyslu i rozh. z 26. června 1928, 17.928 Boh. adm. 7378.)

Rodinné hrobky v kostelích a městech

byly zrušeny dvorním rozhodnutím ze dne 1. prosince r. 1783. — Dvorními dekrety ze dne 23. srpna a 13. září 1784 (zák. Jos. II., sv. VI. str. 543 a 549) a ze dne 6. září 1787 (zák. Jos. II., sv. XIII., č. 5 str. 641). — Nejvyšším rozhodnutím ze dne 23. června 1789 (dv. dekr. z 12. srpna 1788, zák. Jos. II., sv. XV. str. 945). — Dvorní dekret z 15. září 1788 (zák. Jos. II., sv. XV. str. 948).

Rodinné hrobky v přírodě na volném vzduchu

byly povoleny dekretem dvor. kanceláře ze dne 28. října 1791 č. 3150. (Krop. zák. Leop. II., sv. V. str. 246.) — Ohledně zřízení rodinných hrobek připouštělo nejvyšší rozhodnutí ze dne 14. března 1843 výminky a rozhodovala o nich spojená dvorská kancelář. — Dle prováděcího nařízení z 18. prosince 1929

187 spadá zřízení rodinných hrobek v přírodě na volném vzduchu do kompetence zemského úřadu.

Zrušení hřbitovů.

Dvor. dekret ze dne 24. ledna 1785 (zákony Josefa II., sv. X. str. 833) stanoví: Všeobecné vykopávky na hřbitovech zrušených se nesmí dít před 10 lety, aby nebylo nebezpečí poškození všeobecného zdravotního stavu a že před tím časem na tom místě se nesmějí postaviti domy a že těch míst jest dříve použiti jako zahrady, luk a polí.

Dle rozhodnutí tohoto dvorního dekretu ze dne 24. ledna 1785 náležely všechny záležitosti zdravotní policie a tedy i rozhodnutí o zrušení hřbitovů do samostatného oboru působnosti obcí a tedy ve vyšší instanci do kompetence nadřízených autonomních orgánů. Zákony ze dne 15. dubna 1920 č. 332 Sb. z. a n. a ze dne 13. července 1922 č. 236 Sb. z. a n. (kterýmž se doplňuje posledně citovaný zákon) přejímá však stát výkony zdravotně policejní, takže postup při uzavření hřbitova řídí se dle § 1 a 2 lit. g) zákona ze dne 30. dubna 1870 č. 68 ř. z. ve spojení se zákony ze dne 15. dubna 1920 č. 332 Sb. z. a n. a ze dne 13. července 1922 č. 236 Sb. z. a n.

Jest ovšem nutno i státní památkový úřad, jakož i ohledně konfesionálních hřbitovů i příslušný nadřízený církevní úřad spolu s politickým úřadem, ježmuž přísluší dozor nad jměním církevním (zemský úřad) před zrušením konfesionel. hřbitova slyšeti.

K případným stížnostem jest legitimována správa konfesionálního hřbitova; ve smyslu § 42 zákona ze dne 7. května 1847 ř. z. č. 50 správce fary, zástupcové farní osady (t. j. obcí, které své příslušníky na

dotčeném hřbitově pohřbívají) a patron kostela jsou také legitimováni. Ve smyslu § 45 zákona ze dne 7. května 1874 ř. z. č. 50 jest i příslušný biskup legitimován ku stížnostem, týkajícím se zrušení hřbitova konfesionelního. — I majitelé rodinných hrobek jsou legitimováni k stížnostem, týkajícím se zrušení dotčeného hřbitova.

Exhumace a převoz mrtvol.

Nařízení ministerstva vnitra ze dne 3. května 1874 ř. z. č. 56 upravilo exhumaci a převoz mrtvol takto: Výnosy státního ministerstva ze dne 18. března 1866 č. 1432 st. m. a ministerstva vnitra ze dne 3. srpna 1871 č. 9404 bylo politickým úřadům I. instance, resp. hejtmanstvím a v městech se samostatným statutem magistrátům přiřčeno povolání převozu mrtvol a vystavování pasů pro mrtvoly a bylo jim uloženo, aby od případu k případu bylo učiněno zemskému úřadu příslušné oznámení. Nařízení tato se zachovávají s tím, že

1. ve všech případech, ve kterých má býti provedeno pohřbení na jiném hřbitově než na příslušném (t. j. určeném dle místa úmrtí), má se vyžádati povolení politického úřadu. Při exhumaci mrtvoly jest povolení politického úřadu nezbytným.

2. Zásadně jest jak převoz, tak i exhumaci odepřítí, shledá-li úřední lékař, že postupem tím jest ohrožen veřejný zdravotní stav nebo zdraví osob při tom zúčastněných.

3. Nad exhumací mrtvol a převozem dohlíží úředně k tomu ustanovený sanitní orgán, který na pasu pro mrtvolu tuto svou činnost potvrdí.

4. Při delším převozu (týden anebo déle trvajícím)

jest mrtvolu nabalsamovati. V době parna lze to žádati i při kratším převozu. Při převozu 24 hodiny trvajícím, po případě delším jest mrtvolu dáti do dvojí rakve a pásy upevniti. Rakve ty musí býti buď z kovu nebo tvrdého dříví. Vnitřní rakev jest pevně uzavřítí, po případě zaletovati. Vnější rakev musí dobře přiléhati. Dvojí rakev jest kromě toho uzavřítí do dřevěné bedny. Při menších převozech do okolí na jednu míli řídí se to okolnostmi, stačí-li obyčejné uzavření rakve, či je-li potřebí zvláštních opatření. Při zvláštních případech jest i jiných prostředků k uhájení veřejného zdravotního stavu použiti.

5. Při exhumaci jest dbáti toho, aby v době letní exhumace byla záhy z rána provedena a aby, pokud jest to možno, přítomné osoby byly uchráněny výparů mrtvolných. K tomu je použiti desinfekčních prostředků a mrtvolu ihned do nové rakve uzavřítí.

6. Mrtvolu jest nejrychlejším dopravním prostředkem dopravití na místo určení.

7. Při dopravě pomocí tažných zvířat jest použiti úplně uzavřených vozů a není-li to možno, jest použiti slušných zakrytých vozů bez jakýchkoli zavažadel. Takový povoz musí doprovázeti vozka s průvodčím, kteří jsou za to odpovědni, aby mrtvola bez meškání a vyznačenou cestou byla dovezena.

8. Příslušnou obec jest vyrozuměti před přivezením mrtvoly na určitý hřbitov. Tam při přivezení mrtvoly odborník polit. úřadem pověřený odejme příslušný pas a ohledací nález mrtvoly a přezkouší předepsané uložení do rakví a uzavření těchže.

9. Otevření těchto rakví není bez úředního nařízení přípustným. Zvláště nesmějí takové rakve býti otevřeny za účelem obřadného umývání židovských mrtvol. — Podotýká se, že příslušníkům jednotlivých vyznání jest dle nařízení ministerstva kultu a

vyučování ze dne 31. ledna 1876 č. 1240 (Mayerhofer III. str. 507 a IV. str. 57) přiznáno právo, nechati se pohřbíti buď na příslušném hřbitově obecním nebo na hřbitově své fary. Rovněž stanoví toto nařízení ministerstva kultu a vyučování, že svrchu citované nařízení minist. vnitra ze dne 3. května 1874 čís. 56 ř. z. se nevztahuje na převoz mrtvol z přifařené osady na farní hřbitov.

Exhumaci soudní jest dle § 127 trest. řádu ze dne 23. května 1873 ř. z. č. 119 vykonati v těch případech, ve kterých vzešlo podezření, že smrt pohřbeného nastala z nějakého trestního činu (zločinu nebo přečinu) a je-li naděje, že ohledání a otevření mrtvoly záhadnou příčinu smrti objasní a není hrozivého nebezpečí, ohrožujícího zdraví osobúčastněných.

Církulář ohledně zanášení při převozu mrtvol

Politická zemská správa.

Čís. 22 C—671/4 ai 1922.

Č. z. s. p. 102,040 ai 1923.

Zanášení úmrtí do matrik.

Praha, 3.

1923.

Ve smyslu hořejšího výnosu dává se věděti, že nebyly příslušné správy matrik místa úmrtí vyrozumívány o převozech mrtvol.

Zemská správa polit. proto upozorňuje, že správa hřbitova mrtvoly z cizích území pohřebních, potud nemá přijmouti na svůj vlastní hřbitov, event. byla-li mrtvola již na hřbitov dopravena, pohřbení prozatím uložené mrtvoly v umrlčí komoře nemá předsevzítí, pokud jí nebude předloženo příslušné řádně vystavené povolení k převozu mrtvoly, jakož i úmrtní lístek

ohledací s potvrzením, že zapsání do příslušné matriky úmrtní bylo provedeno.

Toto nařízení týká se s poukazem na ustanovení zákona ze dne 7. prosince 1921 č. 464 Sb. z. a n. i krematorií.

Aby příslušná správa úmrtní matriky svůj zápis mohla doplniti, ukládá se všem správám hřbitovů a krematorií po pohřbu nebo spálení, příslušnému matričnímu úřadu, u něhož případ úmrtí v úmrtní matrice byl zanesen, do 3 dnů sděliti, že pohřbení, ev. kremace byla předsevzata. V tom sdělení jest uvéstí jméno i příjmení jakož i úřední charakter oné osoby uvéstí, která intervenovala při pohřbení nebo kremaci.

O tom jest vyrozuměti všechny úřady matriční, pohřební ústavy a správy hřbitovů a krematorií.

Zákon ze dne 7. prosince 1921 č. 464 Sb. zák. a nař. o pohřbívání ohněm.*)

Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

§ 1.

Pohřbívání ohněm je dovoleno, musí se však dítí v ústavech pro spalování mrtvol (krematoriích), které byly schváleny úřadem (§ 3).

Též je dovoleno zpopelňovati mrtvoly exhumované.

*) Dle rozhodnutí Nejv. správ. soudu č. CLX/23 nemá spalovací pohřební spolek právo stížnosti proti rozhodnutí úřadů správních, dle něhož bylo odepřeno povolení ku spálení mrtvoly.

§ 2.

Pohřbívání ohněm může býti nařízením uloženo za povinnost, jestliže se vyskytly zhoubné epidemie nebo jestliže jiné případy životních pohrom činí pohřbívání ohněm žádoucím.

Podrobnosti o způsobu nuceného pohřbívání ohněm a úhradě nákladů tohoto pohřbívání budou stanoveny nařízením, jímž se povinnost takového pohřbívání ukládá.

§ 3.

Povolení ke zřízení a provozování krematorií uděluje politický úřad II. stolice.

§ 4.

Zřizování krematoria a spalovati v nich mrtvoly vyhrazuje se obcím, aniž se tím mění něco na zákonné povinnosti jejich zřizovati a udržovati hřbitovy.

Krematoria jsou povinna, pokud technicky stačí, přijímati ke spalování všechny mrtvoly, o jichž spálení bylo žádáno, i odjinud dopravené.

Dozor na provozování krematorií přísluší politickým úřadům.

Při zřizování a provozování krematorií budiž vyhověno požadavkům hygienickým, technickým, bezpečnostním, estetickým, pietním, jakož i požadavkům s hlediska péče o památky.

Shledá-li úřad označený v § 3, že krematoria přestala těmito požadavkům vyhovovati, může odníti povolení k jejich provozování.

Podrobné předpisy formálního řízení o zřizování krematorií budou vydány nařízením obdobně podle zásad o ediktálním řízení při schvalování živnosten-

ských provozoven. Taktéž budou vydány vládním nařízením podrobné předpisy o provozování krematorií.

§ 5.

Rakve ke zpopelnění určené buďtež z měkkého dřeva nebo z tenkého zinkového plechu.

Při dopravě déle trvající budiž užito dřevěných rakví s vložkou ze zinkového plechu. Jinak platí všeobecné předpisy o převážení mrtvol.

V rakvi a na mrtvole nebudiž nic, co by překáželo spálení na popel.

Podrobné předpisy budou vydány nařízením.

§ 6.

Povolení ke spálení dává politický úřad první stolice místa úmrtí (místa exhumace, § 1 odst. 2.), při dopravě z ciziny úřad místa zpopelnění.

Stížnosti do rozhodnutí úřadu mohou se podávati písemně nebo telegraficky do 3 dnů po doručení výměru.

O stížnostech rozhoduje s konečnou platností politický úřad II. stolice. Vyřízení staniž se v době nejkratší.

Jak v době do pravoplatného vyřízení stížnosti naložiti s mrtvolou, rozhodne úřad (odst. 1.).

§ 7.

Povolení ke spálení buď uděleno, předloží-li se tyto listiny:

a) úmrtní list (potvrzení příslušného matričního úřadu o zápisu do matriky zemřelých);

b) průkaz, že nebožtík přál si, aby byl zpopelněn, aneb alespoň, že nebyl odpůrce pohřbívání ohněm.

Jde-li o osoby nesvéprávné pro nedostatek věku, mladší 16 let nebo osoby zbavené svéprávnosti pro chorobu duševní, rozhoduje prohlášení jich zákonných zástupců o způsobu pohřbení.

c) Přesné vyjádření ošetřujícího lékaře (u osob vojenských, v činné službě zemřelých v místě posádky, vojenského lékaře) o vzniku a průběhu nemoci, hlavně však o příčině smrti, v němž musí býti výslovně uvedeno, zda jest či není podezření trestného zločinu, sebevraždy nebo nahodilé smrti nepřirozené; v případě takového podezření mimo to ještě průkazy, předepsané v § 8.

Jde-li o případy v § 8, pokud se na ně nevztahuje, co bylo pod c) uvedeno, třeba připojiti místo průkazu právě uvedeného (lit. c) toliko průkazy předepsané v § 8.

d) Vyjádření úředně ustanoveného ohledače mrtvol a není-li jím lékař, vyjádření úředního lékaře (obvodního, obecního a pod., u osob vojenských v činné službě vojenského lékaře), na základě chorobopisu a ohledání mrtvoly, že není podezření trestného činu.

Byl-li ustanovený ohledač mrtvol zároveň ošetřujícím lékařem zesnulého, provede ohledání jiný úřední lékař nebo jeho zástupce.

Konečně musí ten, kdo se domáhá povolení ke spálení, též ohlásiti žádost tu příslušnému policejnímu ředitelství (komisaři), jinak u velitele příslušné četnické stanice, při čemž o příslušnosti rozhoduje místo posledního trvalého pobytu nebožtíkova. Tyto orgány zjistí ihned podle znalosti osobních a rodinných poměrů nebožtíkových a po provedeném šetření, zda jest či není tu podezření trestného činu, uvědomí o tom bez průtahů úřad povolovací (§ 6).

§ 8.

Před tímto uvědoměním nesmí býti dáno povolení ke spálení.

Nebyl-li zemřelý lékařsky ošetřován anebo byl-li sice ošetřován, ale není-li pro nepřekonatelnou překážku možno opatřiti vyjádření podle § 7 lit. c), při náhlém úmrtí nebo při sebevraždě, nebo nastala-li smrt jinak způsobem nepřírozeným anebo není-li s určitostí zjištěna příčina smrti, může povolení k spálení uděleno býti jen na průkaz o provedené úřední pitvě (zdravotně-policejní, soudní).

Vyskytne-li se sebe menší podezření okolnostmi odůvodněné, že smrt vzešla z jakéhokoliv trestného činu, jakož i vzejde-li toto podezření při ohledání mrtvoly nebo při provádění zdravotně-policejní pitvy, lze pohřbení ohněm povolit jen, byla-li provedena soudní pitva, a bylo-li předloženo písemné svolení soudu.

§ 9.

U mrtvol přivážených z ciziny mohou býti dokumenty uvedené v § 7 lit. c), d), jakož i zjišťování podle tří posledních odstavců téhož paragrafu nahrazeny průvodním listem, jež vydá příslušný cizozemský úřad a v němž jest výslovně potvrzeno, že úřad ten nečiní námitek proti pohřbení ohněm.

§ 10.

Mrtvoly, jichž totožnost není řádně zjištěna, nesmějí býti spáleny.

§ 11.

Kdo projevil vůli býti pohřben chněm (§ 7 lit. b), nesmí býti pohřben jinak, je-li vyhověno všem zákonným podmínkám, a zanechal-li dostatečných prostředků k tomu potřebných nebo chce-li kdo jiný náklad ten uhraditi.

Toto ustanovení neplatí o osobách vojenských, zemřelých v poli po dobu války.

§ 12.

Exhumované mrtvoly smějí být spáleny, je-li vyhověno všem zákonným podmínkám o pohřbívání ohněm.

Jak a pokud má při tom býti vyhověno předpisům o úřední pitvě (§ 8), bude určeno nařízením.

§ 13.

V době spalování může vstup k místnosti, v níž se mrtvola spaluje, býti povolen, žádá-li se o to v zájmu vědeckém a nebožtík si toho výslovně nezakázal.

§ 14.

Popel budiž uschován v pevné kovové krabici, kterou dodá správa krematoria a kterou jest zaletovati, přesně označiti shodně se seznamem spopelněných, vedených správou krematoria, a opatřiti úřední závěrou.

Popelnice s popelem buďtež ukládány na hřbitovech, v kolumbáriích nebo na jiných místech k tomu určených pod zemí nebo nad zemí. O ukládání popela

z mrtvol na hřbitovech platí tytéž předpisy jako o pohovávání mrtvol na hřbitovech.

Nejsou-li místa, v nichž popelnice podle předchozího odstavce se ukládají, již schválena podle jiných předpisů, musí je předem schváliti politický úřad. Žádá-li se o takové schválení současně se žádostí za zřízení krematoria, uděluje povolení úřad, označený v § 3.

Na žádost pozůstalých může jim popelnice býti vydána k uschování, lze-li se nadíti, že uschování stane se způsobem důstojným. Povolení to se odejme, zjistí-li se, že nebylo této podmínce vyhověno.

Povolení uděluje i odnímá politický jakožto zdravotní úřad.

§ 15.

Správa krematoria je povinna vydati zvláštní řád a sazbu poplatků za jednotlivé úkony a jimi se řídit.

Řád i sazbu i případné změny schvaluje úřad, označený v § 3.

§ 16.

Prováděti tento zákon a rozhodovati v I. instanci náleží, pokud v zákoně není ustanovení odchylných, politickým úřadům I. stolice.

O stížnostech rozhoduje politický úřad II. stolice. V poslední stoli, pokud není podle zákona vyloučena (§ 6), rozhoduje ministerstvo veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy.

Rozhoduje-li v I. stoli, politický úřad II. stolice, je konečnou odvolací stolicí ministerstvo veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy (§§ 3, 4, odst. 5.; § 14, odst. 3., 2. věta; § 15).

O řízení odvolacím a lhůtách k podání opravných

prostředků platí jinak předpisy dosavadní, pokud v zákoně není odchylek (§ 6).

Odvolání nemá zpravidla účinku odkladného, s výjimkou záležitostí trestních.

Připouští-li však povaha věci odklad, může, vznikla-li by straně provedením rozhodnutí nenahraditelná škoda, úřad, jenž vydal rozhodnutí, výjimečně povolit straně si stěžující odklad výkonu rozhodnutí až do vyřízení stížnosti.

§ 17.

Pokud tento zákon mluví o úřadech politických, rozumějí se jimi na Slovensku a v Podkarpatské Rusi administrativní vrchnosti. Druhou instancí jest na tomto území vždy župan, a to pokud jde o města s právem municipálním, župan župy, v jejímž obvodu město leží.

§ 18.

Přestupky tohoto zákona nebo nařízení, vydaných k jeho provedení, trestají se, pokud nejsou stíhány přísněji, úřady politickými, na Slovensku a v Podkarpatské Rusi administrativními policejními vrchnostmi, a to pokutou od 20—1000 Kč anebo vězením (na Slovensku a Podkarpatské Rusi uzamčením) od 24 hodin do 6 neděl.

§ 19.

Kdo popel mrtvoly zneuctí, bude potrestán pro přečin vězením od jednoho týdne do 6 měsíců a peněžitým trestem od padesáti korun do jednoho tisíce korun, na jehož místě v případě nedobytnosti nastupuje trest vězení do 3 měsíců.

§ 20.

Kdo popel mrtvoly odejme z držení oprávněného bez jeho svolení nebo bez úředního povolení (§ 14, odst. 4.), nebo kdo úřední závěru popelnice zúmyslně poruší, bude trestán pro zločin žalářem od jednoho do pěti let. Vedle toho může býti uložen trest na penězích od pěti set do deseti tisíc korun, na jehož místě v případě nedobytnosti nastupuje trest žaláře nepřesahující dobu jednoho roku.

§ 21.

Tento zákon nabývá účinnosti 2 měsíce po vyhlášení. Týmž dnem se zrušuje zákon ze dne 1. dubna 1919 čís. 180 Sb. z. a n. o fakultativním pohřbívání ohněm, jakož i prováděcí nařízení vlády republiky Československé ze dne 18. září 1919, čís. 517 Sb. zákonů a nařízení.

§ 22.

Provedení tohoto zákona se ukládá ministru veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy ve shodě se zúčastněnými ministry.

T. G. Masaryk v. r.

Dr. Beneš v. r.

Dr. Vrbenský v. r.

**Vládní nařízení ze dne 9. října 1923 č. 194 Sb. z. a n.
o pohřbívání ohněm.**

Vláda republiky Československé nařizuje podle zákona ze dne 7. prosince 1921, čís. 464 Sb. z. a n.:

ODDÍL I.

**Zřizování ústavů pro spalování
mrtvol (krematorií).**

(¹) Žádati za povolení ke zřízení a provozování ústavu pro spalování mrtvol (krematoria) může toliko obec.

§ 1.

(²) Dvě nebo několik obcí může se podle předpisů obecních zřízení spojit ke společnému zřízení, provozování a správě krematoria. V tomto případě podati jest žádost společnou.

§ 2.

Žádost buď podána u úřadu, který uděluje povolení ke zřízení a provozování krematoria (úřadu povolujícího, §§ 3 a 17 zák. a § 25 nařízení).

§ 3.

(¹) K žádosti dlužno připojit:

- a) zápis o platném usnesení obecního zastupitelstva (obecních zastupitelstev) o zřízení krematoria;
- b) situační a polohopisné plány krematoria a jeho okolí;
- c) plány stavební, konstruktivní a dispoiční;
- d) popis postupu provozovacího.

(²) Stavební plány budtež zhotoveny v měřítku předepsaném v řádu (statutu) stavebním, ostatní plány v měřítku vhodném a účelném. Na všech plánech budiž vyznačen poměr zmenšení a měřítko, jehož bylo použito.

(³) V popisu postupu provozovacího (lit. d) jest nutno vyznačiti rozsah a způsob provozování v jeho podstatných částech.

§ 4.

(¹) Vyhovuje-li žádost podmínkám předepsaným v §§ 2 a 3, vyhlásí ji úřad povolující a provede potřebné šetření na místě samém.

(²) Žádost, která předepsaným podmínkám nevyhovuje, musí býti, má-li se k ní hleděti, předem řádně doplněna.

§ 5.

Vyhlášení děje se ediktem, obsahujícím:

- a) oznámení, že a kde má se zřídi krematorium;
- b) ustanovení, do kdy a kde možno podati námitky proti zamýšlenému zřízení krematoria;
- c) místo, den a hodinu komisionelního řízení.

§ 6.

(¹) Námitky (§ 5, lit. b) může podati u úřadu vyhlášovacího písemně nebo ústně každý, kdo zamýšle-

ným řízením krematoria je dotčen ve svých právech a zájmech anebo v právech a zájmech, jež má hájiti.

(²) Námitky jest podati u úřadu vyhlášujícího v době ode dne vyhlášení až do dne komisionelního řízení nebo nejpozději při komisionelním řízení samém.

(³) Den komisionelního řízení (§ 5, lit c) jest ustanoviti ve lhůtě dvou až čtyř neděl od dne vyhlášení.

§ 7.

(¹) Edikt budiž vyhlášen v listě určeném pro úřední vyhlášky úřadu vyhlášujícího a současně vyvěšen na úřední desce tohoto úřadu, jakož i politického úřadu první stolice (§ 16, odst. ? a § 17 zák.), v jehož obvodu má se krematorium zřídit, i na úředních deskách obce žádající i všech obcí sousedních, z nichž bý mohly býti podány námitky.

(²) Edikt nesmí s úřední desky býti sňat před prvním dnem komisionelního řízení.

(³) O ediktu (§ 5) zpraví úřad vyhlášující současně zvlášť představenstvo obce, v níž se krematorium má zřídit, jakož i známé sousedy.

§ 8.

(¹) Vedoucím komise je zástupce úřadu provádějícího šetření, členy komise pak jsou 3 znalci (z oboru zdravotního, stavebního a spalovací techniky), ustanovení k tomu úřadem povolujícím, dále zástupce politického úřadu první stolice, v jehož obvodu má se krematorium zřídit, a zástupce státního úřadu památkového.

(²) Strany, t. j. obec žádající a zájemníci (§ 6, odst. 1.) mají právo přibrati si ke komisi znalce.

(³) Komise vyšetří odůvodněnost podaných námitek, při čemž pečuje vedoucí komise, aby tyto námitky byly pokud možno vzájemnou dohodou odstraněny.

(⁴) Vedle toho přihlíží komise z moci úřední k tomu, aby při zřízení a provozování krematoria bylo vyhověno všem požadavkům vypočteným ve 4. odst. § 4 zákona.

§ 9.

(¹) O komisionelním šetření řídí se zápis.

(²) Zápis obsahuje jména účastníků komise, popis krematoria, jeho polohy a zamýšleného provozování, podané námitky a údaj, zda a v jaké míře o nich bylo docíleno vzájemné dohody, a konečně posudky členů komise.

(³) Zápis podepíše všichni účastníci, členové komise připojí k podpisu též označení svého úředního postavení.

§ 10.

(¹) Po provedeném komisionelním šetření rozhodne o žádosti úřad povolující, vyslechna příslušnou zdravotní radu.

(²) Na Slovensku a v Podkarpatské Rusi vykonává úkony zdravotní rady až do zřízení těchto poradních sborů prozatím hlavní župní lékař.

(³) Udělí-li úřad povolení, určí zároveň podmínky, za nichž smí se krematorium zřídití a provozovati.

(⁴) Byly-li činěny proti zřízení krematoria námitky z důvodu práva soukromého, a nepodařilo-li se jich odstranit vzájemnou dohodou, buďtež námitky tyto výslovně uvedeny v rozhodnutí, jímž se zřízení krematoria povoluje, a budiž provedení jich odkázáno na pořad práva. Úřad nemůže proto zapověděti stavby krematoria.

§ 11.

(¹) Rozhodnutí i s důvody budiž doručeno stranám, t. j. obci žádající a těm, kdož podali včas námitky. Do tohoto rozhodnutí přísluší stranám právo stížnosti k ministerstvu veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy.

(²) Sížnost nutno podati do čtyř neděl, na Slovensku a v Podkarpatské Rusi do 15 dnů ode dne po doručení u úřadu, který ve věci rozhodl (§ 16 zák.).

§ 12.

(¹) Dokud povolení není uděleno, nesmí býti započato se stavbou krematoria.

(²) Jestliže obec do roka ode dne po doručení rozhodnutí, jímž bylo uděleno povolení ke zřízení krematoria, nepočne s jeho stavbou, povolení zanikne.

(³) Tato lhůta jednoroční počíná dnem po doručení rozhodnutí, jímž zřízení krematoria bylo povoleno úřadem povolujícím, byl-li však povolen odklad výkonu rozhodnutí (§ 16, poslední odstavec, zákona), dnem po doručení právoplatného rozhodnutí.

(⁴) Z důvodů zřetele hodných může tato lhůta k žádosti obce býti přiměřeně prodloužena úřadem povolení udělivším.

(⁵) Zahájení provozu krematoria budiž oznámeno úřadu povolujícímu. Tento úřad přesvědčí se, přibera členy komise (§ 3, odstavec 1.) o tom, zda krematorium vyhovuje všem podmínkám, za nichž bylo povoleno k jeho zřízení uděleno, a dá svolení k zahájení provozu, shledá-li, že není závad. Není-li tomu tak, nařídí předem odstranění závad.

§ 13.

(¹) Podstatné změny ve stavbě anebo v provozu krematoria (rozšíření krematoria, jiný způsob spalování a podobně) vyžadují schválení úřadu povolujícího (§ 2).

(²) Od nového komisionelního řízení může se upustiti, nejsou-li zamýšlenou změnou způsobeny nové nebo větší závady, než za kterých bylo krematorium povoleno.

(³) Odůvodniti účinek zamýšlených změn ve stavbě nebo provozu krematoria přísluší obci, jež je držitelkou krematoria.

§ 14.

(¹) Náklady na vyhlášení (§§ 5 a 7) i náklady řízení komisionelního a schvalovacího, vzniklé úřadu povolujícímu, hradí obec, jež za zřízení žádala.

(²) Náklady znalců přibraných stranami (§ 8, odst 2.) uhradí strany.

(³) Náklady vzniklé svévolnými námitkami uhraditi musí ten, kdo tyto námitky učinil.

ODDÍL II.

Z a ř í z e n í a p r o v o z k r e m a t o r i í.

§ 15.

Krematoria buďtež zevně i vnitřně zařízena důstojně a účelně; spalovací zařízení budiž technicky provedeno tak, aby zpopelnění bylo rychlé a úplné bez značnějšího vývinu kouře, aby popel byl čistý a bílý a mohl býti po každém zpopelnění rychle a snadno sebrán.

§ 16.

Při každém krematoriu musí býti vhodně a účelně zařízené místnosti pro dočasné ukládání mrtvol, případné provádění pitev, pro konání pohřebních obřadů a prozatímní ukládání popelnic, dále místnosti pro personál a případně pro službu kancelářskou.

§ 17.

(¹) Rakve ke zpopelnění určené, jsou-li z měkkého dřeva, musí býti co nejdůkladněji utěsněny tmelem nebo šelakem, jejich dno pak zesíleno příčkou prkenou uprostřed připevněnou a nesmějí býti zasmoleny.

(²) Tyto rakve, jakož i zinkové rakve nebo zinkové vložky rakví dřevěných nesmějí mítí ani spojných ani ozdobných součástí z jiného kovu nežli zinku ani skleněných okének.

(³) Rozměry rakví řídí se rozměry spalovacího zařízení příslušného krematoria; zpravidla nechť nepřesahují 2.25 m délky, 0.75 m šířky a 0.75 m výšky, do níž čítají se i podstavce.

§ 18.

Mrtvoly určené k spálení buďtež oděny zcela tenkým šatem spalitelným bez značnějšího vývinu kouře a zápachu a uloženy na vrstvu dřevité vlny nebo drobných hoblovaček; polštáře, vata, rašelina, jakož i předměty kovové kromě předmětů zhotovených ze zinku nesmějí se do rakve vkládati.

§ 19.

(¹) O správné úpravě rakve, vhodnosti oděvu mrtvoly a přípustnosti předmětů vložených do rakve

přesvědčí se úřední lékař příslušného úřadu (§ 6 z.) při zarakvení. Jde-li o mrtvoly dopravené z ciziny, stane se tak po jejich dopravě do krematoria. Při tom může úřední lékař, co se týče přípustnosti oděvu mrtvoly a předmětů do rakve vložených, spokojiti se písemným prohlášením cizozemského lékaře nebo cizozemského ohledače mrtvol.

(²) Shledaný nález zapíše úřední lékař na listě úmrtním neb ohlédacím, u mrtvol dopravených z ciziny na průvodním listě.

§ 20.

Nevyhovuje-li úprava rakve a mrtvoly předpisům §§ 17 až 19, a nesjedná-li se anebo není-li možná náprava ve lhůtě k pohřbení určené, mrtvola nesmí býti spálena.

§ 21.

(¹) Spalování mrtvol jest zaříditi tak, aby byla naprosto vyloučena jakákoli záměna mrtvoly nebo popelu:

(²) Za tím účelem se nařizuje:

a) aby příbuzní nebo jiní obstaravatelé pohřbu opatřili rakev s mrtvolou ke spálení určenou vlastní pečeti;

b) aby správa krematoria opatřila rakev ihned po dodání do krematoria závěrou s plombou ústavní a připevnila na rakev tabulku z ohnivzdorné látky s číslem, které se shoduje s číslem seznamu mrtvol ke spálení převzatých.

(³) Příbuzným nebo jiným obstaravatelům pohřbu je dovoleno, aby se před obřady pohřebními anebo i před samým spálením přesvědčili o totožnosti

mrtvoly prohlídkou neporušené vlastní pečeti, závěry a plomby ústavní tabulky s číslem seznamu.

(⁴) Vzejde-li při této prohlídce pochybnost o totožnosti mrtvoly, nesmí mrtvola býti spálena, dokud pochybnost se neodstraní. Za tím účelem může dohlédací úřad (§ 24) dovoliti otevření rakve za intervence úředního lékaře.

§ 22.

(¹) Popel i s tabulkou prokazující jeho totožnost budiž za přítomnosti příbuzných nebo jiných obstaravatelů pohřbu nebo jejich zástupců uložen do popelnice, kterou jest zatavití a opatřiti úřední závěrou (§ 14, odst. 1. zák.).

(²) Na popelnici jest neodstranitelně vyznačiti (vyříti) číslo seznamu zpopelněných, dále jméno, povolání, věk, den úmrtí a den zpopelnění, jakož i poslední byt nebožtíkův.

(³) Na požádání vydá správa krematoria potvrzení o výkonu zpopelnění.

§ 23.

(¹) V krematoriu jest na vhodném místě vyvěsiti schválený řád ústavní, schválenou sazbu poplatků za jednotlivé úkony (§ 15 zák.) a denní pořad spalování.

(³) Řád ústavní obsahujž všechna ustanovení, jichž je třeba šetřiti ve smyslu druhého oddílu tohoto nařízení, dále předpisy o uschování popelnic, konání obřadů a o jiných úkolech, vztahujících se na provoz krematoria, zejména též instrukci pro zaměstnance krematoria.

§ 24.

(¹) Provoz krematoria řídí správa obcí ustanovená za odborné účasti obecního lékaře (zákon ze dne 13. července 1922 čís. 236 Sb. z. a n.) a za vrchního dohledu politického úřadu I. stolice (§§ 16 a 17 zák.), v jehož obvodu krematorium jest zřízeno (úřadu dohlédacího).

(²) Tento úřad může kdykoliv se přesvědčiti o tom, zda krematorium nepřestalo vyhovovati požadavkům zákonným, a naříditi odstranění shledaných závad.

(³) Nevyhoví-li obec do určité lhůty takovému příkazu, učiní dohlédací úřad návrh úřadu povolujícímu na odnětí povolení (§ 4, odst. 5. zák.).

ODDÍL III.

U s t a n o v e n í v š e o b e c n á .

§ 25.

(¹) Příslušnost úřadů, které podle zákona a tohoto nařízení konají komisionelní šetření, rozhodují o zřizování a dozírají na provoz krematorií, řídí se polohou pozemků, na nichž ústav pro spalování mrtvol má se zřídit nebo je zřízen.

(²) Jsou-li pozemky sice v obvodu jediného úřadu II. stolice, avšak v různých okresech tohoto obvodu, určí příslušný úřad II. stolice, který z úřadů prvé stolice, zřídí-li se krematorium, na jeho provoz dozírá.

(³) Jsou-li však pozemky v obvodu dvou nebo více politických úřadů II. stolice, je úřadem, u něhož se žádost za zřízení krematoria podává a který o žádosti takové rozhoduje, úřad II. stolice, v j e h o ž o b v o -

du leží obec žádající. Tento úřad provádí však řízení za součinnosti ostatních úřadů II. stolice, v jejichž obvodu leží pozemky pro zřízení krematoria určené, a rozhoduje o žádosti po jejich slyšení.

(⁴) Úřadem dohlédacím je v tomto případě úřad I. stolice, jež úřad II. stolice, příslušný podle předchozího odstavce, určí v dohodě s úřady II. stolice tamtéž uvedenými. Nedojde-li k dohodě, rozhodne minist. veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy.

§ 26.

(¹) Ohledně povolení ku stavbě, stanovení stavební čáry a rovinné úrovně, jakož i provádění policie stavební platí ustanovení příslušných stavebních řádů a statutů.

(²) Řízení stavební ve smyslu dotčených předpisů třeba konati pokud možno současně s řízením podle tohoto nařízení.

§ 27.

Ohledání mrtvoly ve smyslu § 7, lit. d) zákona bu-
diž provedeno na mrtvole úplně svlečené, byla-li již
v rakvi, z rakve vyňaté a za dobrého osvětlení a co
nejpodrobněji.

§ 28.

Šetření podle předposledního odstavce § 7 zákona,
pokud jde o osoby vojenské, zemřelé v činné službě,
konají se prostřednictvím příslušného místního vo-
jenského úřadu (velitelství).

§ 29.

(¹) O mrtvolách exhumovaných, jež mají býti spá-
leny, platí ustanovení § 8 zákona o úřední pitvě

(zdravotně-policejní, soudní) a svolení soudním bez ohledu na dobu uplynulou od pohřbení do země.

(²) Není-li podle předpisu odstavce předchozího možná úřední pitva proto, že rozklad mrtvoly pokročil tak dalece, že zbývají pouze kosti, nahradí úřední pitvu ohledání zbylých kostí provedené lékaři, kteří jinak konají úřední pitvu.

§ 30.

Předpisy, upravující zařízení a provoz krematorií, platí též o krematoriích již zřízených.

§ 31.

(¹) Toto nařízení nabývá účinnosti dnem vyhlášení.

(²) Provedením jeho pověřuje se ministr veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy v dohodě se zúčastněnými ministry.

Bechyně v. r.

Šrámek v. r.

Dr. Markovič v. r.

Malypetr v. r.

Dr. Dolanský v. r.

Dr. Beneš v. r.

Habrman v. r.

Srba v. r.

Dr. Kállay v. r.

Dr. Franke v. r.

Bečka v. r.

Udržal v. r.

Stříbrný v. r.

Dr. Hodža v. r.

Tučný v. r.

Hřbitovní řád.

§ 1. Vlastnictví ke hřbitovu.

Hřbitov . . . zřízený na parc. . . katastrální
obce . . . pozemk. kn. vl. č. . . jest zapsán do vlast-
nictví obce (kostela, farní osady) v N. . . Hřbitov ten
má rozlohy hekt. . . čtv. m. . . Z této rozlohy od-
padá na cesty . . . čtv. m., na místa hrobová v pořadí
. . . čtv. m., na rodinné hroby . . . čtv. m., na umrlčí
komoru . . . čtv. m. Obec (kostel, farní osada) jest vlast-
níkem umrlčí komory a domku pro hrobníka.

§ 2. Správa.

Obci (konfesionelním činitelům) přísluší správa hřbitova a do-
sazení jakož i propuštění hrobníka.

Dozor policejně zdravotní přísluší okresnímu politickému úřadu
podle § 1 zákona ze dne 15. dubna 1920 č. 332 Sb. z a n., pro-
vedeného zákonem ze dne 13. července 1922 č. 236 Sb. z. a n.
Při výkonu tohoto zákona jsou podle výnosu zem. správy polit.
ze dne 24. února 1926 č. 59.733 ai 1926/22 C-95/1 ai 1926, resp.
výnosu presidia ministerstva veřejného zdravotnictví a tělesné
výchovy ze dne 19. ledna 1926 č. 7670 pres. ai 1924 obce po-
vinny spolupůsobiti, kteréž mají hraditi zejména věcné náklady
těch zařízení zdravotní služby, jež jim posud náleží hraditi podle
platných a tímto zákonem nezrušených předpisů; t. j. podle
§ 3 lit. d) zákona ze dne 30. dubna 1870 č. 68 ř. z. náleží obcím
v samostatné působnosti zřizovati, udržovati a dozírati k umrlčím
komorám a pohřebištím; podle § 4 lit. b) téhož zákona náleží
obcím v přeneseném oboru působnosti přihlížeti k tomu, aby se
zachovávala nařízení a předpisy o pohřbech, pokud se týče zdra-
votní policie.

§ 3. Druhy hrobů.

Mrtvoly se pohřbívají buď v hrobkách podél hřbitovních zdí,
buď v rodinných hrobech, t. j. těch, které jsou zakoupeny na

delší dobu než jest doba tlecí, a v jednotlivých hrobech. Přehrobkách jest správě hřbitova před povolením prostřednictvím okresního úřadu předložiti příslušný stavební plán.

§ 4. V e l i k o s t h r o b ů.

Každý hrob pro dospělého budiž 1.90 m hluboký, 1.90 m dlouhý a 80 cm široký. Pro dítě budiž hrob 1.25 m hluboký a 40 cm široký.

Vzdálenost jednoho hrobu od druhého budiž 0.50 m.

Do každého hrobu budiž pravidelně uložena pouze 1 rakev.

§ 5. P o h ř b í v á n í.

Ohledně pohřbívání platí § 10. zákona ze dne 23. dubna 1925-96 Sb. z. a n., který zní takto:

(¹) Nikdo nesmí brániti slušnému pohřbívání na hřbitově, ani je zakazovati, ani rušiti. Slušným pohřbením rozumí se výkon pohřebních obřadů a projevů, jakož i pohřbení v rodinném hrobě nebo ve zvláštním oddělení pro souvěrce zemřelého zřízeném se souhlasem politického úřadu (administrativní vrchnosti) I. stolice nebo, není-li takového oddělení, v běžné řadě hrobů. Totéž platí o náhrobcích, pomnících a jinakých zařízeních, památce zemřelého sloužících. Obřady, projevy, náhrobky a pomníky nesmějí obsahovati urážky náboženské obce (společnosti), jíž hřbitov patří.

(²) Duchovní správci nebo jiní představitelé náboženské obce (společnosti, spolku) smějí odepřítí pohřbení mrtvoly zemřelého, jenž nebyl jejím příslušníkem, na svém hřbitově jen, je-li v obvodu místní obce, kde smrt nastala nebo mrtvola byla nalezena, hřbitov obecní nebo hřbitov pro příslušníky církve nebo náboženské společnosti, jíž zemřelý patřil. Pohřbení v rodinném hrobě nesmějí však ani v těchto případech odepřítí.

(³) Je-li v politické obci několik cizích náboženských hřbitovů, ale žádný obecní, pohřbí se zemřelý na hřbitově podle přání toho, kdo objednává pohřeb.

(⁴) Kdo jedná proti ustanovením odst. 1. až 3. tohoto paragrafu, budiž potrestán politickým (policejním) úřadem první stolice (administrativní policejní vrchností) pokutou do 1000 Kč, za přitěžujících okolností však pokutou do 4000 Kč nebo vězením (uzamčením) do 14 dnů. Nedohytná pokuta budiž proměněna v přiměřené vězení (uzamčení) do 14 dnů.

§ 6. Výtěžek z hřbitova.

Výtěžek z hrobek, rodinných hrobů, míst hrobových, z prodeje opuštěných pomníků, křížů a jakéhokoli druhu jiný výtěžek ze hřbitova přísluší obci (správě konfesionálního hřbitova), t. j. fondu hřbitovnímu.

§ Výzdoba udržování hrobů.

Pozůstalým jest volno na vlastní útraty po svolení příslušnou správou hřbitova zřizovati na hrobech pomníky, kříže a desky, hroby obkládati buď kamenem nebo drnem a zdobiti je květinami. Z ostatní výzdoby jest vše vyloučeno, co by obsahovalo urážky náboženské obce (společnosti), již hřbitov patří. Pomníky, kříže a náhrobní desky mohou býti na hřbitově linii, plocha však, kterou zaujímají mezi sebou, nesmí být linií, plocha však, kterou zaujímají mezi sebou nesmí být větší nežli jest řádem a rozdělením hřbitova stanoveno. Totéž platí i o postavení náhrobních mříží.

Dle bodu 7. dv. dekretu ze dne 23. srpna a 13. září 1784 sbírka pol. zák. sv. 6. str. 568 jest příbuzným a přátelům, kteří pro budoucnost zvláštní pomník lásky, úcty a vděčnosti vůči zemřelým chtějí zříditi, dovoleno, tyto city uvést ve skutek, a dv. dekret z 12. srpna 1788 č. 1460 dovoluje na hrobech postavení konfesních odznaků, odpovídajících zvyku země. Tyto dvorní dekrety, mající platnost zákona, uznávají volnost držitelů míst hrobových dle své vůle v souhlase s jich smýšlením a city, nikoli však v rozporu se zvykem v zemi, vzpomínku na mrtvé nejen pomníky v užším smyslu slova, ale i jinak okrášlením hrobů uctívati. (Rozh. Nejv. spr. soudu ze dne 18. října 1924 č. 17.872.)

§ 8. Trvání míst hrobových.

Po uplynutí doby 10 let (u dětí mladších 7 let doby 5leté) spadá hrob, pokud by nebyl další turnus zakoupen, do disposičního práva příslušné správy hřbitova za účelem dalšího pohřbívá

§ 9. Otevření hrobů.

Před uplynutím doby tlecí nelze bez povolení příslušné správy hřbitova a okresního politického úřadu hrob otevřít.

§ 10. Disposiční právo nad pomníky.

Pomníky, kříže, desky atd. hrobů zrušených stávají se vlastnictvím zřizovatelů a jich právních nástupců. Nehlásí-li se tito do roka od zrušení dotčeného hrobu o toto vlastnictví, připadají příslušné správě hřbitova, t. j. do fondu hřbitovního.

§ 11. Povinnost hrobníka.

(¹) Povinností hrobníka jest kopati hroby, mrtvoly pochovávat, o čistotu na hřbitově a před hřbitovem pečovat. Proto nesmí nikdo jiný na hřbitově hroby kopati a odkrývat nežli hrobník. Při kopání hrobu má hrobník všechny nalezené kosti sebrati a je na dně nově vykopaného hrobu u hlavy do země zakopati. Přeje-li si strana, aby byly kosti do zvláštní, k tomu účelu zhotovené rakvičky vloženy, jest tomu přání vyhověti a do koutka v hrobě je položiti. Kopání hrobu musí býti opatrné, aby podezdívky pomníků a křížů neb hroby sousední neutrpěly. Při pohřbu má hrobník i jeho pomocník býti slušně oděn. Pohřeb má hrobník očekávati před vraty hřbitova, má při skládání mrtvoly býti nápomocen a naznačiti místo, kam se mrtvola má pochovati. Každá mrtvola musí býti téhož dne a sice hned po pohřbu zasypána.

(²) Bez lístku od správy hřbitova nesmí hrobník žádnou mrtvolu na hřbitově pochovati. Rovněž nesmí na hřbitově stavění pomníků, křížů, desk a hrobek připustiti, pokud neobdrží od správy hřbitova poukaz dovolovací. Hodlá-li někdo zděný hrob rodinný neb hrobku stavěti, jest hrobník povinen žadatele odkázati na správu hřbitova. Hrobník jest povinen veškeré vady a nedostatky na hřbitově a budovách hřbitovních správě hřbitova bez prodlení oznámiti; on má k tomu hleděti, aby cesty hřbitovní byly vždy čisté a v zimě s nich sníh byl odstraněn. Hrobník má pečovat o pořádek a čistotu hrobů, o stromy a křoviny na hřbitově a kolem hřbitova vysázené.

Při obkládání a vysazování hrobů se strany příbuzných mají tito vytrhanou travu, zbytečnou zem a vše odstraniti, co hřbitov znečišťuje.

(³) Hrobník má se k obecenstvu chovati slušně a ochotně; má hleděti k tomu, aby nikdo věcí, jež na hřbitov patří, jako věnce, květiny, lampičky, svíce a pod. neodcizil. Místo, kde má býti mrtvola pohřbena, určuje správa hřbitova a nikoliv hrobník sám. Hrobník pečuje o pořádek a čistotu v umrlčí komoře. Při pitvání mrtvol má býti hrobník lékařům nápomocen, teplou

- c) za převod užívacího práva na místa pro hroby rodinné a pro hrobky na osoby jiné,
- d) za propůjčení hrobky obecní k prozatímnímu uložení zemřelého,
- e) za propůjčení umrlčí komory,
- f) za vykopání, zasypání a první úpravu hrobu,
- g) za pohřbení rakví a uložení popelnic,
- h) za exhumaci.

§ 2.

Sazby jednotlivých poplatků jsou:

- a) za m² místa pro hrobku
 - 1. při zdi na dobu 50 roků 250 Kč, na dobu trvání hřbitova 500 Kč,
 - 2. při hlavní cestě na dobu 50 roků 200 Kč, na dobu trvání hřbitova 400 Kč,
 - 3. jinde na dobu 50 roků 150 Kč, na dobu trv. hřbitova 300 Kč;
- b) za m² místa pro hrob rodinný
 - 1. při zdi na dobu 25 roků 100 Kč, na dobu 50 roků 200 Kč, na dobu trvání hřbitova 400 Kč,
 - 2. při hlavní cestě na stejné doby 75 Kč, 150 Kč, 300 Kč,
 - 3. jinde za stejných podmínek 50 Kč, 100 Kč, 200 Kč;
- c) za místo pro hrob obyč. pro děti do 14 let na dobu 10 roků
 - 1. při zdi 50 Kč, na dobu 20 roků 100 Kč,
 - 2. při hlavní cestě 40 Kč, na dobu 20 roků 80 Kč,
 - 3. při vedlejší cestě 30 Kč, na dobu 20 roků 60 Kč,
 - 4. v druhé řadě oddělení 20 Kč, na dobu 20 roků 40 Kč,
 - 5. jinde 10 Kč, na dobu 20 roků 20 Kč;
- d) za místo pro hrob obyčejný pro osoby přes 14 roků stáří
 - 1. při zdi na dobu 10 let 100 Kč, na dobu 20 let 200 Kč,
 - 2. při hlavní cestě na dobu 10 let 80 Kč, na dobu 20 let 160 Kč,
 - 3. při cestě vedl. na dobu 10 let 60 Kč, na dobu 20 let 120 Kč,
 - 4. v druhé řadě odd. na dobu 10 let 40 Kč, na dobu 20 r. 80 Kč,
 - 5. jinde na dobu 10 let 20 Kč, na dobu 20 roků 40 Kč;
- e) za místa pro náhrobky
 - 1. pro pomník k hrobce na dobu 50 roků: při zdi 500 Kč, při hlavní cestě 400 Kč, jinde 200 Kč, na dobu trvání hřbitova za stejných podmínek 100 Kč, 800 Kč a 40 Kč,
 - 2. pro pomník k hrobu rodinnému na dobu 25 roků: při zdi 250 Kč, při hlavní cestě 200 Kč, jinde 100 Kč, na dobu 50 roků za stejných podmínek 500 Kč, 400 Kč a 200 Kč, na dobu trvání hřbitova 1000 Kč, 800 Kč a 400 Kč,
 - 3. pro pomník k hrobu dětskému na dobu 10 roků podle stej-

ných zásad, jako stanoveny jsou poplatky za místa pro hroby dětské [lit.)] 50 Kč, 40 Kč, 30 Kč, 20 Kč a 10 Kč, na dobu 20 roků poplatky dvojnásobné, pro kříž s podezdívkou poplatky poloviční,

4. pro pomník ke hrobu osoby přes 14 roků stáří podle stejných zásad na dobu 10 let 100 Kč, 80 Kč, 60 Kč, 40 Kč a 20 Kč, na dobu 20 roků poplatky dvojnásobné, pro kříž s podezdívkou poplatky poloviční,

5. za m² místa pro desku na zeď k hrobce na dobu 50 roků 10 Kč, na dobu trvání hřbitova 200 Kč, k hrobu rodinnému na dobu 25 roků 50 Kč, na dobu 50 roků 100 Kč, na dobu trvání hřbitova 200 Kč, k hrobu dětskému na dobu 10 roků 15 Kč, na dobu 20 roků 30 Kč, k hrobu osoby přes 14 roků stáří na 10 roků 20 Kč, na 20 roků 40 Kč;

f) za m² místa pro popelnice

1. při zdi na dobu 10 roků 100 Kč, na dobu 20 roků 200 Kč, na dobu 25 roků 250 Kč, na dobu 50 roků 500 Kč, na dobu trvání hřbitova 1000 Kč,

2. při hlavní cestě za stejných podmínek 75 Kč, 150 Kč, 200 Kč, 400 Kč a 800 Kč,

3. jinde za stejných podmínek 50 Kč, 100 Kč, 125 Kč, 250 Kč 500 Kč;

g) za obnovu užívacího práva na všechna dočasná místa pod a). až f) jmenovaná na další stejnou dobu, t. j. na dalších 10, 20, 25 nebo 50 roků platí se stejné poplatky, jako za propůjčení míst těch na prvních 10, 20, 25 nebo 50 roků;

h) za převod užívacího práva na místa pro hroby rodinné a pro hrobky na dobu trvání hřbitova propůjčené na osoby jiné (cizí) platí se 50% příslušného poplatku za místo;

i) za propůjčení hrobky obecní k prozatímnímu uložení zemřelého: za rakev a den 2 Kč;

k) za použití umrlčí komory k uložení zemřelého před pohřbením: za dítě do 14 let stáří 25 Kč, jinak 50 Kč, za použití této komory k neúřední pitvě 100 Kč;

l) za vykopání, zasypání a první úpravu hrobu rodinného 200 Kč, dětského 50 Kč, jiného 100 Kč;

m) za pohřbení do hrobky nebo do hrobu rodinného za každou rakev 100 Kč, do hrobu dětského 25 Kč, jiného 50 Kč, za uložení popelnice 75 Kč;

n) za exhumaci 200 Kč.

§ 3.

Poplatky je povinen platiti, kdo žádá za úkon poplatku podrobený, po případě kdo po zákonu jest povinen hraditi náklady

pohřební. Obecní chudí jsou od poplatků osvobozeni. Obecní rada může s výhradou dodatečného schválení obecním zastupitelstvem poplatky v jednotlivých, zřetele hodných případech snížit nebo i zcela prominouti.

§ 4.

Poplatky předpisuje a vybírá obecní starosta nebo orgán obcí k tomu stanovený a odvádí je do obecní pokladny. Poplatky jsou splatny zároveň se žádostí za provedení toho kterého úkonu. O zaplacení poplatků vydá se poplatníkovi v každém případě náležitě upravená stvrzenka. Obecní úřad vydá pak orgánům hřbitovní správy poukaz k provedení úkonů, jež byly zaplacený. Stvrzenka a poukaz slouží za průkaz, že poplatky byly řádně zapraveny.

Byla-li straně poskytnuta lhůta k placení, nutno okolnost tu v poukazu vyznačiti. Dozor nad správným placením poplatků vykonává obecní rada neb orgán obcí k tomu ustanovený.

§ 5.

Proti vyměření poplatků podati lze odvolání k obecnímu zastupitelstvu, a z jeho rozhodnutí lze se odvolati k bezprostřednímu úřadu dohlédacímu, jehož rozhodnutí je konečné. Odvolání je podati u obecního úřadu do 14 dnů, počínajíc dnem, jenž následuje po dni vyrozumění. Odvolání nemá účinku odkládacího.

§ 6.

Kdo vědomě a úmyslně podnikne něco, aby se vyhnul placení poplatků nebo docílil nižší jich výměry, bude potrestán, pokud nejde o činy, spadající do pravomoci řádných soudů, příslušným finančním úřadem (§ 43 zák. č. 329/1921 Sb. z. a n.) peněžitou pokutou od 2 Kč do 100 Kč. Kdo přestupků těch dopustí se bez úmyslu vyhnouti se placení poplatků nebo jinakým způsobem jedná proti ustanovením těchto pravidel, bude potrestán pokutou pořádkovou, kterou ukládá obec ve vlastním oboru působnosti. Pokuty plynou do chudinského fondu obce.

§ 7.

Poplatky, po případě pokuty včas nezapravené vymáhá obecní starosta. O vymáhání a řízení exekučním platí též ustanovení jako pro vymáhání nezaplacených daní přímých.

§ 8.

Z částek platů, které jakýmkoli způsobem nebyly včas zapraveny, platíti jest 6procentní úroky z prodlení, či í-li poplatek v tom kterém jednotlivém případě vyměřený aspoň 50 Kč.

§ 9.

O promlčení poplatků platí stejná ustanovení jako o promlčení daní přímých.

§ 10.

Poplatky plynou do obecní pokladny a výnosu jejich jest užití k úhradě nákladů na zřízení a udržování obecního hřbitova.

Poznámka.

Pro hřbitovy, společné několika obcím, upraví se nadpis, úvod a § 10 pravidel takto:

Vzorná pravidla pro vybírání obecních poplatků za používání obecního hřbitova v . . . společného obcím . . .

Zemský (okresní) výbor v . . . povolil (nařídil) výnosem ze dne . . . č. . . podle ustanovení § 28 zákona ze dne 12. srpna 1921 č. 329 Sb. z. a n. — § 3 (§ 10) zák. ze dne 15. června 1927 č. 77 Sb. z. a n. — aby obec . . . s platností ode dne . . . do dne . . . vybírala za používání obecního hřbitova společného obcím obecní poplatky hřbitovní podle těchto pravidel:

§ 15.

Poplatky odvádějí se do pokladny obce . . . a jejich výnosu jest užití k úhradě nákladů na zřízení a udržování společného hřbitova.

§ 16. Všeobecná ustanovení.

Hřbitov jest místo posvátné a proto se zapovídá vše, co by posvátnosti hřbitova bylo na úkor; zejména jest zakázáno všeliké neslušné chování, kouření z dýmek a doutníků, bráti s sebou psy, všeliký prodej neb obchod, výklady ozdob náhrobních, dětské hry, šlapání po hrobech, trhání květin náhrobních, všeliké žebrání a podobně.

§ 17.

Tento hřbitovní řád nabývá platnosti schválením okresního úřadu v N.

Obecní úřad v N. dne

(Patronátní úřad v N., farní úřad v N., obecní úřad v N. N.
dne .)

Vzorec při řízení konkurenčním.

I.

P a t r o n á t n í ú ř a d v

Čís.

Věc: Kostel a fara v
— stavební opravy.

Datum.

Přílohy: Rozpočet.

Okresnímu úřadu

Na kostele a faře v . . . jest nutno provést stavební opravy v přiloženém rozpočtu blíže uvedené, které vyžadují celkového nákladu

Kč h.

Jelikož kostelní jmění nevykazuje přebytků k tomuto účelu postačitelých a příjmy beneficiátovy nepřesahují zákonné kongruy, žádá se, aby bylo za účelem úhrady tohoto nákladu zavedeno konkurenční řízení ve smyslu § 57 zákona ze dne 7. května 1874 čís. 50 ř. z.

Patronátní komis

II.

O k r e s n í ú ř a d v

I. exp.

Čís.

Věc: Kostel a fara v
— stavební opravy.

Ctěnému patronátnímu úřadu

K tamnímu podání z . . . ustanovuji komisionelní řízení v . . . na . . . Tímto řízením bude zjištěna nutnost a účelnost navrhovaných stavebních oprav na kostele a farní budově v . . . a bude rozhodnuto o způsobu jejich úhrady.

Žádá se, aby byl k tomuto řízení vyslán zástupce tamního úřadu.

II. (na opis exp. I.)

Důstojnému farnímu úřadu

k vědomosti.

III. (na opis exp. I.)

Obecnímu úřadu

na vědomí s podotknutím, že jest politická obec podle min. výnosu z 31. prosince 1877 ř. z. č. 5 z r. 1878 povinna římské katolíky zastupovati, jejich společné záležitosti obstarávati, zejména však se usnášeti o jejich povinnosti přispívati na účely římsko-katolického kultu a tyto příspěvky vybírat. Nechť se tudíž dostaví k tomuto řízení pan starosta neb jeho zástupce, opatřený plnou mocí (§ 2, 7 a 867 o. z. a § 92 od. 2., 31. od. 5., 73 a 88 obec. zřiz.).

Exped. I.—III. na doručenky.

III.

Protokol

sepsaný dne v v přítomnosti podepsaných.

Předmětem jest konkurenční řízení, vypsané okresním úřadem v výměrem z číslo . . ., za účelem zjištění nutnosti a účelnosti stavebních oprav na kostele a farní budově v jakož i rozhodnutí o způsobu jejich úhrady.

Komise prohlédla všechny budovy v úvahu přicházející a zjištěla, že se nacházejí v tomto stavu

Vzhledem k tomuto zjištění jest nutno provést všechny opravy v rozpočtu uvedené, t. j.

Vylučují se však opravy, ježto byly beneficiátem a jeho služebnictvem zaviněny; rovněž tak se vylučuje zasklení tabulek okenních, oprava rámu a podlahy, výprava kamen, dveří a zámků, protože jsou to vesměs opravy menší, jež si musí každý nájemník hraditi sám. (Beneficiát přispívá k úhradě oprav na faře a hospodářských budovách při časovném přebytku od 200 do 400 Kč $\frac{1}{10}$ celkového nákladu,

od 600 do 800 Kč $\frac{1}{3}$ celkového nákladu,

od 1000 do 1200 Kč $\frac{1}{4}$ celkového nákladu,

od 1400 do 1600 Kč $\frac{1}{3}$ celkového nákladu,

od 1800 a výše $\frac{1}{2}$ celkového nákladu.

dekret dvorské kanceláře z 18. dubna 1806 číslo 22.616 ai 1805 a oběžník česk. zemského gubernia z 23. května 1806 č. 14.774.

Rozpočet byl tedy upraven celkovou částkou .	Kč	h,
z čehož připadá na hmoty a práce řemeslné	Kč	h,
na dovozy a práce ruční	Kč	h.

Zástupcem patrona byly pak komisi předloženy zádušní účty za poslední tři léta a bylo vzato k vědomosti, že nevykazuje kostelní jmění žádných přebytků a nemůže ho býti k jiným účelům než k úhradě běžných výdajů použito. Dále bylo na základě upravené fase beneficiátovy zjištěno, že jeho příjmy nepřesahují zákonné kongruy a že není tudíž povinen přispívati k úhradě oprav na faře a hospodářských budovách.

Předsedající vyzval účastníky ve smyslu § 57 zákona ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z., aby učinili vhodné návrhy na úhradu a pokusil se rozřešiti tuto otázku dobrovolnou dohodou. Dohody však docíleno nebylo.

Proto upozornil předsedající účastníky na to, že bude nutno hraditi celý náklad konkurencí, t. j. rozvrhnouti jej mezi patrona a přifařené a sice bude hraditi patron hmoty a práce

řemeslné a přifaření dovozy a práce nádenické, při čemž mohou tito plniti svou povinnost buď in natura nebo v penězích (dvor. kanceláře dekret ze dne 24. června 1840 čís. 19.665).

Na to prohlásil zástupce patrona:

Zástupci přifařených pak prohlásili:

Tím bylo řízení skončeno a protokol všemi účastníky podepsán.

IV.

O k r e s n í ú ř a d

Čís.

Věc: Kostel a fara v
— stavební opravy.

I. Ctěnému patronátnímu úřadu v

II. Důstojnému farnímu úřadu v

III. Obecnímu úřadu v

Při komisionelním řízení, konaném v
dne . . . bylo zjištěno, že jest nutno provést
stavební opravy na kostele a faře v a to:
(z protokolu):

Dle přezkoušeného rozpočtu budou tyto opravy vyžadovati		
přibližně celkového nákladu	Kč	h, z čehož
připadá na hmoty a práce řemeslnické	Kč	h,
na dovozy a práce nádenické	Kč	h.

Pro nedostatek jiných prostředků úhradních jsou povinni hraditi tento náklad patron a přifaření a sice hradí patron hmoty a práce řemeslné a přifaření dovozy a práce nádenické podle míry přímých daní (vyjma daně důchodové).

Jakmile budou tyto stavební opravy provedeny a příslušným státním stavebním technikem převzaty, bude přesně stanoveno, kolik připadá na patrona a jednotlivé přifařené obce.

Z tohoto rozhodnutí lze se odvolati u zdejšího úřadu k zemskému úřadu v Praze do 15 dnů, počínajíc dnem po doručení následujícím.

Exp. I.—III. na doručenky,
k exp. I. připoj. adjustované rozpočty.

V.

O k r e s n í ú ř a d v

Čís.

Věc: Kostel a fara v
— stavební opravy.

Datum.

Ctěnému patronátnímu úřadu

v

Protože nabytí zdejší výměr z . . . číslo .
právní moci, žádám tamní úřad, aby práce na kostele a faře
v zadal a jakmile budou provedeny, sem o tom
podal zprávu a předložil účty k dalšímu řízení.

Rada politické správy:

VI.

P a t r o n á t n í ú ř a d v

Čís.

Věc: Kostel a fara v
— stavební opravy.

Datum.

Přílohy: Účty.

Okresnímu úřadu

v

Vzhledem k tamnímu výměru z . . . sdě-
luje se, že byly již stavební opravy na kostele a faře v . . .
provedeny, současně se předkládají příslušné účty a žádá
provedení kolaudačního řízení.

Patronátní komisař:

VII.

O k r e s n í ú ř a d v

Čís.

Věc: Kostel a fara v
— stavební opravy.

I. Ctěnému patronátnímu úřadu v

II. Důstojnému farnímu úřadu v

III. Obecnímu úřadu v

Vzhledem k tomu, že byly stavební opravy na kostele a faře
v již provedeny, ustanovuje se kolaudační řízení
na

Exp. I.—III. na doručenky.

VIII.

Protokol

sepsaný dne . . . v . . . v přítomnosti podepsaných.
Předmětem jest kolaudace stavebních oprav, provedených na
kostele a faře v . . . , vypsaná okresním úřadem
. . . číslo . . . bylo k tomu použito jen do-
brých hmot.

Předložený účet byl pak přezkoušen a částkou	Kč	h
správným shledán; z toho připadá na hmoty a		
práce řemeslné	Kč	h
na dovozy a práce nádenické	Kč	h
K tomu prohlašuje zástupce patrona:		

Zástupci přifařených pak prohlašují:

Tím bylo řízení skončeno a protokol všemi účastníky podepsán.

IX.

Okresní úřad

Čís.

Věc: Kostel a fara v
— stavební opravy.

Datum.

Obecnímu úřadu

v

Budiž sem neprodleně zaslán přesný seznam:

1. všech římských katolíků v obvodu tamní obce dne . . .
(den, kdy byla nutnost stavebních oprav komisionelně zji-
štěna) bydlících;
2. všech římských katolíků, sice mimo tamní obec bydlících,
kteří však mají v tamní obci nemovitosti nebo podniky,
přímým daním podléhající;
3. všech právnických osob, společností a společenstev, jež
nesledují dle svých stanov účely jiných vyznání, pokud mají
v tamní obci nemovitosti neb podniky, přímým daním pod-
léhající (zák. z 31. prosince 1894 č. 7 ř. z. z r. 1895, § 1),
aby byla mezi ně rozvržena tangenta přifařenecká v částce
. . . Kč . . . h z celkového nákladu . . . Kč . . . h za opravy
na kostele a faře v . . . jichž nutnost byla
zdejší výnosem z . . . číslo . . . uznána.

Rada politické správy:

X.

O k r e s n í ú ř a d

Čís.

Věc: Kostel a fara v
— stavební opravy.

Datum.

Bernímu úřadu

Žádá se, aby byly v připojeném seznamu uvedeny přímé daně vyjma daně důchodové (tedy daň pozemková, domovní, všeobecná výdělková, zvláštní výdělková bez přírážky rentabilní a likvidační, daň rentová, pokud se vybírá přímo a daň z vyššího služného, zák. z 15. června 1927 č. 76 a 77 Sb. z. a n.), jež byly jednotlivým tam uvedeným subjektům v roce (rok před zjištěním nutnosti stavebních oprav) předeepsány.

Rada politické správy:

XI.

O k r e s n í ú ř a d v

Čís.

Věc: Kostel a fara v
— stavební opravy.

- I. Ctěnému patronátnímu úřadu
- II. Důstojnému farnímu úřadu v
- III. Obecnímu úřadu v

Zdejším výměrem . . . číslo . . . bylo rozhodnuto, že jsou povinni nésti náklad za opravy na kostele a faře v pokud jde o hmoty a práce řemeslnické, patron a pokud jde o dovozy a práce nádenické, přířazení.

Při kolaudačním řízení, konaném dne bylo zjištěno, že byly všechny tyto práce náležitě provedeny a že si vyžádaly dle přezkouš. účtu celkového nákladu . . . Kč . . . h; z toho hradí patron náklad za hmoty a práce řemeslnické v částce Kč . . . h a přířazení dovozy a práce nádenické v částce Kč . . . h.

Tangenta přířařenecká rozvrhuje se pak na základě výkazu přímých daní (vyjma daně důchodové), předeepsaných poplatníkům kům dle zákona z 31. prosince 1894 č. 7 ř.. z. z r. 1895 § 1 v úvahu přicházejícím (pokud jde o právnické osoby, společnosti a spole-

členstva, bere se za základ pouze ta část daní, těmito subjekty placených, jež odpovídá poměru počtu katolíků k počtu veškerého obyvatelstva v dotyčné katastrální obci), dle jednotlivých obcí, takže připadá na obec

—	Kč	h,
	Kč	h,
—	Kč	h,

(Suma přímých daní — vyjma daně důchodové — placených celou farní osadou t. j. všemi katolíky a subjekty v § 1 zákona z 31. prosince 1894 č. 7 ř. z. z r. 1895 uvedenými (D) má se k sumě těchto daní placených katolíky a ostatními předem uvedenými subjekty té které obce politické (d), jako celá tangenta přífařenecká (T) k příspěvku připadajícímu na katolíky a předem uvedené subjekty té které obce politické (t) $D:d = T:t$.)

Panu starostovi se ukládá, aby částku, na tamní obec připadající, rozvrhl mezi římské katolíky v tamní obci bydlící, římské katolíky, jež mají v tamní obci nemovitosti nebo podniky přímým daním podléhající a právní osoby, společnosti a společenstva, jež nesledují dle svých stanov účely jiných vyznání, pokud mají v tamní obci nemovitosti neb podniky, přímým daním podléhající.

Připomínám však, že není přípustno výdaj na přífařeneckou tangentu zařaditi do obecního rozpočtu.

Z toho výměru lze se odvolati u zdejšího úřadu k zemskému úřadu v Praze do 15 dnů, počínaje dnem po doručení následujícím.

Exp. I.—III. na doručenky,

k exp. I. připojiti adjustované účty.

—□—

**Zákon ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z.,
jímž se vydávají ustanovení o úpravě zevnitřních
právních poměrů církve katolické.**

S přivolením obou sněmoven rady říšské vidí se
Mi naříditi takto:

Č l á n e k I. Patent ze dne 5. listopadu 1855 (čís.
195 zák. říšsk.) dle celého obsahu svého jest zrušen.

Č l á n e k II. Zevnitřní poměry církve katolické
upravují se ustanoveními níže uvedenými.

Č l á n e k III. Tento zákon nabude působnosti dnem
svého vyhlášení.

Č l á n e k IV. Ministrovi záležitostí duchovních a
vyučování a ministrům záležitostí vnitřních a práv
uloženo jest, aby tento zákon ve skutek uvedli.

V Budíně a Pešti, dne 7. května 1874.

F r a n t i š e k J o s e f m. p.

A u e r s p e r g m. p. L a s s e r m. p. S t r e m a y e r
m. p. G l a s e r m. p.

**Ustanovení,
jimiž se upravují zevnitřní právní poměry církve
katolické.**

I. Co se týče církevních úřadů a obročí.

§ 1. Pro způsobilost nabytí církevních úřadů a ob-
ročí rozhodny jsou zákonové státní a nařízení cír-

kevní v mezích těchto zákonů platnost mající, a v případech zvláštních listiny zakládací.

§ 2. Stát žádá na tom, kdo chce dojítí nějakého církevního úřadu nebo obročí:

aby byl rakouským občanem státním,

aby byl, co mravnosti a státního občanství se týče, bezúhonného chování, a

aby měl zvláštní způsobilost, kteréž je k dosažení jistých církevních úřadův a obročí podle zákonů státních potřebí.

Týchž vlastností vyhledává se také na duchovních, kteří se povolají k zastupování těchto úřadův, k jich dočasné správě aneb k pomáhání při nich.

§ 3. Stolice arcibiskupské a biskupské, též místa kanovnícká na veškerých kapitolách budou se obsazovati a biskupští generální vikáři budou se jmenovati týmž způsobem jako posaváde.

Nezakládá-li se obsazení některého místa na zeměpanském jmenování aneb na volbě kanonické, zeměpánem potvrzené, tedy budiž osoba pro některý z jmenovaných úřadů církevních určená oznámena státní správě záležitostí duchovních.

Přes odpor správy této (§ 2.) nemůže se místo obsaditi nebo osoba jmenovati.

§ 4. V příčině církevních úřadů a obročí, jichž propůjčovati přísluší biskupům diecesánským, zůstává se právo ze zvláštních titulů moci státní nebo někomu jinému příslušející, pojmenovati osobu, kteréž se má úřadu církevního aneb prebendy církevní propůjčiti.

Všechny církevní úřady a obročí tohoto způsobu, jež nejsou postaveny pod patronát soukromý a jsou nadány zcela nebo z větší části z pokladny státní, z náboženského fondu nebo z jiných důchodů veřejných, propůjčiti se mohou jedině po presentaci, mocí státní vykonané.

Kterými orgány se toto právo presentační v každém případě má vykonávat, ustanoví se způsobem nařizovacím.

§ 5. K obsazení uprázdněných míst kanovnických a obročí duchovenstva světského, s nimiž spojena je správa duchovní, vypsán buď konkurs.

Zevrubnější ustanovení o tomto konkursu vydají se způsobem nařizovacím po vyslyšení biskupů.

§ 6. Propůjčuje-li biskup nějakého místa volně aneb má-li presentaci někdo jiný nežli císař nebo některý úřad zeměpanský anebo zřizuje-li se zástupce nějakého vtěleného obročí farního, povinen jest biskup oznámiti osobu k tomu vyhlédnutou úřadu zemskému.

Tomuto úřadu přísluší právo oznámiti biskupovi své námitky s udáním důvodů (§ 2).

Neučiní-li úřad zemský ve 30 dnech, když mu byla osoba oznámena, žádných námitek proti ní, může osoba dotčená bez závady býti dosazena nebo vtělené obročí obsazeno.

Z námitek od úřadu zemského učiněných může se biskup odvolati k ministrovi záležitostí duchovních.

Nedá-li ministr odvolání místa, nemůže se duchovní dosaditi ani obročí obsaditi.

§ 7. Dosazovati osoby k církevním úřadům a obročím jmenované v práva duchovní s těmito úřady a obročimi spojená náleží příslušným vrchnostem církevním.

Uváděti je v příjmy s těmito úřady a obročimi spojené náleží státní správě záležitostí duchovních za spolupůsobení biskupů a osad farních a, pokud jsou tyto úřady a obročí postaveny pod patronát soukromý, také za účastenství církevních patronů.

Způsob tohoto spolupůsební ustanoví se nařízením zvláštním po vyslyšení biskupů.

§ 8. Pozbude-li některý držitel církevního úřadu

nebo církevního obročí rakouského občanství aneb byl-li vinným uznán nějakým zločinem vůbec nebo nějakým činem trestným ze zjištěnosti, proti mravopočestnosti aneb vzbuzujícím veřejné pohoršení, může státní správa záležitostí duchovních žádati, aby byl z úřadu nebo z obročí odstraněn.

Choval-li se některý duchovní správce tak, že by další pobyt jeho v úřadě církevním byl veřejnému řádu na škodu, může státní správa záležitostí duchovních žádati, aby byl od vykonávání úřadu církevního odstraněn.

Ustanovení tato vztahují se také k oněm duchovním, kteří se povolají k zastupování těchto úřadů neb k dočasné jich správě nebo k pomáhání při nich.

Jestliže církevní vrchnosti žádosti vlády v přiměřené lhůtě nevyhoví, pokládány buďte úřad nebo obročí, co státu se týče, za uprázdněné, a vláda přihlížej k tomu, aby práce, zákony státními na řádného správce duchovního vznešené, byly vedeny někým jiným od ní ustanoveným dotud, až bude dotčený úřad církevní způsobem od státu uznaným znovu obsazen.

Rovněž tak dlužno zachovati se, kdyby řádný duchovní správce z nějaké jiné příčiny prací výše naznačených nevykonával.

§ 9. Stane-li se samostatný světský správce duchovní ke službě neschopným, rozhodnuto buď ve shodě příslušného úřadu státního s církevním úřadem, má-li se zřídit provisor (administrátor) nebo kněz výpomocný, anebo má-li se správce duchovní ke službě neschopný obročí vzdáti a vzíti se mezi deficienty.

§ 10. Nemůže-li některý duchovní funkcionář kromě případu v § 9 uvedeného pro nějakou překážku úřadu svého spravovati, má příslušná církevní vrchnost včas náležité opatření učiniti.

Má-li se z příčiny takového opatření na nějakém

fondy veřejném nebo pod veřejnou správou postaveném žádati nějaké pomoci, anebo jde-li o trvalé obtížení obročí, potřebí k tomu opatření státního přivolení.

Ve příčině provisorů (administrátorů) některého církevního úřadu (komendy atd.) stále ustanovených dlužno užiti ustanovení §§ 6 a 8.

§ 11. Kdykoliv se některý úřad nebo některé obročí církevní uprázdní, oznámeno to buď ihned úřadu zemskému.

§ 12. Každý uprázdněný úřad církevní a každé uprázdněné obročí obsaditi se má vůbec do roka, ode dne uprázdnění počítajíc.

V případech zvláštních může se tato lhůta s přivolením úřadu zemského prodloužiti.

§ 13. Smlouvy soukromé a posloupnost v nějaký církevní úřad nebo obročí jsou neplatné.

II. Co se týče vykonávání církevní úřední moci a správy duchovní.

§ 14. Arcibiskupové, biskupové a vikáři biskupští spravují vnitřní záležitosti církevní svých diecésí dle nařízení církevních, pokud tato nařízení neodporují zákonům státním.

§ 15. Bez újmy práva biskupův, udělovati svěcení, propůjčící se titulu stolního z náboženského fondu jenom takovým duchovním, kteří jsou způsobilí nabýti úřadův církevních (§ 2).

§ 16. Biskupové jsou povinni, sděliti svá vynešení (nařízení, instrukce, listy pastýřské atd.) současně s jich vyhlášením na vědomí politickému úřadu zemskému.

§ 17. Shledá-li vláda, že jsou některému nařízení církevnímu, týkajícímu se veřejných služeb Božích,

na překážku ohledy veřejné, nechť nařízení to zakáže.

§ 18. Církevní moci úřední užití lze jediné proti osobám k církvi příslušejícím, a nemůže se jí užívat k tomu konci, aby se někomu překáželo, zachovávat zákony a úřední nařízení nebo užívat volně práv státoobčanských.

§ 19. Při vykonávání církevní moci úřední nelze užívat zevnitřního donucování.

§ 20. Ku zřizování nových diecézí a osad farních, ku změně v hranicích diecézí a farních osad již zřízených, též ku zřizování, rozdělování nebo ku spojení obročí potřebí jest státního schválení.

§ 21. Změní-li se obvod farní, pozbude posavadní farář práva ku všelikým dávkám, k nimž přifaření jako takoví byli povinni, pokud tomu není jinak z důvodů práva soukromého anebo pokud při změně farního obvodu nebylo nic jiného umluveno.

Za stejných obmezení dlužno všude, kde posud přes provedenou změnu obvodu farního právo na takové dávky dřívějšímu faráři zůstalo, právo to přenést však bez újmy osobního práva nynějšího faráře k dávkám těm.

§ 22. Státní správa záležitostí duchovních může po vyslyšení ordinariátu učiniti změnu v dotaci úřadů správy duchovní, když se tím některý fond veřejný zproští nějakého břemena bez újmy řádné kongruy a beze změny nařízení fundačního. Však taková opatření mají se kromě zvláštních případů činiti jen tehda, když nastane změna v osobě správce duchovního.

§ 23. K dobývání dávek nebo ku konání jiných povinností k účelům církevním, jež příslušníkům církevním s přivolením vládním byly uloženy, povoluje se exekuce politická.

To platí také o stálých poplatcích za církevní

ohlášky, oddavky a pohřby (o štole), jakož i za písemné vyřízení farního úřadu.

Ti, kdož požívají práva chudých, jsou těchto poplatků zproštěni.

§ 24. Vláda má právo, změnití církevní řád štolní, vyslyševši biskupy.

§ 25. Zpravidla nesmí žádný úkon farního úřadu záviseti na předchozím zaplacení poplatku štolního.

Toliko žádá-li se za nějaký úkon ve formě, za kterou je vyměřen vyšší poplatek nežli je štola nejnižší (na př. za asistenci několika kněží při pohřbu), má se poplatek vyšší k požádání zaplatiti napřed.

Při písemných vyřízeních farního úřadu může se předem žádati zaplacení potřebného snad kolku.

§ 26. Jednání proti řádu štolnímu tresce se úřadem správním po vyslyšení ordinariátu pokutou peněžitou až do 1000 zl., ač nehodí-li se ten případ k řízení soudu trestního.

Zároveň s pokutou vyřkne se, jakou náhradu viník má dáti; výrok o náhradě může se exekucí ve skutek uvést.

Dopustil-li by se některý duchovní takového přestupku znovu, může státní správa záležitostí duchovních žádati, aby byl odstraněn od vykonávání svého církevního úřadu (§ 8).

(§§ 23, 24, 25 a 26 jsou, pokud se týče ustanovení o štole, zrušeny § 6 zákona ze dne 25. června 1926 č. 122 Sb. z. a n.)

§ 27. Kromě případu, uvedeného v § 23, propůjčí se provádění církevních nařízení a rozhodnutí v těchto případech a jen tímto způsobem pomoci státní:

a) bylo-li by k sesazení nebo odstranění některé osoby z církevního úřadu nebo z církevního obročí, nařízenému vrchností církevní v mezích její moci úřední, třeba nějakého zevnitřního opatření, může

úřad zemský toto opatření, pokud jest toho potřeba, k požádání církevní vrchnosti provést, bylo-li před vynesením nálezu provedeno řádné řízení, a neodporuje-li ten nález ani zákonům státním ani nařízením církevním ve státě platným;

b) též se může vrchnostem církevním, chtějí-li proti některému duchovnímu zavést vyšetřování církevní, k provedení jeho potřebné snad pomoci státní propůjčiti, když, žádající za tuto pomoc, zároveň prokáží, že zamýšlené vyšetřování je dle práva a odůvodněné.

Osoby, které nenáleží k duchovenstvu katolickému, vyslyšati může jedině úřad státní.

§ 28. Byl-li opatřením vrchnosti církevní porušen nějaký zákon státní, může ten, kdo se má ve svém právu za zkrácena, obrátiti se k úřadu správnímu, kterýž, nenáleží-li věc k pořadu práva civilního nebo trestního, má pomoc opatřiti; náleží-li věc k pořadu práva, může učiniti prozatímné opatření.

§ 29. Zavede-li soud proti některému katolickému duchovnímu vyšetřování pro nějaký zločin, přečin nebo přestupek, má to oznámiti vrchnosti církevní, která nad tímto duchovním vykonává kázeň církevní.

Též vrchnosti má se také sděliti rozsudek i s důvody.

Při zatčení duchovních katolických a jich věznění šetřeno buď všeho toho, čeho vyhledává vážnost jich stavu náležející.

III. Co se týče katolicko-theologických fakult a vzdělávání kandidátů stavu duchovního.

§ 30. Jak mají býti zařízeny fakulty katolicko-theologické, ustanoví se zvláštním zákonem.

Týmž způsobem se ustanoví, pokud stát předpisuje

v příčině kandidátů stavu duchovního zvláštní způsob vzdělávání.

IV. Co se týče společenstev klášterních.

§ 31. Co se dotýče zevnitřních právních poměrů společenstev klášterních v církvi katolické, mají platnost nařízení zvláštní v příčině takových společenstev vůbec vydaná.

V. Co se týče církevního patronátu.

§ 32. Poměry patronátní uspořádají se zvláštním zákonem. Až do té doby zachovají v příčině těchto poměrů platnost nařízení posavadní.

Při uvažování však každého případu spravovati se jest povždy pravidlem, že břemena patronátní vzta-
hují se toliko k jistému kostelu a k jistému obročí pod patronát postavenému a že se nemohou zvětšiti, kdyby se rozmnožily duchovní potřeby osady k to-
muto kostelu neb k tomuto obročí příslušející.*)

*) Zákon čís. 93 ze dne 27. května 1931, kterým se mění a doplňují předpisy o právním poměru k přidělené půdě (Malý zákon přidělový), obsahuje v § 5 (2) toto: Ustanovení o patro-
nátních právech a břemenech při výměře nabyté půdy do 30 ha,
pak o závazku podrobiti svůj svobodný majetek zcelovacímu ří-
zení a státi se s ním členem melioračního družstva, pozbývají plat-
nosti a jsou-li knihovně zajištěna, mohou na návrh vlastníka býti
vymazána a to patronátní práva a břemena, vykáže-li se potvrze-
ním stát. pozemkového úřadu, že výměra veškeré nabyté půdy
nepřesahuje 30 ha.

(4) Zákonem tímto nic se nemění na konečných rozhodnutích,
dohodách a rozhodnutích o svolení, pokud jimi nebyly nabyva-
telům uloženy závazky nebo omezení ve příčině pachtu, zcizení
a zavazení, pokud tento zákon nestanoví jinak.

Následkem tohoto zákona dosavadní patron, mající pouze 30 ha
půdy, může se zbaviti břemen patronátních. Po tom připadají
břemena patronátní pod ustanovení § 36 zákona ze dne 7. května
1874 čís. 50 ř. z. a úhradu těch břemen jest řešiti jako úhradu
potřeb farní osady.

§ 33. Vzešla-li by rozepře o to, jestli některý kostel nebo některé obročí postaveny jsou pod patronát, aneb má-li biskup právo, sám obročí obsazovati, má v příčině toho řádným postupem instancí rozhodnouti státní správa záležitostí duchovních, slyševši prve úřady církevní.

Jde-li však jen o to, komu přísluší patronát kostela nebo obročí, rozhodne o tom soudce.

§ 34. V příčině rozepří, vzešlých o nějaké dávky neb jiné povinnosti, jichž kdo žádá z příčiny patronátu, přísluší pořadem instancí rozhodovati úřadům, spravujícím záležitosti duchovní.

Toliko kdyby patron dovozoval, že jest dávek neb jiných povinností zcela neb z části zproštěn ze zvláštních důvod soukromého práva, má místo pořad práva, a úřadům správním příslušíoliko učiniti prozatímní snad nutné opatření (§ 56).

VI. Co se týče farních osad.

§ 35. Všichni katolíci téhož obřadu, bydlící v jednom okrsku farním, tvoří dohromady farní osadu.

Všeliká práva a povinnosti nějaké církevní věci se týkající, jež v zákonech jsou přiřknuta, pokud se týče uloženy jsou obcím, příslušejí osadám farním. Toliko práva patronátní mohou příslušet také některé obci místní jako obci místní.

§ 36. Nemá-li některá farní osada na u h r a ž e n í p o t ř e b v l a s t n í h o j m ě n í nebo není-li tu jiných prostředků církevních, kterých by se k tomu mohlo užítí, tedy rozepsána buď na zapravení jich přírážka na farní osadníky.

§ 37. Jak se mají farní osady zřizovati a zastu-

povati, též jak se mají záležitosti jejich spravovati, ustanoví se šíře zvláštním zákonem.

VII. Co se týče církevního práva majetkového.

§ 38. Co se týče hospodaření s jměním církevním, jest pravidlem, že jmění církevní požívá té ochrany státní, kteréž požívají nadace obecně užitečné. Státní správa záležitostí duchovních má zvláště právo přihlížeti k tomu, aby se základní jmění kostelů a ústavů církevních zachovalo, zjednati si jistotu, zdali toto jmění tu jest, a shledalo-li by se, že něco schází, učiniti, čeho potřebí, aby se to nahradilo.

Stran otázky vlastnictví a jinakých soukromoprávních poměrů ve příčině jmění zádušního a obročního rozhodna jsou ustanovení obecného práva občanského; v případě sporu přísluší rozhodování soudům.

§ 39. Jmění každého kostela a církevního ústavu budiž od jmění obročního odděleno, zvláště o sobě spravováno a účtováno.

§ 40. Právní závazky, které vězí na jmění zádušním nebo obročním, plniti se mají nejprve z užitků, a teprve kdyby užitky nestačily, z podstaty jmění.

Jsou-li tu však kromě jmění zádušního a obročního i jiní povinníci, tedy plněny buďte dotčené závazky jen z té části podstaty jmění, jejichž užitků není potřebí na zapravení běžných potřeb kostela neb obročí; ostatek nechť dají ostatní povinníci dle míry svého závazku.

§ 41. Správa jmění kostelů a ústavů církevních při nich zřízených (fundací a pod.) zařízena buď vůbec tak, aby v ní měl účastenství správce kostela a zastupitelstvo těch, kteří jsou povinni, kdyby jmění

nestačilo, zapravovati náklady na potřeby kostelní, a kteří jsou podpůrně právi ze závazků kostela nebo církevního ústavu.

§ 42. Podle pravidla vyřknutého v § 41 spravovati mají jmění kostelů farních společně správce fary, osada farní a patron kostela.

§ 43. Pravidla, daná v §§ 41 a 42 provedena budou šíře zvláštním zákonem.

§ 44. Správa jmění biskupského, kapitolního a klášterního řídí se bez újmy státního práva dohledacího (§ 38) dle nařízení v té příčině ve statutech vydaných.

§ 45. V mezích ustanovení položených zachovává se biskupům a jich náměstkům účastenství ve správě jmění církevního v jich okrsku se nacházejícího, které jim dle nařízení církevních přísluší, pokud tato nařízení nejsou zákonům státním na odpor.

§ 46. Jmění obroční spravovati náleží duchovním poživatelům obročí pod dohledem patronů a pod vrchním dohledem biskupův a státu (§ 38).

Zákonná nařízení, vydaná o povinnosti osad farních, opatrovati stavení obroční, zachovávají se v platnosti.

§ 47. Nadace pouze církevní spravovati budou i příště orgánové církevní.

Vzešla-li by pochybnost o církevní povaze některé nadace, rozhodne o tom v poslední instanci ministr státní správě záležitostí duchovních.

§ 48. K vysvědčení právních jednání, týkajících se nějakého kostela nebo církevního ústavu, potřebí podpisu správce kostela a nejméně dvou členů zastupitelstva v § 41 jmenovaného.

§ 49. Značné změny s podstatou jmění zádušního,

obročního nebo nadačního oznámeny budtež ihned státní správě záležitostí duchovních.*)

§ 50. V příčině ukládání na úrok jmění zádušního a obročního, též jmění církvních ústavů (nadací a pod.) rozhodny jsou co do způsobu ukládání a podmínek zjištění předpisy, vydané ku prospěchu osob pod zvláštní ochranou zákonů postavených.

Mají-li sobě vzájemně pomáhati kostely téže diecése, může se po úmluvě státní správy záležitostí duchovních a ordinariátů z příčin zvláštního zřetel hodných učiniti z tohoto pravidla výjimka.

§ 51. Předpisy nařízení ministerských ze dne 20. června 1860 (č. 162 zák. říš.) a ze dne 13. července 1860 (č. 175 zák. říš.) o prodeji a zavazování jmění katolických kostelů, obročí a duchovních ústavů, mají i přístě platnost, až na to, že k takovému prodeji neb zavázání potřebí jest schválení kurie papežské.

§ 50. Až do vydání zvláštních zákonů o spravování jmění zádušního a obročního (§§ 37 a 43) ustanoví se to, čeho k uvedení tohoto zákona ve skutek bude potřebí, způsobem nařízení.

§ 53. Pomine-li některé církevní společenstvo nebo ústav, mající své samostatné jmění, případne jmění to fondu náboženskému, ač není-li nějakým nařízením nadačním ustanoveno, jak se ho má užíti.

§ 54. Může-li se dle toho, co z důchodů církevního jmění po mnohá léta přebude, s jistotou míti za to, že jmění k účelům církevním věnovaného v plné míře nebude potřebí, tedy může státní správa záležitostí duchovních p o v y s l y š e n í o r d i n a r i á t u n a-

*) Dle dvorního dekretu z 2. září 1800 č. 2456 Sb. pol. zák. č. 104 ručí patron soukromý za schodky kostelních patronátních účtů. — Dle guberniálního dekretu z 24. září 1800 č. 30.564 Jaksch, svazek 3., str. 402/403 — ručí v prvé řadě patron za přechovávání a správu kostelní pokladny. Ovšem jest mu volno hojiti se na svých úřednících, eventuelně na beneficiátu.

říditi, aby části jmění, přiměřené průměrnému ročnímu přebytku, užilo se k jiným účelům církevním, k jichž uhrazení není dostatečného nadání.

Však v případě takovém má sobě počínáno býti tak, aby žádná osoba církevní nebyla zkrácena v právu k požitkům, kteréhož byla již nabyta.

V nížádném pak případě nesmí opatřením takovým porušeno býti, co zřejmě ustanoveno bylo listinou nadační.

§ 55. V příčině rozepří, vzešlých o povinnost, přispívati k účelům náboženským, rozhodují úřadové správní řádným postupem instancí o tom, žádá-li se příspěvek takový na někom z obecného důvodu příslušnosti k některé osadě církevní, žádá-li se však příspěvek tento z nějakého zvláštního titulu, rozhodují o nich soudové.

Pak-li by se takový příspěvek žádal z titulu patronátního, řídí se příslušnost, rozhodovati o tom, dle nařízení zvláštních v té příčině vydaných (§§ 33 a 34).

§ 56. Kdykoli vzejde nějaká taková rozepře o příspěvek k účelům náboženským, mohou úřadové správní, vyhledává-li toho pilná potřeba správy duchovní, učiniti prozatímní opatření dle posavadního pokojného držení, anebo, nedá-li se toto držení ihned vyšetřiti, dle skutečných a právních poměrů stručně vyhledaných.

§ 57. Bez újmy toho, co výše ustanoveno, zachovávají se v moci své nařízení, vydaná v každém království a v každé zemi stran z ř i z o v á n í a u d r ž o v á n í katolických kostelů a stavení obročních, též stran opatrování kostelních rouch, náradí a jiných potřeb.

Zvláště je-li tu více těch, kteří jsou povinni přispívati, má správní úřad naříditi ústní jednání (řízení

konkurenční), při kterémž se má najisto postavit, zda jest výloh těch skutečně potřebí, a poté se má hleděti k tomu, aby všichni účastníci se shodli na způsobu úhrady výloh těch.

Nedá-li se shody docílit, budiž o sporné povinnosti podle skutečných a právních poměrů při jednání nebo po jednání vyhledaných, pravidelným pořadem instancí rozhodnuto, a to dle povahy okolností buď s konečnou platností nebo jen prozatím (§§ 55 a 56).

§ 58. Tímto zákonem nemění se ničeho v nařízeních o zákonné posloupnosti dědické po světských duchovních.

§ 59. Příjmy uprázdněných obročí světských duchovních plynou do náboženského fondu.

Nařízení, dle nichž obročí některých korporací světských duchovních byla z tohoto pravidla vyjmuta, zrušují se.

VIII. Co se týče státního dohledu ku správě církevní.

§ 60. Státní správa záležitostí duchovních má k tomu přihlížeti, aby orgánové církevní z mezí své působnosti nevykročovali a jak tomuto zákonu, tak i nařízením na jeho základě od úřadův státních vydaným rovněž každému požádání dle tohoto zákona od nich učiněnému vyhovovali. K tomu konci mohou úřadové užiti pokut peněžitých majetkovým poměrům přiměřených a jiných prostředkův donucovacích dle zákona dovolených.

Vedení matrik.

Stavovské registry jsou veřejné dokumenty, dávající spolehlivé zprávy o narození, oddavkách a smrti jakož i s tím spojených dat. (Mayerhofer: »Handbuch für den politischen Verwaltungsdienst«.) Význam jich netýká se jen práva soukromého, ale více ještě práva veřejného, poněvadž státní občanství a domovské právo jsou často odvislé od okolností rodinně-právních a určité veřejné povinnosti (branná povinnost, právo volební) jsou vázány na dosažení určitého věku. Stavovské registry jsou tedy i pomůckou veřejné správy.

Původně byly matriky záležitostí církevní; od doby patentu císaře Josefa II. z 20. února 1784 (Jos. Sb. z. IV. díl, č. 113) staly se zřízením státním. Mezitím, co dle patentu císaře Josefa II. katoličtí faráři byli ustanoveni od státu jako správci matrik pro příslušníky všech křesťanských konfessí (což ovšem nezrušilo soukr. vedení matrik pastorů augsburských a helvetských církevních osad, povolené jim dvorním dekretem z 22. února 1782), měli židé vlastní správu matrik, již dle § 112 všeob. řádu soudn. nepříslušela ta věrohodnost, která byla přiznána jen matrikám katolického duchovního správce. Matrikám rabínů, resp. israelitů k vedení matrik ustanovených, byla teprve zákonem ze dne 10. července 1868 č. 12 ř. z. moc důkazu přiznána.

Pouhé oprávnění k vedení matrik duchovních správců evangelických církevních osad, dané dvor-

ním dekretem z 22. února 1782, přeměnilo se nařízením z 30. ledna 1849 č. 107 ř. z. v povinnost k vedení státních matrik pro jich souvěrce, zrovna tak, jako u katolických duchovních správců.

Ohledně těch, kdož žádné zákonně uznané náboženské společnosti nenáleží, vedení stavovského registru obstarává dle zákona z 9. dubna 1870 č. 51 ř. z. okresní politický úřad; jinak vedení matrik pro souvěrce jest svěřeno zákonně uznaným náboženským společností.

Stavovský registr a jeho uspořádání bylo upraveno císařským patentem z 20. února 1784.

Správcové matrik jsou orgány státní správy; v této vlastnosti nejsou oprávněni proti příkazům nadřízeného úřadu matričního k podání opravného právního prostředku.

Záležitosti, související s vedením stavovského registru, náleží do kompetence politických úřadů. Těmto jest se starati o správné jich vedení a vše z moci úřední zařídit, pokud by nešlo o poměry statusové.

Při zanesení do matriky rozhodují okolnosti, jak pozůstávaly v době události, o jejíž průkaz jde. Dodatečné zápisy jsou přípustny jen na rozkaz zemského úřadu. (Dekret dv. kanceláře z 5. dubna 1844, čís. 10.573.) Výjimku tvoří podle výnosu ministerstva vnitra z 12. září 1868 čís. 3649 dodatečný zápis ne-manželského otce v nepochybných případech, t. j. bez součinnosti politického úřadu. (Nemanželský otec se má sám jako takový přihlásiti, jeho identitu jest dvěma svědky prokázati a jest předložiti udání matky dítěte souhlasné s přihlášením se otce. — Dekret dv. kanceláře z 21. října 1813 Sb. pol. z. čís. 49, výnos minist. vnitra ze dne 7. listopadu 1884 č. 12.350.)

Legitimace dítěte nevyžaduje nezbytně zápis do

matriky. Nastává konvalidací neplatného manželství, následujícím manželstvím přirozených rodičů a privilegiem zeměpána.

Legitimaci jest rozeznávati od svrchu zmíněného dodatečného na pokyny zemského úřadu vázaného zápisu tím, že se při ní dodatečný zápis opírá o událost, která při udání se matričního případu ještě nepozůstávala, ale teprve později nastala. K její matričnímu zápisu tedy jest v nepochybných případech oprávněn sám správce matriky. Matka a dítě mohou zápis legitimace nemanželského dítěte vymoci jen na základě soudního rozsudku. Při poznámce legitimace nesmí v knize pokřtěných původní jméno býti změněno.

Výmaz legitimace následujícím manželstvím jest možný jen na základě rozsudku civilního soudu, vešlého v moc práva (výnos ministerstva vnitra ze 16. prosince 1895 č. 26.233), rovněž výmaz sňatku v matrice oddaných řádně zaneseného. (Rozhodnutí ministerstva vnitra z 13. září 1895 č. 21.990.)

Co se týče řeči při zápisech matričních a výtahů z nich, ustanovuje nyní čl. 56 jazykového nařízení z 3. února 1926 č. 17 Sb. z. a n.: ⁽¹⁾ Matriky vedené úřady církví nebo náboženských společností píší se jazykem těchto úřadů. Žádosti strany o zápis v jazyku státním musí však vždy býti vyhověno. Doslovné výpisy z těchto matrik buďtež vydány v jazyku, ve kterém jest zápis. Nadpis a konečná doložka (datování) výpisu buďtež i tu psány ve státním jazyku, žádá-li za to strana. Výpisy jiné než doslovné a pouhá potvrzení na základě matrik vydávaná, jakož i jinaká úřední osvědčení těchto úřadů buďtež vydána, žádá-li o to strana, v jazyku státním, i když tento jazyk není jazykem onoho úřadu nebo jazykem dotyčného zápisu. — ⁽²⁾ Dodatečné zápisy, jež

nařizuje příslušný státní úřad v matrikách církví neb náboženských společností, jest vykonati v jazyku státním neb v jazyku státním a v jazyku menšinovém, dle toho, jak ustanoví úřad zápis nařizující.

Dle čís. 312.361 9/B—4052 ze dne 22. června 1931 zemského úřadu půjčování matrik jest nepřipustným a příslušný správce matrik může jen dovoliti, aby žadatel mohl jenom do historicky památných matrik nahlížeti u matričního úřadu, kde tyto jsou uschovány.

Ve věcech manželských se přenáší na okresní úřady působnost, příslušející zemským úřadům.

Dle vládního nařízení ze dne 18. prosince 1929 čís. 186, jde-li o udělení dispense od překážky pokrevnosti mezi sourozencem a potomky druhého sourozence.

Jde-li o udělení dispense od překážky pokrevnosti mezi bratrancem a sestřenicí.

Jde-li o udělení dispense od překážky adopce mezi osvojitelem a pokrevními potomky osvojencovými, jakož i dřívějším manželem potomka, dále mezi pokrevními potomky osvojencovými a dřívějším manželem osvojitelovým.

Jde-li o udělení dispense od překážky švakrovství, vyjímajíc od překážky švakrovství I. stupně.

Kostelní jmění — dávka z majetku.

Jmění kostelní, případně ona část jeho, která sama o sobě nebo jejíž výnos slouží ke krytí věcného nákladu, t. j. na opravy kostela a pořizování potřeb bohoslužby, požívá podle § 4 II. a § 43 odst. 6 zákona

čís. 309 ze dne 8. dubna 1920 osvobození od dávky z majetku.

Naproti tomu ona část kostelního jmění, jejíž výnos je určen ke krytí osobních nákladů (kostelníka, kalkanta, ministranta a p.), podléhá dávce z majetku.

V případech, kde z celkového čistého jmění kostela nelze bezpečně zjistiti jmění dávce z majetku podléhající a jmění od dávky osvobozené, bude tuto otázku řešiti dohodou se správou kostelního jmění. — Ministerstvo školství a nár. osvěty, výnos ze dne 21. prosince 1928 čís. 161539-28-VI. — Ministerstvo financí, výnos ze dne 29. listopadu 1928 čís. 105.738/27 — III. 7a.

K o s t e l n í j m ě n í j e s t o s v o b o z e n o o d š k o l n í c h p ř i r á ž e k dle zákona č. 38/1898 z. z.

Ukládání hotovostí jmění církevního.

Dle výnosu místodržitelství ze dne 23. listopadu 1892 č. 132.932 není přípustno ukládati jmění kostelní, nadační a obroční u záložen a podobných úvěrních ústavů, nýbrž u regulativních spořitelén.

Dle zákona čís. 302 Sb. z. a n. § 14 mohou u spořitelén býti ukládány pohotové prostředky nezletilců, opatrovanců, veřejných fondů, nadací a korporací. Taktéž může býti spořitelénám dáváno v úschovu a správu ostatní jmění nezletilců a opatrovanců, pokud toto jmění svou povahou se k tomu hodí a organizaci té které spořitelny mimořádně neztěžuje.

Vinkulaci jmění církevního nařizuje dv. dekret ze dne 24. prosince 1817 č. 30109 — Jaksch, sv. IX., str. 181 a dvorní dekret ze dne 24. června 1824 Pr. sb. zák. sv. 52 č. 77 str. 292. Úroky bývají volné.

Placení dávky z majetku.

Dle výnosu z. spr. politické ze dne 24. ledna 1922 č. 17/A—2129/5 z r. 1922—17.678 z r. 1922 jest přípustno placení dávky z majetku z peníze, získaného odprodejem dlouhodobým pachtýřům.

Poplatkový ekvivalent.

Zákonem ze dne 15. února 1877 č. 98 ř. z. byl změněn zákon ze dne 13. prosince z roku 1862 ř. z. č. 89 o poplatkovém ekvivalentu. Dle § 1 majitelé beneficií, jichž příjem nepřevyšuje roč. 500 zl., jsou od placení poplatkového ekvivalentu osvobozeni.

Placení ekvivalentu postihuje movité i nemovité jmění beneficií, kostelů a nadací a vyměřuje se na 10 let předem. Z nemovitého se vyměří 3%, z movitého jmění 1½%.

Příspěvek pro matici náboženskou.

Dle § 7 zákona ze dne 7. května 1874 č. 51 ř. z. odpadá příspěvek pro matici náboženskou, je-li kongrua beneficiáta doplňována z matice náboženské.

Školní příspěvek.

Dle zemského zákona ze dne 8. června 1898 čís. 38 § 1 vybírá se ze jmění, jež jest podrobena ekvivalentnímu poplatku, školní příspěvek pro zemský fond ve prospěch národního školství.

Ođ tohoto školního příspěvku jest osvobozeno dle § 2 a) jmění, které země česká, okresy, obce a osady drží, b) jmění, které slouží k účelům vyučovacím, dobročinným a humanitním, c) jmění duchovních obcí, kostelů, synagog, modliteben, jakož i beneficií.

Dle § 3 tento příspěvek platí se 2% ročně, tedy 20% z desetiletého ekvivalentního poplatku státem vybíraného i s přírůžkou.

Dle vládního nařízení ze dne 19. října 1920 č. 588 Sb. z. a n. školní příspěvek vyměřují okresní finanční ředitelství (§ 1).

Dle § 3, je-li jmění podrobené státnímu poplatkovému ekvivalentu podle § 2 zákona ze dne 8. června 1898 č. 38 z. z. osvobozeno od školního příspěvku, jest třeba toto osvobození uplatniti a jeho uznání úřadem finančním si vymoci.

Poplatkový paušál ze služebních smluv.

(Zákon ze dne 12. srpna 1921 čís. 295 a vládní nař. ze dne 1. prosince číslo 437 z roku 1921 Sb. z. a n.)

Udělení jakýchkoli stálých nebo opětovných služeb, spojených zpravidla s ročním nebo měsíčním služným, podléhá tomuto poplatku. Zaměstnavatel a zaměstnanec platí každý polovinu $\frac{1}{2}\%$ (půl proc.).

Vyňaty jsou služby dělníků, čeledí a živnostenských pomocníků.

Matice náboženská podle výnosu ministerstva financí ze dne 4. března 1926 č. 127.459/25-V jest od placení poplatkového paušálu osvobozena, takže stát může u duchovních římsko-katolických činiti nárok pouze na $\frac{1}{4}\%$ poplatkového paušálu.

Dle výnosu ministerstva financí ze dne 1. června 1928 č. j. 18.773/28-V/15 od r. 1926 sestavují se půlletní výkazy všech duchovních. U duchovních, kteří nedostávají doplněk z náboženské matice, vyznačí se ve výkazech veškeré jich požitky s úřadem spojené a vybere z nich a odvede pololetně poplatkový paušál. U duchovních, kteří dostávají doplněk z ná-

boženské matice, vyznačí se jen ve výkazech, že dostávají doplněk z nábožen. matice. U takovýchto od r. 1926 sráží zemské úřady poplatkový paušál z veškerých požitků s jich úřadem spojených, tudíž i z místních příjmů a z hodnoty naturálního bytu.

Pro venkovské faráře byla za souhlasu ministerstva financí maximální hodnota bytu pro vyměření půlprocentního poplatkového paušálu vyměřena částkou ročních 600 Kč, pro kaplana částkou ročních 150 Kč, pro kanovníka částkou roč. 800 Kč, pro pražského faráře (Vel. Praha) částkou 1200 Kč, pro pražského kaplana částkou 300 Kč, pro pražsk. kanovníka částkou 1600 Kč.

V případě, kde byla úředně hodnota bytu zjištěna menší než shora uvedená jako maximální, přihlíží se k této úředně zjištěné hodnotě. K vyšší úředně zjištěné hodnotě bytu se nepřihlíží a v tom případě je brátí za základ hodnotu maximální. (Výnos zemské správy pol. ze dne 15. listopadu 1928 č. 438.477 ai 28 17 A—960/120 ai 27.)

Evidenční list.

Podle § 24 vládního nařízení č. 124/1928 Sb. z. a n. vede se při úřadu poukazujícím doplňky kongruy t. j. v Čechách při zemském úřadě v Praze o každém duchovním kongruální církve evidenční list, do kterého se zapisují všechna osobní data, směrodatná pro služební poměr vůbec a zejm. pro dosaž. zvýšení nejnižšího příjmu (kongruy) a pro nárok a výměru výslužného. Duchovní ohlásí tato data prostřednictvím nadřízeného církevního úřadu ihned, jakmile byl po prvé ustanoven na systemisovaném místě a oznámí neprodleně všechny změny, pokud nespočívají na opatření úřadu svrchu naznačeného.

Evidenční list vede se o každém duchovním dvojmo podle vzorce, který předepsalo ministerstvo školství a nár. osvěty výnosem ze dne 1. srpna 1928 čís. 95.934—28—VI, a jehož použití jest povinné. (Výnos zemské správy politické v Praze čís. 333.848 ai 1928, 17 D—688/1 ai 1928 ze dne 4. září 1928.)

Doklady evidenčního listu jsou: 1. Osvědčení o čsl. státním občanství podle vyhlášky ministerstva vnitra ze dne 15. prosince 1926 čís. 225 Sb. z. a n. (Nestačí domovský list dle výnosu minist. školství a národní osvěty ze dne 28. března 1927 č. 36948—VI—27). 2. Vysvědčení úředního lékaře o fyzické způsobilosti duchovního k veřejné duchovní správě. 3. Průkaz o předběžných požadovaných studiích. 4. Doklady o ustanovení ve veřejné duchovní správě, případně ve službě katechetské nebo jiné započítatelné veřejné službě církevní.

Nemocenské pojištění řím.-katolického duchovenstva ve veřejné duchovní správě.

Nemocenské pojištění nabylo platnosti od 1. srpna 1926, poněvadž tímto dnem nabylo účinnosti vládní nařízení čís. 144/1926 Sb. z. a n.

Nemocenské pojištění stanoví se z nejnižšího příjmu (kongruy) a tříletých zvýšení, na něž má duchovní zákonitý nárok podle služební doby, a to z $\frac{1}{12}$ takto vypočtené roční částky. Z měsíční částky připadající 1% na duchovního, zaokrouhlí se, pokud nebude v korunách bez haléřů, na nejbližší nižší částku v korunách, přesahuje-li tuto částku nejvýše o 50 h, jinak na nejbližší vyšší částku v korunách. Druhé procento, připadající na zaměstnavatelský příspěvek, přiznává se ve fassi jako výdajová položka.

Kolková povinnost a dávka za úřední úkony při úpravě platů kongruálního duchovenstva.

Podle výnosu ministerstva financí ze dne 18. prosince 1928 č. j. 122.205/28—V/16 podání, kterými se předkládají kongruové přiznávky podle zákona čís. 122/1926 Sb. z. a n. a vládního nař. čís. 124/1928 Sb. z. a n., jakož i přiznávky samy a doklady o příjmech a vydáních jsou podle saz. pol. 44/75 b) popl. zákona resp. 85 č. 2 poplatkové připomínky — kolku prosty. Doklady se označí poznámkou: »Ve věci kongruy kolku prosto.« Rovněž jsou kolku prosty žádosti, kterými duchovní žádá úřady o vystavení těchto dokladů.

Podle saz. pol. 111/117 n) popl. zák. resp. 22/94 n) popl. připomínky jsou kolku prosty také doklady o okolnostech osobních, rozhodujících o nároku kongruovém podle §§ 3, 9 a 10 cit. vládního nařízení (osvědčení o státním občanství, průkazy o předběžném gymnasijském studiu, průkazy o fyzické způsobilosti atd.). Tyto doklady, jež jest rovněž označiti doložkou »Ve věci kongruy kolku prosto« (bod 5 připomínek k sazbě popl. zákona resp. § 10 popl. připomínky), nesmějí však býti duchovním vráceny, jinak by je bylo nutno podrobiti na útraty duchovních poplatku kolkovnému dodatečně (§ 12 popl. zák. a § 9 popl. příp.). Žádosti, kterými duchovní žádají úřady za tyto průkazy, jsou rovněž kolku prosty, je-li z nich patrné, že jde o věc kongruy. Doklady, uvedené jak v 1. tak ve 2. odstavci tohoto oběžníku, nejsou podrobeny dávce za úřední úkony. (Výnos zemského úřadu ze dne 26. ledna 1929 č. 36497 ai 1929, 8 A—375 ai 29.)

Úmrtné.

Ministerstvo školství a národní osvěty sdělilo výnosem ze dne 28. prosince 1928 č. 166.406/28/VI, že nemíní rozhodovati o žádosti za úmrtné po duchovním — pokud není skončeno pozůstalostní řízení po dotčeném duchovním. Ministerstvo školství a nár. osvěty si vyhradilo rozhodovati o povolení úmrtného ve všech případech zmíněných v § 58 odst. 4. vládního nařízení čís. 124/1928 Sb. z. a n., t. j. nejde-li o žadatele, který jest zákonitým dědicem.

Výnos ministerstva školství a nár. osvěty ze dne 24. června 1931 čís. j. 88732—VI—31 poukázal k tomu, že kongruové normy, platné před 1. lednem 1926, neznaly instituce úmrtného a že ani zákon č. 70/1930 Sb. z. a n. a ani vládní nařízení číslo 99/1930 Sb. z. a n. nerozšiřuje okruh oprávněných osob. Dle toho pozůstalí po duchovních, kteří vstoupili do výslužby před r. 1926, nemají nároku na úmrtné.

Poslední pořízení

jest buď: 1. testament — závěť, buď 2. kodicill — dovětek.

Testament (závěť) jest jednostranné, odvolatelné pořízení na případ smrti, jímž se dědic povolává (§§ 522 a 533 obecného občanského zákoníka). Za ustanovení dědice pokládati lze toliko povolání k celé pozůstalosti aneb k její poměrné (aliquotní) části.

Kodicill (dovětek) obsahuje poskytnutí majetkové výhody na účet pozůstalosti.

Nezáleží ani na pojmenování posledního pořízení, ani na pojmenování povolaneého.

Rovněž není mezi testamentem a kodicillem žádného rozdílu co do formálnosti a co do osobní způ-

sobilosti povolaneho a zústavitele. (§ 647 obecného občanského zákona.)

O způsobilosti k poslednímu pořizování.

Způsobilým k pořizování je každý, kdož není zákonem za nezpůsobilého prohlášen.

Dle §§ 566 a 567 obecn. obč. zák. nejsou k pořizování způsobilé osoby šílené a blbé, leč by učinily pořizení v době, v níž byly mocny svého rozumu. Byl-li kdo soudem za šíleného prohlášen, jest na tom, kdo tvrdí, že jednal in lucido intervallo, tuto okolnost prokázati. Nebyl-li kdo soudem za šíleného prohlášen, jest předpoklad, že šíleným při pořizování nebyl. Tvrdí-li kdo, že byl šíleným, jest mu to dokázati.

Dle § 569 jsou nedospělci (do 14. roku) nezpůsobilými k pořizování. Nezletilci (po 14. roce) mohou ústně před soudem nebo notářem poslední pořizení činiti. Soud pořizení v protokolu zapíše. Při tom se musí přesvědčiti, zda pořizení se stalo svobodně a s rozvahou. Kdo dokonal 18 roků, má způsobilost testovati v jakékoli formě.

Nezpůsobilými testovati jsou dle § 208 voj. tr. z. až do dne dodání, resp. až do dne návratu, desertéři.

Ano i dřívější poslední jejich pořizení stane se neplatným. Toto jest výjimka z § 575 ob. obč. zák., dle něhož pořizení po právu platné nemůže pozbyti platnosti pro překážky, které nastanou později.

Nezpůsobilými testovati jsou řeholníci, kteří složili slavný slib chudoby. (§ 573 ob. obč. zák.) Dle tohoto zákonného ustanovení mohou však poslední pořizení učiniti rytíři německého a maltézského řádu s povolením velmistra. To však se nevztahuje na ty členy řádu, kteří vstupují v konventy a složili slavný slib chudoby. (Cís. nař. z 31. prosince 1866 čís. 4.)

Řeholníci, kteří byli ze slibu svého propuštěni nebo jichž řád byl zrušen, jsou způsobilí testovati. (Dvorní dekret z 28. prosince 1835 čís. 76 a 111 Sb. soud. zák.)

Řeholníci, ustanovení na takové místo, že nepokládají se již podle politických nařízení za příslušníky řádu, ústavu nebo kláštera, nýbrž mohou nabývatí plného vlastnictví, mohou dle § 573 ob. obč. zákona o tom jmění poslední vůlí pořizovati. To platí zvláště o těch, kdož dosáhli biskupské hodnosti v církvi.

Řeholníci.

Řeholníci z pravidla nejsou dle § 573 obec. obč. zákoníka oprávněni pořizovati: jen dosáhl-li řád zvláštní výsady, že jeho členové mohou pořizovati; byli-li členové řádů zproštěni slibů, vystoupili-li ze svého stavu zrušením řádu, ústavu nebo kláštera, nebo jsou-li ustanoveni na takové místo, že nepokládají se již podle politických nařízení za příslušníky řádu, ústavu nebo kláštera, nýbrž mohou nabývatí plného vlastnictví; pak je jim dovoleno poslední vůli o něm pořizovati.

1. Saekularisovaní řeholníci mohou pro případ smrti volně o svém jmění pořizovati. Dv. dekret ze dne 17. srpna a ze dne 28. prosince 1835 čís. 76 a 111 sb. soud. zákonů, dekret dv. kanceláře ze dne 4. ledna 1836 Sb. pol. zák. sv. 64 str. 4.

2. Bývalí řeholníci, kteří mají odpočivné platy z uherského studijního anebo náboženského fondu a zdržují se mimo Uhersko a nenáležejí žádnému konventu svého řádu oprávněnému k testování, mohou poslední pořízení činiti o svém jmění mimo Uhersko se nalézající. (Dv. dekr. z 26. ledna 1810 č. 898 Sb. soudních zákonů.)

3. Řeholníci, ustanovení vojenskými kaplany, ne-

měli práva k testování. (Dv. váleč. regl. Circ. ze dne 7. dubna 1818 W. 287, Sb. voj. zák. str. 107.) Dle dřívějšího služebního reglementu (pro pěchotu § 26) může vojenský kaplan i řeholník volně pro případ smrti nakládati svým vojenským jměním t. zv. peculium quasi castrense.

4. Členové kongregace Redemptoristů mohou pro případ smrti pořizovati, poněvadž členové mají jen jednoduché sliby a bez vyšší dispense mohou ze řádu vystoupiti. (Dv. dekret z 9. ledna 1843 č. 670 Sb. soud. zák.)

5. Členové řádu Německých rytířů nemohou bez povolení velmistra řádu, které bez zvláštních důvodů nemá býti odepřeno, testovati; před vstupem do řádu učiněná poslední pořízení jsou jen tehdy platná, dosáhl-li člen řádu později povolení k testování. (§ 12 pat. z 28. června 1840 čís. 451 Sb. zák. soudních.) Kněží řádu Něm. rytířů, přijatí do konventů, nejsou oprávněni k testování. (Min. nař. z 31. prosince 1866 čís. 4 říš. věst. f. 1867.)

6. Způsobilí k testování jsou rytíři řádu Johanitů. (Dvorní dekret z 11. prosince 1795 č. 268 Sb. soudních zákonů.)

7. Naproti tomu členové-kněží konventu Maltézského řádu v Praze nejsou oprávněni k testování. (Dekret dv. kanc. z 22. ledna 1818 č. 1408 Sbírka zákonů soudních.)

Z těchto zákonných ustanovení vyplývá, že i členové-nekněží rytířských řádů jsou řeholníky a že jmění, jehož jako takoví užívají, jest jměním církevním, které podléhá ustanovení § 38 zákona ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z. ohledně ochrany státní.

O způsobilosti dědické.

Způsobilost býti za dědice povolánu závisí od způsobilosti dědění, t. j. nabývání jmění vůbec, a v té příčině jest rozhodnou doba smrti zůstavitele. (§ 545 obecného občanského zákona.)

Testamenty jsou soukromé a veřejné.

Testamenty soukromé jsou písemné (§ 578 ob. obč. zák.) a ústní (§ 585 ob. obč. zák.).

Testamenty veřejné jsou před soudem (§ 587 a násl. ob. obč. zák.) a před notářem (viz § 70 a násl. z notářského řádu zák. z 25. července 1871 č. 75 ř. z.) pořizené. Před soudem i před notářem může se pořizovati buď ústně nebo písemně.

Řádné formy testamentu soukromého.

P í s e m n ě lze pořizovati buďsi ve formě testamenti holographi nebo allographi.

Testamentum h o l o g r a p h u m jest poslední pořízení zůstavitelem vlastnoručně psané a podepsané. (§ 578 obec. obč. zák.) Stačí podpis jména rodového. Připojení místa a data není nutné, ale jest to radno. K tomu připomínám, že dle § 713 ob. obč. zák. starší závěť zrušuje se pozdější platnou závětí nejen co do ustanovení dědice, nýbrž i co do ostatních ustanovení, pokud zůstavitel v pozdější závěti zřetelně nevyjádřil, že starší má zůstatí úplně nebo částečně v platnosti. To platí také tehdy, když se v pozdější závěti povolává dědic jen k části dědictví. Ostatek nepřipadne tomu, kdo byl povolán starší závětí, nýbrž dědicům podle zákona.

K testamentu vlastnoručně zůstavitelem psanému

a podepsanému není také třeba připojiti pečeť a lhostejnou jest též látka, na kterou a kterou se píše. Jazyk jest úplně lhostejný, vyjímaje jazyk hebrejský. — Dle dvor. dekretu z 19. února 1846 č. 938 sb. zák. soudních a dekretu dv. kanc. z 22. října 1814 č. 1106 s. z. s. a dekretu dv. kanc. z 22. října 1814 čís. 1106 s. z. s. listiny sepsané jen písmeny hebrejskými a židovskými jsou neplatné, podpis jména těmito písmeny pokládá se za znamení ruky. — I forma dopisu stačí. I stenografický testament platí. — Sestává-li listina z více archů, odporoučí se, aby všechny archy byly jednou nití sešity, oba konce tvrdým pečetním voskem připevněny a pečeť vystavovatele na tom byla vyražena; jinak nemá platnost onen arch, jenž by byl podstrčen. (§ 115 s. ř.)

Testamentum allographum jest poslední pořízení, které dal zůstavitel napsati osobou jinou, které však vlastní rukou podepsal. (§ 579 obec. obč. zák.) Zůstavitel musí před třemi způsobilými svědky, z nichž alespoň dva musí býti přítomni současně, výslovně prohlásiti, že tento spis obsahuje jeho poslední pořízení.

Při posledních pořízeních jsou dle § 591 ob. obč. zák. nezpůsobilými za svědky osoby mladší 18 let. nepřičetní, slepí, hluchí nebo němí, dále ti, kdož jsou neznalí řeči zůstavitelovy. Dle § 594 ob. obč. zák. jest nezpůsobilým svědkem dědic nebo odkazovník v příčině pozůstalosti jemu zanechané a právě tak jeho choť, rodiče, děti, sourozenci nebo osoby ve stejném stupni s ním sešvakřené a placení jím domácí lidé. — Zůstavuje-li pisateli poslední pořízení nebo jeho choť, dětem, rodičům, sourozencům nebo osobám, které s ním jsou ve stejném stupni sešvakřeny, zůstavitel něco, je třeba, aby ohledně toho byli přibráni tři svědkové jiní, než osoby právě jmenované, po přípa-

dě, aby zůstavitel v tomto bodu pořízení sám napsal. (§ 595 ob. obč. zák.)

Ten, kdo toliko píše poslední vůli, nemusí míti dle § 581 ob. obč. zák. vlastnosti svědka testamentárního. Dle toho mohou ovšem i osoby řeholní psáti poslední vůli. — Starší dvorní dekrety z roku 1771 a 1785, které duchovním zakázaly psáti testamenty, jsou zrušeny obecným občanským zákoníkem, vyhlášeným císařským patentem z 1. června 1811 č. 946 sbírky zákonů soudních.

Praxe z pravidla nežadá, aby svědci k podpisu dodali: Jako svědci poslední vůle.

Svědék nemusí znáti obsah posledního pořízení. (§ 581 ob. obč. zák.) Proto zákon dovoluje, aby svědci jména svá napsali třeba zevnitř listiny, nikoli však na obálce (§ 579 ob. obč. zák.) Třetí svědek může třeba i později náležitým způsobem se podepsati. (§ 579 ob. obč. zák.) — Znamení ruky se strany svědka nestačí.

K žádanému prohlášení v § 579 ob. obč. zák. před třemi způsobilými svědky (z nichž alespoň dva musí býti přítomni současně), že spis obsahuje poslední vůli, stačí přisvědčení zůstavitele k dotazu osoby jiné; ano stačí i kývání hlavou.

Dědice ustanovuje dle § 564 ob. obč. zák. zůstavitel sám a nemůže jmenování jeho ponechatí výroku třetí osoby. Vůle zůstavitelova ohledně jmenování dědice musí býti dle § 565 ob. obč. zák. projevena určitě, nikoli pouhým přitakáním k návrhu, jenž mu byl učiněn; musí býti projevena za úplné přičetnosti, s rozvahou, vážně, bez donucení, bez podvodu a bez podstatného omylu.

Neumí-li nebo nemůže-li zůstavitel psáti, třeba je kromě formalit posud uvedených, aby týž připojil znamení ruky u přítomnosti v š e c h 3 s v ě d k ů dle

§ 580 ob. obč. zák. Připojení jména zůstavitele jedním ze svědků usnadní důkaz o tom, kdo je zůstavitelem.

Neumí-li nebo nemůže-li zůstavitel čísti, jest třeba, aby testátor mimo obyčejné náležitosti dal přečísti poslední pořízení jedním svědkem testamentárním u přítomnosti dvou ostatních svědků, kteří v obsah tak dalece nahlédli, že čtoucího mohli kontrolovati. (§ 581 ob. obč. zák.) — Totéž jest žádati, je-li testátor slepý.

Neumí-li testátor ani psáti a ani čísti, jest kombinovati formu svrchu vyznačenou a obsaženou v citovaných §§ 580 a 581 ob. obč. zák. — Rovněž jest postupovati i u případu, že jde o testátora hluchoněmého, který neumí ani psáti a ani čísti.

Pisatel posledního pořízení může vždy býti zároveň svědkem, ale nemůže-li zůstavitel čísti, nesmí dle § 581 ob. obč. zák. býti předčítatelem pořízení.

Ú s t n ě s o u k r o m ě testovati (testamentum nuncupativum) lze dle §§ 584—586 ob. obč. zák. před 3 svědky, kteří musí současně býti přítomni, musí zůstavitele viděti, kterýž musí vůli svou pronésti ústně a srozumitelně. Zákon v § 585 radí svědkům, aby poslední vůli sobě poznamenali. (Testamentum nuncupativum in scripturam redactum). Testátor musí poslední vůli sám pronášeti a nestačí, aby k přečtenému návrhu posledního pořízení toliko přisvědčil. (§§ 565, 585 ob. obč. zák.)

Doví-li se soud po smrti testátorově, že týž učinil ústní poslední pořízení, musí, ač není-li tu již spisu ode všech 3 svědků podepsaného, svědky testamentární ex officio vyslechnouti, avšak pod přísahou jen tehda, když by některý interessent za to žádal. (§§ 65 až 67 nesp. patentu z r. 1854.)

Dle § 586 ob. obč. zák. vyhledává se k důkazu po-

sledního pořízení přísežná srovnalá výpověď všech tří svědků, resp. alespoň dvou svědků testamentárních. — Svědectví jiných svědků neplatí. (§ 586 ob. obč. z.)

Veřejný testament

s o u d n í (§§ 587—590 ob. obč. zák.) p í s e m n ý (testamentum iudici oblatum) musí testátor vlastnoručně podepsaný (otevřený neb zapečetěný) osobně soudu odevzdati. Soud musí testátora upozorniti na náležitost vlastnoručního podpisu. Nezná-li soud testátora osobně, musí se totožnost jeho dvěma svědky stvrditi. Obsah testamentu však soud znáti nemusí.

V e ř e j n ý t e s t a m e n t s o u d n í ú s t n í (§ 588 ob. obč. zák. — testamentum apud acta conditum) pořizuje se tím, že zůstavitel pronáší vůli svou ústně před soudem, kterýž ji do protokolu dá zapsati, zapečetí, jménem zůstavitele opatří a uschová. Podpisu zůstavitelova tu však není potřebí. Příslušný je kterýkoli okresní soud (§ 121 jurisdikční normy).

Soud, který přijímá písemné nebo ústní pořízení, skládá se nejméně ze dvou přísežných úředních osob soudních, z nichž jedné v místě, kde se pořizuje, přísluší úřad soudcovský. Svědectví druhé osoby soudní mohou nahraditi dva obyčejní svědkové. (§ 589 ob. obč. zák.) — Za pilné potřeby může se soudní kšaft i v soukromém obydlí testátorově učiniti. (§ 590 ob. obč. zák.) Ústní testament nestane se proto písemným, že byl o něm sepsán protokol.

V e ř e j n ý t e s t a m e n t n o t á ř s k ý se může učiniti ve f o r m ě n o t á ř s k é h o a k t u, při čemž jest šetřiti všech obzvláštních formálností, které ohledně notářských aktů jsou předepsány a mimo to i předpisů občanského zákona ohledně testamentů

platících. Viz k tomu notářský řád zák. z 25. července 1871, č. 75 ř. z. §§ 70—75.

Notář a oba svědci aktu mohou býti zároveň i svědky posledního pořízení; místo těchto dvou svědků nahraditi může druhý notář. (§ 67 n. ř.) Hlavní rozdíl mezi soudním veřejným ústním testamentem a notářským testamentem ve formě notářského aktu pořízeným je, že svědci aktu, pokud jsou přibráni, se musí podepsati jako svědci poslední vůle.

Avšak i b e z f o r m n o t á ř s k é h o a k t u (§§ 52—69 not. ř.) lze dle § 70 not. ř. protokolárně před notářem a dvěma svědky, resp. dvěma notáři písemně neb ústně pořizovati s tím účinkem jako před soudem, ač šetří-li se toliko všeob. předpisů obč. zák. v §§ 569, 587 a násl. v příčině soudních testamentů daných. (§ 70 not. ř.)

Před notářem lze tudíž dle § 70 n. ř. pořizovati buď písemně dle analogie § 587 ob. obč. zák., buď ústně dle analogie § 588 ob. obč. zák.

Dle §§ 70 a 73 not. ř. musí se o tom vždy sepsati protokol; je-li pořizující slepý, hluchý, němý nebo hluchoněmý, musí notář šetřiti zvláštních nařízení §§ 59—61 not. ř., jinak kšaft nemá povahy listiny veřejné. Srovnej k tomu § 72 not. ř.

Při notářském aktu nejsou způsobilými svědky personál kancelářský a služebný toho kterého notáře. (§ 57 not. ř.)

Notář může jenom v okrese sborového soudu I. instance, pro který je ustanoven, veřejné listiny spisovati. (§ 31 not. ř.)

Není-li poslední pořízení před notářem učiněné opatřeno všemi náležitostmi aktu notářského, nemá sice moc kšaftu veřejného, může však platiti jako testament soukromý, ač jsou-li tu veškeré náležitosti sou-

kromého testamentu. Čl. 66 a 72 not. ř. Výslovně § 4 starého not. ř. z roku 1855.

O způsobilosti svědků.

Svědecká způsobilost při posled. pořízení se posuzuje výhradně dle občanského zákona, neboť jest svědectví slavné a contrario pouhých průvodních svědků.

Absolutně nezpůsobilí jsou dle § 591 ob. obč. zák. osoby mladší osmnácti let, nepřičetní, slepí, hluchí nebo němí, dále ti, kdož jsou neznalí řeči zůstavitelovy.

Relativně nezpůsobilí jsou dle § 594 ob. obč. zák. dědic nebo odkazovník v příčině pozůstalosti jemu zanechané a právě tak jeho choť, rodiče, děti, sourozenci nebo osoby ve stejném stupni s ním sešvakřené a placení jím domácí lidé. Dle § 595 ob. obč. zák. jest nezpůsobilý pisatel testamentu ohledně toho, co zůstavitel zůstavuje jemu, jeho choť, dětem, rodičům, sourozencům nebo osobám, které s ním jsou ve stejném stupni sešvakřeny. Poslední pořízení v tomto případě jest učiniti nepochybným způsobem, uvedeným svrchu citov. § 594 ob. obč. zák.

Co platí o způsobilosti svědků, platí též o způsobilosti soudních osob, resp. notáře.

Nešetření podstatných formálností v obecném občanském zákoníku předepsaných má za následek neplatnost kšaftu. (§ 601 ob. obč. zák.)

Pouhá vysvětlení poslední vůle nemají ovšem potřebí formálnosti testamentární. (§ 582 ob. obč. zák.)

I neplatný testament musí soudce dle patentu z r. 1854 § 61 po úmrtí zůstavitele publikovati; ovšem nesmí jej přijati za základ posledního pořízení.

Platným je poslední pořízení tehda, když nejsou sice splněny náležitosti právě té formy, které zůstavitel předkem mínil užívati, ale jsou splněny náleži-

tosti jiné formy testamentární. Na př. při testamento allographum může býti splněna forma ústního testamentu.

O dílu povinném.

Zůstaviteli jest volno o jmění svém libovolně pořizovati. Z pravidla toho máme výjimku. Descendentům (dětem) a v jich nedostatku ascendentům (rodičům) zůstavitelovým vyhrazuje zákon určitý díl jeho pozůstalosti, třebaž zůstavitel tomu nechtěl. (§ 762 ob. obč. zák.) Osoby tyto zovou se dědicové nepominutelní a díl onen zove se dílem povinným. (Pars legitima. § 764 ob. obč. zák.)

Při ascendentech rozumějí se dle § 763 ob. obč. zák. všichni přímí předkové a není rozdílu mezi muži a ženami. — Díl povinný jest portio portionis ab intestato. Díl povinný dítěte jest $\frac{1}{2}$ porce ab intestato. (§ 765 ob. obč. zák.) — Díl povinný ascendentů činí třetinu porce ab intestato. (§ 766 ob. obč. zák.)

Dle zásady stanovené v § 763 ob. obč. zák. vylučuje první parentela druhou, druhá třetí atd., viz níže § 731 ob. obč. zák., takže nezanechá-li zůstavitel ani dětí a ani rodiče, ale zůstaví dědy a báby a kromě toho bratry neb sestry, neobdrží dědové resp. báby dílu povinného, ježto zákonná posloupnost na ně nedošla. Parentely jsou stanoveny v § 731 ob. obč. zák., dle něhož do první třídy, kteráž dědí ab intestato přede všemi ostatními, náleží ti, kdož se pojí v kmen zůstavitelův, totiž jeho děti a jejich potomstvo. Do druhé třídy náleží zůstavitelovi rodiče a ti, kdož od nich jako od otce a matky pocházejí, totiž zůstavitelovi sourozenci a jejich potomstvo. Do třetí třídy náleží zůstavitelovi rodiče a ti, kdož od nich jako od otce a matky pocházejí, totiž zůstavitelovi sourozenci

a jejich potomstvo. Do třetí třídy náležejí dědové a báby, jakož i sourozenci rodičů se svým potomstvem. Ze čtvrté třídy povolávají se k dědictví jen první prarodičové zůstavitelovi.

U duchovního římsko-katolického přicházejí při dílu povinném v úvahu pouze rodičové. Těm se musí dostatí třetiny porce ab intestato, t. j. třetiny z toho, co byli dostali, kdyby duchovní byl zemřel bez testamentu. Ač sourozenci patří do téže parentely vzhledem k duchovnímu jako jeho rodiče, nejsou nepominutelnými dědici. Nemá-li však římsko-katolický duchovní ani rodiče a ani sourozence, potom by děd a bába mohli jako nepominutelní dědicti přijíti v úvahu.

Má-li dle § 778 ob. obč. zák. zůstavitel nepominutelného dědice a opomene-li jej mlčením z omylu, zapraví se poměrně jen odkazy, určené pro veřejné ústavy, pro odměnu za vykonané služby nebo pro zbožné účele v úhrnné částce nepřesahující $\frac{1}{4}$ čisté pozůstalosti; všechna ostatní ustanovení posledního porřízení však pozбудou úplné moci.

Zemřel-li však nepominutelný dědic před zůstavitelem, nabudou znovu své platnosti.

Ohledně rodičů opomenutí při posledním porřízení nemá zvláštních účinků, neboť dle § 78 ob. obč. zák. mohou vždy z pozůstalostní podstaty žádati povinný díl.

O posloupnosti v pozůstalost po duchovním.

Pozůstalost po katolických duchovních světských a takových v duchovní správě zřízených řeholnicích, kteří nesmějí činiti poslední porřízení (§ 573 obč. z.), jsou-li ustanoveni na takové místo, že nepokládají se již podle politických nařízení za příslušníky řádu), rozdělí se na tři stejné části, s tím však rozdílem, že

z intestátní pozůstalosti těch, kteří jsou při některém beneficiu trvale ustanoveni (biskupové, kanovníci, faráři, lokální kaplani s dependencí od fary hlavní nebo bez ní, beneficiáti, vikáři kůru, nadační kaplani, jež presentuje patron na kaplanství), připadnouti má třetina kostelu, třetina chudým a třetina příbuzným.

Z pozůstalosti těch však, kteří nebyli nikdy při žádném kostelu ustanoveni (farní kooperátoři, provisoři, administátoři), připadne toliko třetina chudým a dvě třetiny příbuzným.

Byl-li zůstavitel v oné případnosti ustanoven při kostele, který má filiálky, postavené pod různými patronáty, rozdělí se kostelní třetina mezi tyto filiálky, třetina chudých pak mezi chudinské ústavy podle jejich počtu duší; v případnosti druhé připadne třetina chudých chudinskému ústavu toho místa, kde zůstavitel zemřel. (Dv. dekr. ze dne 27. listopadu 1807 č. 1807 sb. z. s.)

Jsou-li mezi příbuznými osoby skutečně chudé, buď jim z třetiny chudých přikázáno tolik, kolik by podle zákonné posloupnosti připadalo na chudého. (Dv. dekr. ze dne 16. září 1824 č. 2040 sb. z. s.)

O nárocích chudých příbuzných na třetinu chudinskou rozhoduje politický úřad okresní, v jehož obvodě jest chudinský fond v tom kterém případě k posloupnosti povoláný. (Dv. dekr. ze dne 23. srpna 1799, č. 475 sb. z. s.)

Ustanovení tato byla zachována v platnosti zákonem ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z. — Viz k tomu § 761 obč. zák.

Správní soudní dvůr rozhodl dne 15. dubna 1880 čís. 710 a dne 15. března 1882 čís. 450, že chudí příbuzní ab intestato zemřelého duchovního mají nárok na třetinu chudinskou.

**Ustanovení
codicis iuris canonici, auctoritate Benedicti PP XV.
promulgati, ve věcech pozůstalostních.**

Can. 1513.

§ 1. Qui ex iure naturae et ecclesiastico libere valet de suis bonis statuere, potest ad causas pias, sive per actum inter vivos sive per actum mortis causa, bona relinquere.

§ 2. In ultimis voluntatibus in bonum Ecclesiae servantur, si fieri possit, sollemnitates iuris civilis, hae si omissae fuerint, heredes moneantur ut testatoris voluntatem adimpleant.

Can. 1514.

Voluntates fidelium facultates suas in pias causas donantium vel relinquentium, sive per actum inter vivos, sive per actum mortis causa, diligentissime impleantur etiam circa modum administrationis et erogationis bonorum, salvo praescripto can. 1515, § 3.

Can. 1515.

§ 1. Ordinarii omnium piarum voluntatum tam mortis causa inter vivos exsecutores sunt.

§ 2. Hoc ex iure Ordinarii vigilare possunt, ac debent, etiam per visitationem, ut piae voluntates im-

pleantur, et alii exsecutores delegati debent, perfuncti munera, illis reddere rationem.

§ 3. Clausulae huic Ordinariorum iuri contrariae, ultimis voluntatibus adiectae, tanquam non appositae habeantur.

Can. 1516.

§ 1. Clericus vel religiosus qui bona ad pias causas sive per actum inter vivos, sive ex testamento fiduciarie accepit, debet de sua fiducia Ordinarium certiore reddere, eique omnia istiusmodi bona seu mobilia seu immobilia cum oneribus adiunctis indicare; quod si donator id expresse et omnino prohibuerit, fiduciam ne acceptet.

§ 2. Ordinarius debet exigere ut bona fiduciaria in tuto collocentur et vigilare pro executione piaevoluntatis ad normam can. 1515.

§ 3. Bonis fiduciariis alicui religioso commissis, si quidem bona sint attributa loci seu dioecesis ecclesiis, incolis aut piis causis iuvandis, Ordinarius de quo in §§ 1, 2, est loci Ordinarius; secus, est Ordinarius eiusdem religiosi proprius.

Can. 1517.

§ 1. Ultimarum voluntatem reductio, moderatio, commutatio, quae fieri ex iusta tantum et necessaria causa debent, Sedi Apostolicae reservantur, nisi fundator hanc potestatem etiam Ordinario loci expresse concesserit.

§ 2. Si tamen executio onerum impositorum, ob imminutos redditus aliamve causam, nulla administratorum culpa, impossibilis evaserit, tunc Ordinarius quoque, auditis iis quorum interest, et servata, meliore quo fieri potest modo, fundatoris voluntate, poterit

eadem onera aeque imminuere, excepta Missarum reductione quae semper Sedi Apostolicae unice competit.

Interkalár.

Interkalár (§ 59 zákona ze dne 7. května 1874 čís. 50 ř. z.) byl ohledně nižších beneficií dle § 6 zákona čís. 122/1926 Sb. z. a n. v § 119 ⁽¹⁾ vládního nařízení čís. 124/1928 Sb. z. a n. zrušen. Dle tohoto ustanovení v odstavci ⁽²⁾ určí diecéšní biskup, co se stane s příjmy, plynoucími z uprázdněného nižšího benefícia, pokud nepatří ani předchůdci (t. j. duchovnímu posud na této duchovní stanici ustanovenému) a ani jeho nástupci. Nižšími beneficiemi dle § 120 cit. vl. nařízení jsou všechna benefícia, jichž držitelé nemají samostatné jurisdikce, tedy všechna benefícia, jichž držitelé jsou podřízeni biskupovi.

Operát o separaci plodů v případě úmrtí posledního beneficiáta provádí pozůstalostní soud. (Patent ze dne 9. srpna 1854 ř. z. čís. 208, místodržit. výnos ze dne 30. prosince 1851 čís. 31.588 a ze dne 9. května 1864 čís. 25.824.)

V případě uprázdnění obročí z jiného důvodu provádí operát o separaci plodů obroční interessenti (administrátor, antecessor a successor) za intervence patronátního úřadu a okresního vikáře. (Gub. nař. z 22. dubna 1841 čís. 13244, Prov. sb. z. 170 čís. 99.)

Interkalární účty, pokud jest jich dnes třeba, jest klásti dle gub. nařízení z 6. září 1838 č. 43.639, Prov. sb. z. 567.

Studium duchovních.

Dle § 10 zákona ze dne 20. května 1874 čís. 68 ř. z. jest na důkaz všeobecného vzdělání duchovnímu se vykázati absolvováním gymnasiálního studia, aby

mohl býti ustanoven duchovním správcem nějaké náboženské obce.

Vládní nařízení čís. 124/1928 Sb. z. a n. ke kongruov. zákonu čís. 122/1926 Sb. z. a n. změnilo toto ustanovení tím, že připouští, aby ustanoveny byly i osoby bez průkazu předběžného vzdělání na místa duchovních správců, ale přiznává doplněk kongruový dle § 14 vládního nařízení čís. 124/1928 Sb. z. a n. jen těm, kteří absolvovali nejméně 4 třídy tuzemského gymnasia státního nebo s právem veřejnosti. Dle cit. vládního nařízení zvětšuje se doplněk kongruový těm, kdož absolvovali šest tříd gymnasiálních a celá kongrua stanovená v § 2 vlád. nař. čís. 124 z roku 1928 Sb. z. a n. přiznává se pouze těm, kteří mají zkoušku maturitní na tuzemském gymnasiu státním nebo s právem veřejnosti. — Výminku tvořili dle § 12 (²) vl. nař. čís. 124/1928 Sb. z. a n. ti duchovní, kteří byli již před 1. lednem 1926 ustanoveni na systemisovaném místě ve veřejné duchovní správě.

Není žádného zákonného ustanovení, jež by bránilo absolvování theologických studií v cizině. Ba dříve byly poskytovány i podpory z náboženského fondu za účelem studia theologického v cizině. — Ovšem pokud by studium to mělo býti základem k dosažení zvláštního místa duchovenského ve státě, bylo by potřebí prokázati, že studium v cizině nahrazuje úplně zdejší studium.

Příslušný biskup udílí a bere profesorům zmocnění k vyučování nejen na diecesních a klášterních učilištích, ale i na theologických fakultách dle ministerského nařízení ze dne 29. ledna 1858 ř. z. čís. 50.

Dovolená duchovním.

Dle canonu 465 Cod. Iur. Can. přísluší udíletí zdravotní dovolenou pro duchovenstvo ordináři (biskupu); po dobu dovolené má duchovní nárok na neztenčené kongruální požitky podle normativního výnosu ministerstva kultu a vyuč. ze dne 30. dubna 1907 čís. 17.722.

Vládní nařízení čís. 124/1928 Sb. z. a n. nestanoví ohledně zdravotní dovolené duchovenstva ničeho.

O připočtení válečných let kněžím z duchovní správy v minulé válce k vojenské službě povolaným.

Dle zákona ze dne 8. dubna 1920 č. 245 Sb. z. a n. kněžím, kteří z duchovní správy v poslední válce byli k vojenské službě povoláni a službu tu nejméně 6 měsíců konali, připočítá se polovina doby v této službě strávené jak pro zvýšení příjmu, tak i pro vyměření výslužného, podle zákona ze dne 28. března 1918 čís. 115 ř. z., ovšem dnes podle zákona ze dne 25. června 1926 čís. 122 Sb. z. a n. resp. § 11 ⁽¹⁾ vl. nař. čís. 124/1928 Sb. z. a n.

Pensijní pojištění.

Zákonem ze dne 5. února 1920 čís. 89 Sb. z. a n. se mění některá ustanovení zákona o pensijním pojištění, t. j. zákona ze dne 16. prosince 1906 č. 1 ř. z. z roku 1907 a cís. nař. ze dne 25. června 1914 čís. 138 ř. z. — Zákonem ze dne 21. února 1929 čís. 26 Sb. z. a n. bylo upraveno pensijní pojištění soukromých zaměstnanců ve vyšších službách.

Převod premiové rezervy.

(§ 65 vl. nař. čís. 124/1928 Sb. z. a nař.)

V záležitostech převodu premiové rezervy při přestupu římsko-katolických duchovních do jiných služeb než do služeb česko-slov. církve neb jiné církve dotační rozhoduje zemský úřad.

O rozhodnutí zemského úřadu jest vyrozuměti ministerstvo školství a národní osvěty.

Spory o převody podle §§ 113—116 zák. ze dne 21. února 1929 čís. 26 Sb. z. a n., uvedené v § 117 téhož zákona, rozhoduje ministerstvo sociální péče.

Povinnost k vydání převodní částky podle zákona čís. 26/1929 Sb. z. a n. nastává toliko v těch případech, kde vstup do jiné služby nastal za účinnosti zákona čís. 26/1929 Sb. z. a n., t. j. po 1. lednu 1929 a lze ustanovení druhého odstavce cit. zákona použítí jen tehdy, je-li dán tento předpoklad.

Jestliže tedy v některém případě nastal jak výstup ze služby vyňaté, tak vstup do nové služby, vyňaté před 1. lednem 1929, není povinnosti k vydání převodní částky; ustanovení § 68 odst. 2. zák. ze dne 5. února 1920 čís. 89 Sb. z. a n. nelze v těchto případech použítí, ježto nezná převodu premiových rezerv mezi vyňatými zaměstnavateli. (Výnos ministerstva školství a nár. osvěty ze dne 21. prosince 1931 čís. 167.211/31-VI/1.)

Výši případné premiové rezervy vypočte ministerstvo sociální péče.

Opisy neb výpisy z pozemkového katastru.

Dle ustanovení 2. odstavce § 8 kat. zákona ze dne 16. prosince 1927 čís. 177 Sb. z. a n. a odstavce 9. § 8 vládního nař. ze dne 23. května 1930 čís. 64 Sb. z.

a nař. jsou objednavatelé, osoby soukromé i soudy a státní úřady, státní ústavy a státní podniky povinni zaplatiti státní finanční správě za opisy neb výpisy z pozemkového katastru, jehož součástí jsou i pozemnostní archy, poplatky podle sazby, uveřejněné ve vyhlášce ministerstva financí ze dne 18. května 1829 čís. 75 Sb. z. a n.

Podle ustanovení bodu 2. § 107 vládního nařízení čís. 124/1928 Sb. z. a n. jsou doklady k fassi pro lustrum prosty pouze kolku a nikoliv i poplatku za vyhotovení.

Inventář.

Dle § 107 ⁽¹⁾ a) vl. nař. čís. 124/1928 Sb. z. a n. jest k fassi připojiti inventář jmění obročního z toho roku, ve kterém přiznávka se podává. Inventář má:

1. stručný popis budovy fary, pokud se týče hospodářských budov,

2. fundus instructus (knihy, obrazy, nářadí atd.),

3. bližší označení farní zahrady (čís. parc., výměru a katastrální výtěžek, cenu nemovitostí jest udati dle obecní ceny místní),

4. výkaz temporalíí (příjmů a vydání) podle jednotlivých rubrik bez ohledu na to, zdali ten který příjem neb výdaj do fasse se podle platných předpisů čítá či nikoliv.

K příjmům, jež jest do inventáře zanésti, patří též výnos z nadací mešních.

Kongrua.

Kongrua jest důchod zaručený duchovnímu k přiměřené výživě. Při farních obročích jest úlohou biskupa se zřetelem k místním a časovým poměrům vyměřiti důchod. Při stolcích biskupských pořizuje

o tom papež. Povahou svojí jest záležitost kongruy věcí církve a nikoli státu. Státního vlivu byla církev donucena připustiti po zabrání statků církevních. Ztrátou statků v 17. století v Čechách byla za Ferdinanda II. se Stolicí apoštolskou uzavřena smlouva solní, dle níž ve prospěch duchovenstva českého se platilo 15 kr. z každé měrice soli, přivezené do království Českého. Za císaře Josefa II. r. 1782 splynul důchod ten, zvaný solní pokladnou, s náboženskou maticí, téhož roku ze jmění zrušených klášterů zřízenou a správě státní svěřenou. Po různých obměnách byla náboženská matice dne 24. ledna 1829 decentralisována v náboženské fondy dle různých provincií. Dle nynějšího právního stavu jeví se náboženské fondy jmění na způsob nadací na jednotlivé země připadající a jsou pod státní správou. Jmění to jest založeno z církevního jmění a má účel, při nepostačitelnosti prostředků k úhradě nákladu na kulturní potřeby katolické církve jak římsko-, tak řecko-katolické přispěti. Státem bylo uznáno, že náboženský fond *ad ecclesiae proprietatem spectat*, Art. 31. konkordátu. (Patent z 5. listopadu 1855 ř. z. čís. 195.)

Toto uznání nebylo zrušeno zákonem ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z., jímž byl sice konkordát zrušen, ale o náboženském fondu zákon tento nečiní zmínky.

Na každý způsob byl tím odstraněn názor, že jmění náboženského fondu náleží státu. (Viz *Grundriss des Staatskirchenrechts von Max von Hussarek II.* vyd. z roku 1908, str. 44.)

Náboženskému fondu jest přiznána samostatná právní osobnost. (Rozh. Nejv. spr. soudu čís. 2316 z roku 1923); tato jest různá od státu a jest jen podporována od státu. (Rozhod. Nejv. spr. soudu číslo 1886/23.) — Dle § 123 vládního nařízení čís. 124/1928 Sb. z. a n. ⁽¹⁾ kongruální doplňky katolických du-

chovných, placené podle ustanovení tohoto nařízení, hradí se z náboženských fondů, pokud se týče z dotace státem těmto fondům poskytované, pokud nejsou uhrazeny příjmy s duchovním místem a funkcí spojenými.

(²) Odpočivné a zaopatřovací platy těchto duchovních a pozůstalých po nich hradí se z pokladny státní.

Přiznávky

fassovních příjmů a vydání, spojených s určitým systemisovaným místem duchovního, jsou po příslušném přezkoušení vyřizovány ve formě výměru.

Dle zákona ze dne 19. září 1898 ř. z. č. 176 pokládá se v § 1 místo pomocného duchovního bez dalšího průkazu za státem uznané, bylo-li již zřízeno v době, když císařský patent ze dne 5. listopadu 1855 ř. z. č. 195 (konkordát) nabyl moci a od té doby místo to nebylo výslovně zrušeno.

Vzhledem k odvolacímu právu fatenta je výměr přiznávky doručován fatentovi prostřednictvím příslušného okresního úřadu.

Výměr přiznávku upravující obsahuje kromě odůvodnění položek neuznaných výpočet doplňku kongruového za dobu, na niž se úprava vztahuje, s příslušným tříletým zvýšením a srážkami, týkajícími se $\frac{1}{2}\%$ poplatkového paušálu ze služebních smluv, t. j. z ryzího místního příjmu, zvětšeného o hodnotu naturálního bytu a $\frac{1}{4}\%$ poplatkov. paušálu, připadajícího na zaměstnance z doplňku kongruy, vyplácené z náb. matice, potom 2% nemocenského pojištění; tato 2% jsou příspěvek zaměstnavatele a zaměstnance. Příspěvek zaměstnavatelský hradí se fatentovi ve výdajové položce. Posléze sráží se z doplňku kongruy 6% pensijní příspěvek.

Povinnost platiti pensijní příspěvky vztahuje se i na duchovní, uvedené v § 4 zák. č. 122/1926 Sb. z. a n. (světské i řeholní), poněvadž mají nárok na odpočivné. (Výnos minist. školství a nár. osv. z 15. září 1930 č. 119.338 ai 30—VI.)

Pensijní příspěvky za reálního administrátora při faře inkorporované jest povinen platiti příslušný řád. (Výnos minist. školství a nár. osv. z 9. května 1931 čís. 573.399-VI.)

Přiznávku jest podati prostřednictvím příslušného biskupského ordinariátu k zemskému úřadu.

Odvolání z upravovacího výměru jest dle § 76 vl. nař. čís. 8/1928 Sb. z. a n. podati u toho úřadu, který výměr vydal; tedy u zemského úřadu na odvolací úřad, t. j. ministerstvo školství a nár. osvěty.

Nárok na kongruu

mají duchovní ve veřejné duchovní správě ustanovení dle § 3 vlád. nař. čís. 124/1928 Sb. z. a n., jsou-li:

1. československými státními občany,
2. mohou-li prokázati předběžné studium gymnasiální (§ 14 vl. nař. č. 124/1928 Sb. z. a n.)

(Byly-li tyto průkazy již zemskému úřadu předloženy, když šlo o udělení titulu mense z matice náboženské, nebo při uplatnění nároku na kongruu před nynějším podáním přiznávky, nebude třeba průkazy ty předkládati.)

3. Splní-li jinaké podmínky, předepsané pro ustanovení při duchovní správě na místech systemisovaných se souhlasem státní správy kultové, t. j. mravní a politickou zachovalost a jsou-li fyzicky způsobilými k zastávání funkce, což bylo prokázati při vstupu do duchovní správy vysvědčením přísluš. stát. lékaře.

Řeholník může býti ustanoven na systemisovaném

místě světské duchovní správy podle § 5 vlád. nař. čís. 124/1928 Sb. z. a n. za souhlasu ministerstva školství a národní osvěty.

Nejnižší příjem (kongrua) stanoven jest roční částkou 9000 Kč, která se zvyšuje po každých 3 rocích započítatelné služební doby vždy o 972 Kč, nejvýše však celkem desetkrát.

Nejnižší příjem (kongrua) dosahuje po 30leté službě částky 18.720 Kč.

Totéž platí o nejnižším příjmu, o němž mluví § 124 vlád. nař. čís. 124/1928 Sb. z. a n., týkajícím se doplňku kongruy pro duchovní, ustanovené na inkorporovaných místech veřejné duchovní správy. (Výnos ministerstva školství a nár. osvěty ze dne 28. září 1931 č. 89.706/31—VI—3.)

Lhůta k podání příznávky.

Pro druhé lustrum (1931—1935) byla ve smyslu § 82 vládního nař. čís. 124/1928 Sb. z. a n. prodloužena všeobecně lhůta k podání příznávek do 30. dubna 1931. Pro příznávky, týkající se znovuobsazení systemisovaného duchovního místa, jest dle §§ 82 a 84 cit. vl. nař. stanovena lhůta 2 měsíců. Tuto lhůtu může dle § 82 cit. vl. nař. zemský úřad z důležitých příčin prodloužit nejvýše o další čtyři měsíce. Nepodá-li fatent 15 dní před uplynutím stanovené lhůty žádost za prodloužení lhůty, zastaví se mu výplata doplňku kongruového 1. dnem následujícího měsíce. Podá-li příznávku po uplynutí stanovené lhůty, může mu doplněk kongruový býti poukázán teprve prvním dnem následujícím po podání příznávky. (§ 83 cit. vl. nař.)

Totéž platí i o kongruových zvýšeních (trienálkách) dle §§ 2 a 121 cit. vl. nař.

Státní správa (ministerstvo školství a nár. osvěty) je toho názoru, že za platnosti zákona kongruového čís. 122/1926 Sb. z. a nař., podle něhož církev československá se stala církví dotační, není náboženská matice povinna převést za duchovní církve čsl. premiové rezervy za léta, která tito před tím ztrávil ve službách církve římsko-katolické. (Čís. zemského úřadu v Praze 201.849 z roku 1931.) — Viz článek: Převod premiové rezervy. — Str. 186.

Podání příznávky.

Příznávku jakož i žádost za trienálku jest podati dle § 87 vl. nař. č. 124/1928 Sb. z. a n. prostřednictvím příslušného biskupského ordinariátu k zemskému úřadu. Nezachování této cesty jest spojeno s nebezpečím opozdění a s tím spojenou majetkovou újmou.

Příznávku jest podati ve 3 stejnopisech podle formuláře, předepsaného ministerstvem školství a národní osvěty.

Jak příznávku, tak i žádost za trienálku jest fatentem vlastnoručně podepsati.

Fasovní příjmy.

V příjmové položce čís. 1 jest přiznati dle § 88 vl. nařízení čís. 124/1928 Sb. z. a n. skutečný výnos farských pozemků. Výnos z farní budovy, nikoli však hospodářských budov, není fasovním příjmem. (Pro nájem farní budovy by však podléhal ustanovení § 51 zákona ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z., resp. ministerského nařízení ze dne 20. června 1860 ř. z. čís. 162, týkajícím se zavazení církevního majetku.) Nepřizná-li fatent skutečný výnos beneficiálních pozemků a to se usuzuje z toho, že nepřiznal ani de-

sateronásobek katastrál. výnosu a to v té výši, že desateronásobek kat. výnosu by tvořil nejméně dvojnásobek daní a přirážek, zaúčtovaných ve výdajové položce čís. 1, jest skutečný výnos zjistiti okresním příslušným úřadem. K farským pozemkům jest čítati i kostelní pozemky, přidělené beneficiátovi in partem congruae. Skutečný výnos nemovitostí lze pachtovní smlouvou prokázati. Pachtovní smlouvu jest předložiti buď v originále nebo v opise úředně ověřeném. Neplatné smlouvy nemohou skutečný výnos pozemků prokázati. Neplatné jsou smlouvy, nejsou-li při delší než tříleté pachtovní době schváleny dle nařízení ministerského ze dne 20. června 1860 č. 162 ř. z. nadřízeným církevním a státním úřadem. Nemá-li okresní úřad pochybnosti o správnosti přiznaného výnosu pozemků, potvrdí přiznávku; jinak však zavede ve věci eventuálně za pomoci berní správy a jiných příslušných úřadů potřebné šetření. Není-li zjištění skutečného výtěžku nemovitostí jinak možné, nařídí okresní úřad odhad, k němuž jest přibrati znalce. Výlohy, spojené s místním šetřením, hradí duchovní, jehož opomenutí bylo příčinou tohoto řízení. (§ 83 [²] vl. nař. čís. 124/1928 Sb. z. a n.)

Výnos naturálních dávek jest dle § 88 c) vl. nař. čís. 124/1928 Sb. z. a n. po srážce 20% z hrubého výtěžku pro menší jakost a jakožto náklad na vydobývání do fassovních příjmů započítati. Výjimkou lze z ohledů slušnosti při b) a c) § 88 cit. vl. nař. za příčinou nákladů na dobývání úroků jistinných anebo důchodů povoliti přiměřenou srážku. Srážka 20% svrchu zmíněná při tom nepřichází v úvahu. Právo požitečné (§ 88 b) vl. nař. čís. 124/1928 Sb. z. a n.) jest dle § 511 obč. zák. při dávce dříví podle lesního plánu poražené dříví.

Béře-li beneficiát z přebytku jmění kostelního do-

plněk kongruy, může zemský úřad na základě zmocnění výnosem ministerstva školství a nár. osvěty z 1. března 1919 čís. 10.271 při nepostačitelnosti jmění kostelního na žádost duchovního konati šetření, které by eventuelní převzetí dotčených příspěvků na náboženský fond ospravedlnilo.

Náleží-li k duchovní správě více než 12.000 přífařenců, započítá se do fassovních příjmů skutečný, od okresního úřadu přezkoušený výnos školy za poslední tři léta. — Přizná-li však duchovní za každého přífařence 1 Kč, není potřebí dalšího šetření v té věci a ani vedení příslušných výkazů štolových.

Dle § 89 jest ze započtení do fassovních příjmů vyloučen výnos nadací s určitou částkou zřízených za mše a jiné úkony bohoslužebné.

Byla-li nadace zřízena k dotování farního obročí nebo místa kaplanského, jest započítatelnou do fassovních příjmů, třeba jest s nadací spojena povinnost persoluce nadačních bohoslužebných úkonů, najmě mší svatých.

Správní soudní dvůr rozhodl 10. října 1903 č. 7383 Budw. XXVII—2024, že nadace jest mešní (tedy nikoli dotační), byl-li celý a výlučný úmysl zakladatele řízen na persolvování takových funkcí. Okolnost, že byl zakladatelem pověřen touto persolucí určitý kněz, jehož výživu tvořil výnos nadací, ničeho na tom nemění, zejména nebylo-li lze dle poměrů tomuto určení se vyhnouti. Rozhodujícím jest zde znění nadační listiny, po případě jiné pomůcky. (Inventáře.)

Okolnost, že výnos nadace převyšuje obyčejné stipendium, nevylučuje, že se jedná o mešní nadaci. (Tedy nezapočítatelnou do fassovních příjmů.) — Říšský soud z 20. října 1903 č. 439 Hye XII. 1211.

Nález říšského soudu z 24. června 1907 č. 319 Hye XIV—1503 praví, že při posuzování, o jakou nadaci

jde, mluví pro mešní nadaci poměrně malý kapitál.

Ve smyslu § 47 zákona ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z. jest při posuzování o povaze mešní nadace slyšeti i příslušnou biskupskou konsistoř. V poslední instanci rozhoduje ministerstvo kultu dle tohoto zákona. — Nejdůležitějším pramenem při rozhodování této otázky jest dotčená nadační listina.

Ve smyslu zákona školního z 24. června 1926 č. 104 Sb. z. a n. (§§ 3, 4) jest i dočasnou odměnu za vyučování náboženství považovati za příjem, který nelze počítati k příjmu fassovnímu.

Výnos práva honebního jest dle § 22 zákona z 1. června 1866 pro království České čís. 49 (nařízení presidia místodržitelství z 12. června 1866 čís. 2462) poměrně, t. j. dle výměry pozemků, na nichž honitba se provozuje, rozdělit.

Pozemkovou daň, kterou platí kostelní pokladna z pozemků in partem congruae beneficiátu přidělených, jest vložiti do příjmové položky č. 9 nebo 1.

Vládní nař. č. 124/1928 Sb. z. a n. dává dle § 98 možnost z přiznávek vyloučiti naturální (nikoli peněžní) dávky, které a) po dobu 40 let nebyly odváděny, b) jejichž skutečná nynější peněž. hodnota, zjištěná politickým úřadem I. stolice, nepřesahuje u žádného z jednotlivců touto dávkou povinných částku 20 Kč ročně.

Předpokladem jest, že dotčený beneficiát o to požádá a se vzdá zároveň za sebe i své právní nástupce trvale nároku na tyto dávky a biskupská konsistoř toto vzdání schválí.

Ministerstvo školství a nár. osvěty zmocnilo ke svrchu zmíněnému vyloučení naturálních dávek výnosem ze dne 8. dubna 1929 čís. 4360/29-VI zemský úřad při příležitosti přezkoušení přiznávek.

Jde-li o výkup ostatních naturálních dávek a plnění

ve smyslu § 99 vládního nařízení čís. 124/1928 Sb. z. a n. po roce 1930, jest k tomu třeba, aby se obě strany dohodly, biskupská konsistoř s výkupem souhlasila a dohoda byla podle ustanovení § 51 zákona ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z. a ministerského nařízení ze dne 20. června 1860 č. 162 ř. z. a vl. nař. z 18. prosince 1929 č. 187 Sb. z. a n. o zcizení a zavazení jmění katolických kostelů, obročí a církevních ústavů předložena ke schválení, pokud se týče k dalšímu řízení politickému úřadu II. stolice. Tento výkup naturálních dávek vyžaduje skutečnou nynější peněžitou hodnotu, kteráž by tvořila kapitál, jehož úroky 6% by tvořily příjem dotčených oprávněných.

Pokud při výkupu jest třeba zápůjčky k úhradě výkupního kapitálu, vyžaduje usnesení obecního zastupitelstva schválení příslušného dohlédacího úřadu dle § 20 zákona čís. 169/30 Sb. z. a n.

Ministerstvo kultu a vyučování výnosem ze dne 23. prosince 1902 (místodržitelské číslo 279.216 z r. 1902) stanovilo, aby nepatrné dávky byly z příznávky vyloučeny a o tom byla vyrozuměna finanční prokuratura.

Desátková dávka je povahy soukromoprávní. I její náhradní peníz je povahy soukromoprávní.

Byl-li desátek od nepamětných dob regulován určitou částkou, nemůže býti pochybnosti o tom, hledíc k soukromoprávní povaze tohoto plnění, že osadníci nabyli vydržení práva na relucování tohoto naturálního plnění určitou peněžní částkou.

Započítatelné příjmy.

Do příznávky jest pojmuti nikoli jen místní příjmy, které se duchovním fakticky odvádějí, nýbrž všechny místní příjmy, které mu po právu náležejí,

byť by i nebyly vůbec neb v plném rozsahu plněny. (Výnos min. šk. a nár. osv. z 3. června 1931 č. 94431 VI-31.) — Nebyl-li právní titul k dávkám, ať byly obročí poskytovány nebo měly býti poskytovány, nadřízeným církevním a státním úřadem potvrzen, nelze podle § 23 zákona ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z. povolit politickou exekuci a nelze toho druhu dávky považovati za příjem fassovní. Reluování naturální dávky v penězích bez schválení státní správy kultové nemá účinnosti, ježto tu jde o zcizení církv. majetku. (Výn. min. školství a nár. osvěty z 15. května 1931 č. 702.274/VI-31.)

Fassovní výdaje.

Do výdajové pol. č. 1 (tiskopisu) nelze ve smyslu § 100 vl. nař. čís. 124/1928 Sb. z. a n. vložiti premie požárního pojištění. Rovněž dávka ze spotřeby elektrické energie není výdajovou fassovní položkou. Ve smyslu § 102 vl. nař. č. 124/1928 Sb. z. a n. není výdajovou fassovní položkou náklad na polního hlídače. Obratová daň jest fassovní výdajovou položkou.

Obecní přírážka vodní jest fassovní výdajovou položkou. Výdaj na polního hlídače není příspěvkem k účelům veřejným a nelze jej započítati. (Výnos minist. šk. a nár. osv. z 21. dubna 1931 č. 33.175/31-VI.)

K lit. e) § 100 vl. nař. č. 124/1928 Sb. z. a n. jest podotknouti, že biskupská konsistoř může definitivně přikázati mše sv. náboženskému fondu samostatnému duchovnímu správci. Dle výnosu min. šk. a nár. osv. ze dne 7. března 1931 č. 31848/31-VI nelze toto speciální ustanovení analogií rozšiřovati na mše erekční.

K lit a) § 109 cit. vl. nař. jest doplniti, že při jednotlivých přírážkách jest udati i výši procent.

K lit. b) 109 vl. nař. č. 124/1928 Sb. z. a n. jest podotknouti: Spočívá-li na obročním příjmu závazek vydržovati pomocného duchovního, může beneficiát základní kongruu pomocného duchovního — 9000 Kč — po srážce podílu na štole připadajícího na tohoto duchovního a jiných příjmů spojených s dotčeným místem pomocného duchovního vložiti do výdajové položky čís. 5a) (tiskopisu).

Doplněk kongruový na pomocného duchovního připadá k tíži farního obročí jen v těch případech, že jde o speciální právní titul ohledně toho závazku nebo dlouholetý právní obyčej.

Částka beneficiátem do této výdajové položky vložená objevuje se v příznávce kaplanské jako příjem. Tato položka jest tedy průběžnou a jen tehdy nabývá významu, jsou-li příjmy beneficiáta postačujícími v té míře, že při úpravě příznávky beneficiáta nepřijde v úvahu subsidiární povinnost dotační náboženského fondu, nebo nepodá-li beneficiát příznávku. — Není-li obsazeno místo kaplanské, s nímž jest spojen místní příjem, lze použití k úhradě remunerace za konání dvojnásobné práce duchovní správy místního kaplanského příjmu, ovšem jen tehdy, když ten místní příjem po dobu vakance trvá, t. j. je-li povinnost i po dobu vakance aktuální. (Rozhodnutí správního soudního dvora z 9. ledna 1884 čís. 2760 — Budw. čís. 1978.) Viz nařízení minist. kultu a vyuč. z 9. července 1872 čís. 6854 V. Bl. čís. 55 a z 22. října 1872 čís. 12.861 V. Bl. čís. 22.)

Do fassé inkorporované fary nelze započísti schodek fassé klášterní. (Výnos ministerstva školství a nár. osv. ze dne 18. června 1931 č. 150.352 ai 30-VI.)

K § 109 lit. d) vl. nař. čís. 124/1928 Sb. z. a nař. je podotknouti, že výlohy, spojené se zajištěním po-

třebné vody (výdajová položka č. 7) od případu k případu přezkouší příslušný okresní úřad.

Obecním úřadem předepsanou přírážku, týkající se spotřeby vody, lze zaúčtovat ve výdajové fassovní položce čís. 1. Tato přírážka jest různou od položky výdajové čís 7, týkající se zajištění potřebné vody.

Dávku vodní dle § 9 a 12 zákona z 28. března 1928 čís. 44 Sb. z. a n. platí nájemci bytů.

Vládní nařízení ze dne 2. května 1929, kterým se provádí zákon ze dne 22. června 1928 č. 104 Sb. z. a n. o převzetí stát. předválečného dluhu nezajištěného.
Čís. 64. Sb. z. a n.

Vláda republiky Československé nařizuje podle zákona ze dne 22. června 1928 č. 104 Sb. z. a n. o převzetí státního předválečného dluhu nezajištěného.

Zvláštní ustanovení pro výměnu předválečných dluhopisů, znějících na jméno (vinkulovaných).

§ 29.

(¹) Výměna předválečných dluhopisů, znějících na jméno (vinkulovaných) a sice: A) z a n á h r a d n í r e n t u n e s l o s o v a n o u: Č. 1. 3½% rak. investiční renta. 2. 4% rak. korunová renta I. emise 3. 4% rak. korunová renta II. emise. 4. 4% konvertovaná papírová renta; kusy po 50 zl. 5. 4% konvertovaná stříbrná renta; kusy po 50 zl. 6. 4% uherská korunová renta. 7. 4% rakouská zlatá renta. 8. 4% uherská zlatá renta. 9. 4.2% papírová renta; kusy po 50 zl. 10. 4.2% stříbrná renta; kusy po 50 zl. 11. 4½% uherská renta z r. 1913. 12. 4½% obligace za výkup výčepních regálních práv.

B) V ý m ě n a z a n á h r a d n í r e n t u u m o ř i t e l n o u.

13. 4% uher. vyvazovací dluh pozemkový. 14. 4½% uher. umořitelná renta z roku 1914 —

se provádí postupně podle jednotlivých berních úřadů, pokud se týče podle jednotlivých zemských finančních pokladen, u nichž jsou úroky z takových dluhopisů předepsány k výplatě. (V tuzemsku.)

(²) Ředitelství státního dluhu zastaví z moci úřední před zahájením výměny výplatu úroků u dotčeného úřadu předepsanou. Tím bude zastavena výplata úroků nejen budoucně dospívajících, nýbrž i úroků již splatných, ale posud nevybraných.

(³) O zastavení výplaty úroků uvědomí dotčený úřad toho, kdo k jejich vybírání byl oprávněn a zároveň ho vyzve k podání přihlášky o výměnu předválečných dluhopisů za dluhopisy náhradní renty. Přihlášky jest podati u tohoto úřadu v propadné lhůtě do 31. prosince 1933, jinak nárok na výměnu zanikne. K výměně lze přihlásiti toliko dluhopisy u tohoto úřadu k výplatě úroků předepsané.

(⁴) Vzorec přihlášky úředně stanovený vydá straně dotýčný úřad zdarma. Na dluhopisy rakouské a dluhopisy uherské jest podati zvláštní přihlášku. Přihlášku je vyhotoviti ve dvou stejnopisech; jeden stejnopis vrátí úřad podateli jako stvrzenku na podanou přihlášku.

(⁵) K přihlášce jest připojiti seznam dluhopisů (vzorec B 1), kterým byly dluhopisy seznamenány a odevzdány do úřední úschovy, a úrokový platební arch, byl-li vydán. Obsahuje-li seznam B 1 dluhopisy, o jichž převzetí nutno podle tohoto nařízení podati přihlášku u různých míst (na př. u různých berních úřadů), jest připojiti seznam dluhopisů k jedné přihlášce a v ostatních přihláškách naň odkázati; obsahuje-li seznam B 1 mimo dluhopisy na jméno také dluhopisy na majitele, bude připojen ku přihlášce, která se podá u úředního schovacího místa.

§ 30.

(¹) Přihlášky (v tuzemsku), podané u berních úřadů nebo u zemských finančních pokladen, předloží dotyčný úřad ředitelství státního dluhu ve lhůtě, kterou mu toto ředitelství určí při zastavení výplaty úroků.

(²) Dotyčný úřad bude přijímati i přihlášky, které by u něho byly podány ještě po uplynutí zmíněné lhůty, nejpozději však do 31. prosince 1933. Počátkem roku 1934 předloží úřad ředitelství státního dluhu přihlášky do tohoto dne u něho podané a tomuto ředitelství posud nepředložené.

§ 31.

(¹) Předválečné dluhopisy na jméno (vinkulované), které nejsou předepsány k výplatě úroků v tuzemsku, nutno přihlásiti k výměně přímo u likvidatury ředitelství státního dluhu v Praze. Přihlášky je podati u tohoto úřadu v propadné lhůtě do 31. prosince 1933, jinak nárok na výměnu zanikne. Jinak platí ustanovení § 29, odst. 4. a 5.

(²) Předválečné dluhopisy na jméno (vinkulované), které byly předepsány k výplatě úroků v tuzemsku, ze kterých však výplata úroků byla z kteréhokoli důvodu zastavena, nutno přihlásiti k výměně rovněž přímo u likvidatury ředitelství státního dluhu v Praze podle ustanovení odst. 1.

§ 32.

(¹) Pro rozhodování o přihláškách podaných podle §§ 29 a 31 platí ustanovení § 3.*)

*) O přihláškách rozhoduje ředitelství stát. dluhu a stížnost je možna u finančního ministerstva.

(²) Převzaté dluhopisy budou vyměněny za dluhopisy náhradní renty, odpovídající dotyčné emisi, a to v zásadě podle ustanovení §§ 5—7, pokud se týče §§ 8—16.

(³) Za 4½ % obligace za výkup výčepních regálních práv (přílohy č. 12) bude vydána neslosovatelná náhradní renta 4½ % uvedená v § 5, č. 4.

(⁴) Dluhopisy náhradní renty vydané za předválečné dluhopisy na jméno (vinkulované) budou zníti zásadně na totéž jméno jako původní dluhopis. Úroky z nich budou vypláceny poštovním úřadem šekovým.

(⁵) Dluhopisy neslosovatelné náhradní renty na jméno (vinkulované) budou vydány v kusech dělitelných stem, a to po případě i v jiných kusech, než které jsou uvedeny v § 7, odst. 1.

§ 33.

(¹) Při výměně dluhopisů na jméno (vinkulovaných) za příslušnou náhradní rentu vyplatí se z nich úroky dospělé od 1. srpna 1920 u dluhopisů rakouských, pokud se týče od 1. srpna 1921 u dluhopisů uherských a narostlé do dne, kterým započne zúčtování náhradní renty, pokud takové úroky nebyly posud vyplaceny.

(²) Československým státním příslušníkům a tuzemským právníckým osobám, pokud jsou k vybrání dotyčných úroků oprávněny, vyplatí se také posud nevyplacené úroky dospělé od 1. března 1919 do 1. července 1920, pokud se týče do 1. července 1921.

(³) První splatnost úroků z náhradní renty bude určena prvním úrokovým termínem (1. května, 1. listopadu) po dni, kdy byla zastavena výplata úroků z původních dluhopisů u dotyčného úřadu. Jestliže

však do období tohoto úrokového termínu spadá některý úrokový termín původního dluhopisu, který byl vyplacen ještě před zastavením výplaty úroků, určí se první splatnost úroků z náhradní renty termínem nejbližší příštím.

(⁴) Při výměně dluhopisů na jméno (vinkulovaných) vyplatí se hotově po případě také zbytek přejímací hodnoty původních dluhopisů nedělitelný stem (§ 6 odst. 2., § 9 odst. 2.) Při zjištění částky, kterou jest hotově vyplatiti, berou se v počet všechny dluhopisy téže emise, znějící na totéž jméno a zároveň přihlášené k výměně.

§ 34.

Dluhopisy náhradní renty vydá a příslušející hotovost vyplácí úřad, u něhož byla podána přihláška, proti vrácení stvrzenky. (§ 29 odst. 4., § 31.)

Výplata kongruových doplňků.

K § 114 vl. nař. čís. 124/1928 Sb. z. a n. jest podotknouti, že pomocný duchovní má svou žádost za přímou výplatu doplňku kongruového podati cestou úřední, t. j. prostřednictvím biskupského ordinariátu.

Služební přídavky jsou pomocnému duchovnímu dle § 109 lit. b) vl. nař. čís. 124/1928 Sb. z. a n. vždy přímo vypláceny.

§ 117 vl. nař. čís. 124/1928 Sb. z. a n. stanoví, že duchovní správce má oznámiti ordinariátem zemsk. úřadu změnu, nastalou v podstatě jmění obročního, mající vliv na doplnění kongruy z náboženského fondu do 3 měsíců od té doby, kdy se o změně dověděl.

Opomenutí tohoto oznámení se trestá dle § 113 vlád. nařízení čís. 124/1928 Sb. z. a n.

Při vydání jednou pro vždy, na př. jde-li o příspěvek fary na elektrisaci obce, opravu obecních cest a poškozených mostů, tedy o příspěvek, mající vliv na doplněk kongruy, jest postupovati dle § 117 ⁽¹⁾ vl. nařízení čís. 124/1928 Sb. z. a n. a učiniti ordinariátem politickému úřadu II. stolice nejdéle do tří měsíců od té doby, kdy se o změně dověděl, příslušné oznámení.

Při změně trvalé, působící zmenšení příjmů duchovní stanice, s níž jest spojen doplněk kongruálních platů, jest žádati ministerstvo školství a nár. osvěty o zvýšení kongruálních platů. — Postup ten jest dle analogie § 175 vlád. nař. čís. 124/1928 Sb. z. a n. — Příslušnou žádost jest podati prostřednictvím ordinariátu.

Dle § 118 ⁽¹⁾ cit. vl. nař. zatímní správce uprázdněného obročí (administrátor) podrží po dobu administrace posavadní kongruální plat, jaký měl na systemisovaném místě, na němž jest ustanoven a z něhož přišel na uprázdněné obročí.

Úpravou fassé zakládá se právní poměr mezi famentem a náboženskou maticí. K podání odvolání z výměru fassi upravujícího nejsou legitimováni ti, kdož jsou zavázáni k poskytování fassovních dávek. V případě sporu vyřizuje se dávková záležitost pořadem instancí, t. j. v první instanci je příslušný okr. úřad kompetentním.

Podotýkám, že fassi upravuje v první instanci příslušný zemský úřad.

Pokud se týče řeholníků i na inkorporovaných místech veř. duch. správy ustanovených, poukazují k důvodové zprávě zákona kongruového čís. 122/1926 Sb. z. a n. K § 1 odst. 1.: Pro stát jako takový jest nyní také lhostejno, zda dotčení duchovní, působící na systemisovaném místě ve veřejné duchovní správě, je

duchovní světský nebo zda jest vzat z řad duchovenstva řádového.

(²) Zatimní správa nesmí však zpravidla trvati déle jednoho roku.

Inkorporované fary. — Kongruální doplňky.

Člen řádu jako reální administrátor na inkorporované faře má pouze práva dočasného odstranitelného zástupce řádu, kterýžto řád zaujímá postavení farního beneficiáta.

Doplňěk kongruový jest vždy poukázati k rukám představeného řádu.

(Výnos minist. školství a nár. osvěty ze dne 9. května 1931 č. 573.399 ai 31-VI.)

Titulus mensae.

V říši rakouské udílel se všem světským klerikům při svěcení na kněze titulus mensae (stolní titul) z fondu náboženského za určitých podmínek. (Dekret dv. kanceláře ze dne 7. ledna 1792.)

V Uhersku byly světští klerici svěcení na titulus diecése. (Srov. Cherrier Enchirid. Právo církevní II., strana 14.)

Na základě toho titulu k odporučení biskupa se přiřkne duchovnímu jistý příjem z náboženského fondu dotčené provincie pro případ budoucí neschopnosti. Dotčený příjem je obmezen na začátečníky kněžské a ty, kteří se stali neschopnými beze své viny a nemají jiných příjmů. Neschopnost by musila býti úplná, trvalá a vysvědčením lékařským prokázaná. — K tomu viz dekret dv. kanceláře z 25. října 1838.

Zákon ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z. v § 15 se zmiňuje o titulu mensae. — Vládní nařízení č. 124/Sb. z. a n. titulus mensae nezrušilo.

Důležitost výhody včasného zaplacení daní.

Zákon o přímých daních, který vstoupil v platnost dnem 1. ledna 1927, podmiňuje odčitatelnost těch kterých daní včasným jejich zaplacením. Od daně důchodové lze sraziti daň pozemkovou, daň domovní, všeobecnou daň výdělkovou, daň rentovou, daň z vyššího služného, dávku z tantiem, vedle toho ovšem dávky autonomní, jako: činžovní groš, daň z vozidel, vodné, cla, daň spotřební, daň z obratu a jiné. Podmínkou odčitatelnosti jest, že byly v berním roce, o něž jde, skutečně zapraveny, čímž rozumí se ovšem též zapravení poštovní spořitelnou. Dále jest také odpočitatelnost podmíněna ještě tím, že byly platby výběrčím úřadem na uvedené daně skutečně zaúčtovány. — Tato podmínka jest důležitá tehdy, je-li více různých druhů daní a zejména za více roků dluhovaných. Platby zaúčtují se v následujícím pořadí: 1. na příslušenství, totiž úroky z prodlení a exekuční poplatky, 2. na nezajištěné nedoplatky daní s přírážkami, počínajíc s nejstaršími, 3. na zajištěné (osobně nebo věcně) nedoplatky daní s přírážkami, počínaje nejstaršími, a 4. na běžný dluh daňový. Přání poplatníka, aby jeho platba byla zaúčtována na určitý druh neb na určitý ročník daní, vyhoví se jen tenkrát, když poplatník dluží jen stejně staré, zajištěné, resp. i nezajištěné daně s přírážkami. Jestliže poplatník, dlužící jen stejně staré zajištěné, resp. i nezajištěné daně s přírážkami, nevysloví přání, aby platba byla zaúčtována na určitý druh daní, zaúčtuje se platba na dlužné daně s přírážkami poměrně podle jejich úhrnných částek.

Přeplatky.

Přeplatky, jež duchovní řádně obdržel poukázány a bona fide je nabyt a spotřeboval, byť se jednalo o právní omyl v poukázání těchto požitků, není povinen je vraceti, poněvadž je jako bonae fidei possessor (§ 330 všeob. obč. zákona) skonsumoval. — Viz rozh. c. k. říšského soudu ve Vídni ze dne 13. října 1917 č. 394, otištěno ve sbírce Hye 2333(1918 a nálezn. nejv. správního soudu ze dne 29. prosince 1922 č. j. 11195 sbírka Bohuslav 1792/23 adm. a ze dne 7. dubna 1923 č. 5839 Bohuslav č. 2199/24.

Odpis přeplatků.

Ministerstvo školství a nár. osvěty sdělilo výnosem ze dne 29. července 1926 č. j. 32.761-VI-26 zemské správě politické, že ustanovení § 40 lit. e) odst. C) minist. nař. ze dne 19. ledna 1853 č. 10 ř. z. je dosud v platnosti. — Dle tohoto ustanovení příslušelo místodržitelství odepisovati nedobytné přeplatky až do výše 1000 zl. k. m. — Spis čís. 310.952 ai 26, 12/D-508 ai 26.

Paušál za úřední povozy,

o němž zmínku činí § 161 vlád. nař. čís. 124/1928 Sb. z. a n., mohou jen duchovní správci na Slovensku a Podkarpatské Rusi jako výdajovou položku do fasce zaúčtovati.

Přeložení na odpočinek.

K žádosti duchovního ustanoveného na systemizovaném místě veřejné duchovní správy, jest přiložiti úřední vysvědčení o nezpůsobilosti příslušného lékaře okresního úřadu.

Nárok na odpočivné mají i duchovní, uvedení v § 4 zák. čís. 122/1926 Sb. z. a n., t. j. nejen světští, ale i řeholní duchovní.

K § 67 vl. nař. čís. 124/1928 Sb. z. a n. jest podotknouti: Odpočivné platy mohou býti u některé státní pokladny Československé republiky oprávněnému osobně nebo jeho zmocněnci (jenž má bydliště v Česloslov. republice), vypláceny. Dotčený pensista jest povinen každého měsíce své bydliště oznámiti. Toto oznámení jest vlastnoručně podepsati a dáti potvrditi obecnímu úřadu bydliště dotčeného pensisty.

Bydlí-li pensista v republice rakouské, vyplácí se mu pensijní požitky poštovní spořitelnou vplatným lístkem dle oběžního výnosu zemské správy politické v Praze ze dne 26. října 1921 čís. 35.330. (Bez plnomocníka.)

Bydlí-li pensista v republice Německé, vyplácí se mu pensijní požitky poštovním úřadem šekovým dle č. j. 1624 P-27 ze dne 25. října 1927. (Bez plnomocníka.)

Dočasný odpočinek a reaktivování.

Je-li duchovní znovu aktivován po dočasném odpočinku, nelze dle § 62 vl. nař. č. 124/1928 Sb. z. a n. dobu, ztrávenou na dočasném odpočinku pro dosažení trienálky započísti, ač v tomto případě nebyla služba přerušena. — Reaktivováním ve smyslu § 35 vl. nař. čís. 124/1928 Sb. z. a n. odst. 2. se rozumí opětné ustanovení trvale pensionovaného duchovního ve veř. duchovní správě. V tomto druhém případě může dle § 11 (²) cit. vl. nař. minist. školství a nár. osvěty s ministerstvem financí a vnitra započísti pro trienálky dobu služební, ztrávenou před přerušením služby.

	Služební doba	Služné + zvýšení	Pensijní základ	Pensijní příspěvek		Služné měsíčně	Nemoc. pojištění				
				Kč	h		1 ^o 0 měs., 1 ^o 0 roč., 2 ^o 0 roč.				
							8	96	192		
1	1—3		9000	7200	432	—	750	8	96	192	
1	3—6	9000	972	9972	7980	478	80	831	8	96	192
2	6—9	9000	1944	10944	8760	525	60	912	9	108	216
3	9—12	9000	2916	11916	9540	572	40	993	10	120	240
4	12—15	9000	3888	12888	10320	619	20	1074	11	132	264
5	15—18	9000	4860	13860	11088	665	30	1155	12	144	288
6	18—21	9000	5832	14832	11868	712	10	1236	12	144	288
7	21—24	9000	6804	15804	12648	758	90	1317	13	156	312
8	24—27	9000	7776	16776	13428	805	70	1398	14	168	336
9	27—30	9000	8748	17748	14208	852	50	1479	15	180	360
10	30—	9000	9720	18720	14976	898	55	1560	16	192	384

REJSTŘÍK.

	Str.
Administrátor uprázdněného obroči	205
Beneficium — obsazování	10
Beneficiát a stavební konkurence	39
Bohoslužebné věci — disposiční právo k nim	22
Bohoslužebný nadační výkon	68, 69
Církev — poměr ku státu	3
Dávka vodní	199
Dávky církevní	61
Dávky církevní — povaha a spor	64
Dávky kultové, k nimž jest obec zavázána; patří do obecního rozpočtu	66
Dávky naturální — výkup	72
Dávky nepatrné	196
Dávka z majetku — placení	162
Desátek	65, 66
Desátková dávka	196
Devinkulace knížky spořitelní k uvolnění jmění církevního	23
Dědická posloupnost po duchovních	179
Dědická ustanovení codicis iuris canonici	181
Dědická způsobilost	171
Díl povinný — pozůstalost	178
Dluh státní předválečný — převzetí	200
Dovolená zdravotní duchovních	185
Dozor státní nad jměním církve římsko-katolické	16
Dozor státní nad jměním nekatolických nábožen. společností	16
Duchovní — odstranění z úřadu	12, 13
Duchovní — pomocný — vydržování	198
Erekční listina fary	22
Evidenční list	164

	Str.
Excindace	70
Exekuce, propůjč. brachium saeculare k plnění církev.	13, 71
Exhumace a převoz mrtvol	100
Farní osada — závazky	67, 68
Fasovní dávky — prozatímní opatření k vymáhání	71
Fasovní příjmy	192
Fasovní výdaje	197
Filiální kostely — správa jmění	92
Funkcionáři kostelní — dotace ze jmění kostelního — jmenování jejich a zaměstnavatel	34
Inkorporované fary — kongruální doplněk	206
Instanční rozhodování	43
Instanční rozhodování — odvolání	76, 77
Interkalár	183
Inventář	187
Jmění církevní	14
Jmění církevní v Čechách	17
Jmění církevní — klášterní	18
Jmění církevní — kostelní — k jiným účelům	15, 32, 37
Jmění církevní — povaha jeho v ohledu veřejno-právním	14
Jmění církevní — správa	17, 18, 19
Jmění církevní — účel	24
Jmění církevní — ukládání hotovosti	161
Jmění církevní — zastup. k práv. jednání za jmění kostelní	19
Jmění církevní — zastup. k práv. jednání za jmění obroční	19
Jmění církevní — zastupování procesní	20
Jmění církevní — řádu — zastupování k právním jednáním	20
Jurisdikce církevní — ochrana státu k její vykonávání	14
Hlasování nekatolíků při církevních dávkách	40, 41, 68
Hrob rodinný	96
Hrobař — ustanovení	95
Hrobky rodinné	98
Hromosvody	42
Hřbitovy konfesionelní a obecní — zdravotní policie	80, 83
Hřbitovy konfesionelní — spolužív. kostelů a kaplí jinověrci	96
Hřbitovy — konkurenční činitelé a povolané církevní orgány jsou povinni žádati o intervenci polit. úřad za účelem stavební konkurence, týkající se hřbitova konfesionelního	89
Hřbitovy a pohřbívání	79, 80
Hřbitov obecní vedle konfesionelního	86
Hřbitov — přeměna, rozšíření	85
Hřbitov — ráz jeho — rozhodování o něm	86
Hřbitov — znaky konfesionelního	83, 84

	Str.
Hřbitov — zřízení a udržování . . .	87
Hřbitov zřízený nebo rozšířený, z důvodů veřej. zdravotnictví	89
Hřbitovní řád — vzorec — vzorná pravidla pro vybírání obecních poplatků hřbitovních	94, 124, 128
Hřbitovy starší jsou konfesionelní	84
Hřbitovy u kostelů filiálních	92
Hřbitovy u kostelů veřejného patronátu	90
Hřbitovy — zrušení	99
Hudba kostelní — náklad . . .	33
Kaple a sochy — zřízení a udržování . . .	50
Kolkovní povinnost a dávka za úřední úkony při úpravě platů kongruálního duchovenstva	166
Kongrua — lhůta k podání přiznávky	187, 191
Kongrua — nárok	190
Kongrua — původ	187
Kongruové doplňky — výplata . . .	204
Kongruové doplňky ze jmění kostelního	193
Kongruové doplňky — změna nastalá v podstatě jmění obroč- ního	204, 205
Konkurence — stavební . . .	39—44
Konkurence stavební — kdo má k ní býti přizván	40
Konkurenční řízení — vzorce	134
Korespondence civilních soudů s duchovními správami	42
Kostelní jmění — dávka z majetku — placení . . .	160
Kostely farní a budovy farní — udržování a zřizování	35—42
Kostely a fary řádové — kompetenční přebytek	51, 52
Kostely filiální — úhrada nákladu . . .	48
Kostely filiální — protizákonné použití jejich jmění . . .	36
Krematoria — zřizování, provoz	112—121
Kvitance výmazné	18
Lesy — ochrana . . .	60
Listina jest rozhodující pro obsah nadačního závazku	72
Lhůta k podání přiznávky . . .	191
Manžel jest oprávněnou osobou k určení způsobu pohřbu	97
Manželské věci, přenesení kompetence od zemsk na okr. úřady	160
Matriky — vedení	157
Matriky — zanášení při převozu mrtvol . . .	102
Mendikanti — kostely a kláštery — stavební náklad	45
Modus vivendi . . .	6
Náboženská matice — příspěvek k jejímu fondu	162
Náboženské společnosti — činnost ve prospěch státu	13
Náboženské společnosti — uznání	8
Náboženský fond — samostatná právnická osobnost	15

	Str.
Náboženské vyznání	71
Nadační povinnosti — nebyla-li v určitém případě povinnost splněna, spadá rozhodnutí do kompetence soudu	72
Nahlížení do spisů	76, 77
Náhradový zákon	52, 66
Nájemní smlouvy	23
Naturální dávky — vyloučení z příznávky	195
Naturální dávky — výkup — zápůjčka obce k výkupu	196
Nemocenské pojištění římsko-katolického duchovenstva ve ve- řejné duchovní správě	165
Odpočinek duchovenstva ve veřejné duchovní správě	208
Odpočinek duchovenstva ve veřejné duchovní správě — do- časný a reaktivování	209
Odvolání z výměru fassovního	76, 77
Odvolání z výměru fassovního na inkorporovaných farách — legitimace k podání	206
Opisy a výpisy z pozemkového katastru	186
Opravy mešní a drobné výlohy kostelní	44
Patronát	49, 50, 150
Patron ručí za schodky a správu kostelní pokladny	154
Patron ve farním okrsku bydlící platí jen příspěvek (tan- gentu) patronátní	39
Patronátní břemena — zvětšení	31, 42
Patronátní příspěvek (tangenta), pokud se stýká s přífaře- neckým příspěvkem	39
Patronátní závazky (vnitřní zařízení kostela)	67, 68
Pensijní pojištění	185
Placení včasné daní	207
Pohřbívání	95
Pohřbívání — ohněm	103
Pohřeb — o jeho způsobu rozhoduje vůle zemřelého	97
Pohřební spolek — stížnost proti rozhodnutí správních úřadů odepírajících povolení ku spálení mrtvoly	103
Pojišťování farních kostelů a budov pod patronátem nábo- ženské matice na účet nábož. matice nemá býti obnoveno	42
Poplatkový aequivalent	162
Poplatkový paušál ze služebních smluv	163
Poslední pořízení	167
Poslední pořízení — řeholníci	169
Poslední pořízení — způsobilost k pořizování	168
Posloupnost v pozůstalost po duchovním	179
Potřeby běžné kostela	24
Potřeby běžné kostela na Moravě	31

	Str.
Povvzy úřední paušál	208
Pozemková daň z pozemků partem congruae beneficiátu přidělených	195
Pozůstalost díl povinný	178
Premiová reserva — převod	186.
Procesní zastupování jmění církevního	20
Prodej a zavazení jmění církevního .	20
Prohlídka církevních budov — při roční visitaci	38
Promlčení dávek k církevním účelům	71
Přeplatky	208
Přeplatky — odpis .	208
Příjmy fassovní — výnos pozemků, budov hospodářských, honithy, dávek peněžitých, naturálních, příjem z pře- bytku jmění kostelního, nadací a štolového paušálu	192
Příjmy fassovní započítatelné .	196
Přirážky kultové — osvobození jednotlivých tříd	39.
Příspěvek (tangenta) přifařenecký	38
Příspěvek přifařenců není dobrovolný	41
Příspěvek přifařenců při právnických osobách	39
Příspěvek přifařenců nepatří do obecního rozpočtu 40, 41,	66
Příspěvky ve prospěch jiné než římsko-katolické církve a ná- boženské společnosti	73
Přiznávky inkorporovaných far	206
Přiznávky podání	189, 192
Přiznávky — příjmy	192
Přiznávky — vydání	197
Remunerace za vyučování náboženství — není fassov. příjmem	195
Řeholníci — způsobilost k poslednímu pořizování	169
Služby Boží veřejné výkon — zásah vlády	10
Stavební konkurence	39—44
Studium duchovních	183
Studna ve farní budově a v domě kostelník.	35
Svědci testamentární — způsobilost	177
Svoboda svědomí a víry	10
Školní příspěvek	162
Štola — fassovní příjem .	194
Štola — předpisy o poplatcích štolových zrušeny	148
Tabulka — týkající se služného, jeho zvýšení, pensijního pří- spěvku a nemocenského pojištění	210
Testamenty	171
Testamenty — soukromý, veřejný	171, 175
Titulus mensae .	206
Titulus zvláštní k církevním dávkám	70, 71

	Str.
Titulus zvláštní k obecním církevním dávkám	69, 70
Úhrada nákladu stavebního budov církevních — veř. patronátu	45
Úhrada nákladu stavebního budov círk. — ze jmění kostelního	45
Úmrlčí komory	93
Úmrtné	167
Urny s popelem zemřelých — ukládání	96
Válečná leta kněžím připočtená	185
Voda potřebná pro farní budovu	198
Výkup dávek církevních v dobách dřívějších	61
Výkup dávek církevních nyní	63
Vzorec konkurenčního výměru	46
Výdaje fašsovní	197
Výdaje stavební — dignitářů a kanovníků	42
Vydržování pomocného duchovního	198
Výkaz berního úřadu o přímých daních při konkurenčním řízení	41
Zákon týkající se úpravy zevnitřních poměrů církve katolické ze dne 7. května 1874 ř. z. čís. 50	142
Zákon o pohřbívání ohněm ze dne 7. prosince 1921 464 Sb. z. a nař.	103
K tomu zákonu vládní nařízení ze dne 9. října 1923 č. 194	112

Oprava tiskových chyb

Na straně 23. první řádka jest slova „příslušnou konsistoř“ zaměnění za slova „*příslušný zemský úřad*“.

Na straně 29. dv. dekr. ze dne 2. září 1800 místo čís. 34 má čís. 2456.